

ΚΟΝΙΤΣΑ

144. Γενάρης-Φλεβάρης 2009

Κόνιτσα

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Περίοδος Τρίτη • Τεύχος 144 Γενάρης - Φλεβάρης 2009 • Euro 3

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΣΕΛ.

- 1 Τελειώνοντας τα παραδείγματα, *Ι. Λυμπερόπουλου*
3 Ανάγκη η κυβέρνηση να χαράζει πολιτική, *Ν. Ρεμπέλη*
6 Άξιοι συμπατριώτες μας
7 Η επαρχία Κόνιτσας στους αιώνες 13ο έως 19ο, *Χ. Γκούτου*
16 Ένωση Κονιτσιωτών
17 Δήμος Κόνιτσας
21 Κέντρο Περ/κής Εκ/σης Κόνιτσας
28 Νέα από το Δίστρατο, *Κ. Παγανιά*
29 Από το ημερολόγιο του Don Bruno, *Χρ. Στρατηγόπουλου*
33 Το πάθημα του Γιώργου, *Σ.Τ.*
36 Παράθυρο στον κόσμο, *Κώστα Γρηγόρη*
41 Τα κοινωνικά του περιοδικού μας, *Α. Πολίτη*
44 Το προγεφύρωμα Εθν. Αντίστασης, *Ι. Δάφνη*
49 Δύο νέα βιβλία, *Δ. Τάτση-Χ. Γκούτου*
51 Ποιήματα, *Β. Τσάγκα*
54 Συμπατριώτες μας που διαπρέπουν
55 Μαθητολόγιο Γυμν. Κόνιτσας, *Ελευθ. Βλέτση*
58 Ημερολόγια 2009, *Σ.Τ.*
59 Δυο λόγια για έναν συγχωριανό μου, *Π. Νάτση*
61 Μια ονομασία που θυμίζει πολλά, *Σπ. Ξεινού*
63 Έθιμα του χωριού Πάδες, *Ι. Μεσσή*
65 Παλιά Δημ. Τραγούδια, *Σωκρ. Οικονόμου*
67 Κώδικας Λισκατσίου, *Πασχ. Μανώλη*
70 Θεοφάνεια στα Καβάσιλα
71 Από τη δράση Συλλόγων-Αδ/των
73 Ειδήσεις - Κοινωνικά

144. Γενάρης - Φλεβάρης 2009

(Φωτ. εξωφ. Π. Τσιγκούλη)
Απόκριες στην Κόνιτσα

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ
και Υπεύθυνος κατά Νόμο:

Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. 26550 22464 - 22212

Fax: 26550 22464

Συντάσσεται από Επιτροπή:

Ανδρέου Ηλίας

Τουφίδης Σωτήρης

Τσιάγκης Ίκαρος

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού 15 Ευρώ,

Εξωτερικού 30 Ευρώ ή 40 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές

στον υπεύθυνο Σ. Τουφίδη

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Θ Ε Ο Δ Ω Ρ Ι Δ Η

Γαριβάλδη

45221 Ιωάν

τηλ. 26510 7

ΓΙΑ ΤΟ ΞΑΝΑΖΩΝΤΑΝΕΜΑ ΤΟΥ ΚΑΜΠΟΥ

ΤΕΛΕΙΩΝΟΝΤΑΣ ΤΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Του Γιάννη Λυμπερόπουλου

Τελειώνοντας τα σημειώματά μου για τη βελτίωση των αποδόσεων της παραγωγικής διαδικασίας στην περιοχή της Κόνιτσας, με το τέλος του 2008, θα προσθέσω επί τροχάδην κάποια αξιοσημείωτα πετυχημένα παραδείγματα προσπαθειών από κάποιους συνανθρώπους μας, που επαληθεύουν την αρχή ότι όλα είναι δυνατά και γίνονται αρκεί να το πιστέψουμε και να το επιχειρήσουμε, αντικρούοντας τη μόνιμη επωδό των συμπατριωτών μας ότι "στην Κόνιτσα τίποτα δε μπορεί να γίνει", λες και είμαστε ο καταραμένος τόπος.

Ας δούμε πρώτα κάποιους παραγωγούς, μεταποιητές κλπ απ' αυτούς που πήραν φέτος τα βραβεία "ποιότητας και ήθους" του περιοδικού "ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΟΣ" και για ποιο λόγο. (ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 8/6/08)

Α) Χαρίδημος Λαουμτζής παρότι έχει πτυχίο Νομικής κι έκανε πρόσθετες σπουδές στην Νέα Υόρκη, γύρισε στο Ηράκλειο Κρήτης, παρακολούθησε σεμινάρια βιολογικής καλλιέργειας και το 1991 ξεκίνησε την προσπάθειά του. Έτσι το 1999 πιστοποίησε το κτήμα του ως βιολογικής γεωργίας, έχει 850 ρίζες ελιές και παράγει ακόμα κηπευτικά που κάθε χρόνο εναλλάσσονται.

Β) Ο Κώστας Προίκας από το Σοχό Θεσσαλονίκης κλήθηκε στο Άγιον Όρος για να φτιάξει βαρέλια. Οι μοναχοί του αποκάλυψαν τα μυστικά τους για την κατασκευή τυριού. Έκανε δική του τυροκομική μονάδα, αγόρασε ένα κοπάδι αιγοπρόβατα Όλη η οικογένεια δουλεύοντας ασταμάτητα με αυστηρότατες προδιαγραφές, κατάφερε σήμερα η εγγονή του Σταμάτη Ελένη να παράγει το φημισμένο κασέρι ΠΡΟΙΚΑ ο βασιλιάς της επιχείρησης του είδους.

Γ) Ο Σταύρος Αργυρόπουλος γενετιστής ο Μπάμπης Λύρας γεωπόνος κι ο Μελέτης Γιαννάλος εστιάτορας στη Λακωνία, έκαναν εταιρία το 2002 για ανάπτυξη πουλερικών. Είχαν συνείδηση των κινδύνων μιας τέτοιας επιχείρησης. Έψαξαν. Έτρεξαν βρήκαν άλλες ζωοτροφές, κατάλληλες, διαπραγματεύθηκαν σκληρά με τα σούπερ μάρκετ και τελικά από τα κοτόπουλα τους BIOGRECO δεν τους περισσεύει ούτε φτερό. Τώρα εγκαινίασαν πιστοποιημένα σφαγεία και ετοιμάζουν μονάδα παρασκευής ζωοτροφικών και

Δ) Η Αλεξάνδρα Βαλοπετροπούλου(από το Νέο Ηράκλειο) άλλαξε επάγγελμα(ήταν σε διαφημιστική εταιρία) γιατί εντυπωσιάστηκε από τη βιοκαλλιέργεια , Αποφάσισε να εκμεταλλευτεί τα 40 χέρσα στρέμματα που ήταν γύρω από το σπίτι της. Προσέλαβε Γεωπόνο , γράφτηκε στον οργανισμό ΔΗΩ που ελέγχει τις βιοκαλλιέργειες, και άρχισε την παραγωγή βιολογικών προϊόντων που η ίδια πάει και τα πουλάει αυτοπροσώπως στις λαϊκές βιολογικές αγορές.

II

Α) Από τον 17° αιώνα ο ήμερος ΚΡΟΚΟΣ βρίσκεται και καλλιεργείται στην περιοχή Κοζάνης από μεμονωμένους καλλιεργητές, χωρίς να αποτελεί μια αξιόλογη οικονομική πηγή. Το

1971 έγινε εκεί Συνεταιρισμός των Κροκοπαραγωγών, ο οποίος μέχρι το 2005 περνούσε την παιδική του ηλικία, τελικά όμως μπήκε στη λογική να γίνει "πραγματικός έμπορος" πραγματοποιώντας εξαγωγές σ' όλο τον κόσμο, αντί για κρόκο χύμα, τον κρόκο ειδικά συσκευασμένο ως επώνυμο προϊόν, με ISO. Αυτό και μια σειρά άλλες πρωτοβουλίες που παίρνει ο Συνεταιρισμός (Προτυποποίηση και τυποποίηση) έχει κάνει την παραγωγή του Κρόκου και την εξαγωγή του πολυτιμότερη για την οικονομία της Ελλάδας.

Β) Στη Βρύναινα Σούρης Μαγνησίας με παλιά πρωτοβουλία του Βολιώτη γεωπόνου Δημ. Μητσογιάννη γίνεται συνεταιρισμός των αγροτών κατοίκων που καλλιεργεί, πάνω σε καταρράχια κτήματα μικρά έρημα και δύσβατα χωράφια βιολογικά και με παραδοσιακό τρόπο συστηματικά το άλλοτε αυτοφυές εκεί τσάι του βουνού. Από το σύνολο της παραγωγής του το 20% εξάγεται στο εξωτερικό. Και έτσι εξήντα περίπου αγροτικές οικογένειες έλυσαν το βιοτικό τους πρόβλημα.

Γ) Στο Τυχερό του Έβρου το 1990 μέρος της τοπικής κοινωνίας πήρε την απόφαση να εισαγάγει το λευκό **ΣΠΑΡΑΓΓΙ** ως νέα αγροτική καλλιέργεια, και έκανε έναν αγροτικό συνεταιρισμό, ο οποίος σήμερα αριθμεί 23 μέλη-αγρότες και καλλιεργεί 1000 στρέμματα, δίνοντας δουλειά και σε άλλα εργατικά χέρια της περιοχής. Το σπαράγγι είναι 100% εξαγωγικό προϊόν (Σχεδόν το 100% πάει στη Γερμανία-Γαλλία με προπωλήσεις). Σήμερα γίνονται πειραματικές καλλιέργειες σε 400 στρ. με πράσινο σπαράγγι. Και

Δ) Ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Ζαγοράς Πηλίου που καλλιεργεί 8500 στρ μηλιές, και είναι στελεχωμένος με τεχνικούς πανεπιστημιακής εκπαίδευσης παράγοντας κάθε χρόνο κόκκινα μήλα 12.000 τόννους, μετά το φαινόμενο της Μικροκαρπίας που έπληξε τελευταία την περιοχή και μείωσε τις εξαγωγές του σε Ιταλία, Ολλανδία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Ρωσία κλπ, αποφάσισε την ανανέωση των καλλιεργειών σε μια εξαετία (Βλ. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 23./11/08).

III

Η ΣΤΕΒΙΑ είναι μια νέα καλλιέργεια.

Ένα φυτό πολυετές ποώδες που παράγει γλυκαντική ουσία πολλές φορές πιο γλυκιά από τη ζάχαρη, με θερμίδες σχεδόν μηδέν. Στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας δημιουργούνται 4 πειραματικοί αγροί με προϋπολογισμό περίπου 10.000 ευρώ. Η δημιουργία τέτοιων καλλιεργειών κρίνεται απαραίτητη καθώς μέχρι το 2013 μερικών παραδοσιακών προϊόντων που καλλιεργούνται σήμερα εκεί η συνέχιση θα είναι ασύμφορη. Και η στέβια ως προϊόν εκτός των άλλων χρησιμοποιείται και στην Ιατρική κατά του διαβήτη, της χοληστερόλης και των ρευματισμών. Η παγκόσμια βιομηχανία ζάχαρης κάνει ισχυρό λόμπι και προσπαθεί να καταχωριστεί η στέβια σαν πρόσθετο ώστε να πάρει ανάλογο κωδικό. Χτύπημα για τη βιομηχανία ζάχαρης ήταν η απόφαση της Παγκ. Οργάν. Υγείας και του ΦΑΟ να εγκριθεί ως αποδεκτή η ημερήσια δόση στέβιας. Θεωρείται λοιπόν ζήτημα χρόνου η άρση των εμποδίων για την ελευθερία κυκλοφορίας της στέβιας. Στις ΗΠΑ τα προϊόντα της Στέβια κυκλοφορούν ως συμπληρώματα διατροφής. (βλ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 7/11/08 σχετ άρθρο Χρ. Βερελή)

Ανάγκη η κυβέρνηση να χαράξει νέα πολιτική

Απο τον ΝΙΚ. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ, Φιλολόγο, πρώην Λυκειάρχη

Υστερα από τα θλιβερά και αξιοκατάκριτα γεγονότα, που συνέβησαν το Δεκέμβριο στο εμπορικό κέντρο της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης (καταστροφές, εμπρησμοί, πλιάτσικο κ.λ.), θα ήθελα λίγες απλές σκέψεις να διατυπώσω και να επισημάνω την ευθύνη όλων μας για το μπάχαλο των ημερών εκείνων, που εξέθεσε τη χώρα μας διεθνώς στα μάτια όλου του κόσμου. Και, φυσικά, άμοιρη ευθύνης δεν είναι η κυβέρνηση. Αγανάκτηση, συσσωρευμένη από αρκετά χρόνια, από τη φτώχεια, την ακρίβεια, την ανεργία, την αβεβαιότητα για το μέλλον των νέων, τα σκάνδαλα κ.λ. στάθηκε η αφορμή από την αδικαιολόγητη δολοφονία του φερέλπιδος Αλέξη, για να ξεσπάσει μανιωδώς η από πολλού χρόνου αναμενόμενη λαίλαπα.

Σκάνδαλα τύπου Siemens ή Βατοπεδίου, στα οποία εμπλέκονται πολιτικά πρόσωπα και ευλαβείς ρασοφόροι, τι αντίκτυπο έχουν στις φτωχές λαϊκές τάξεις, αλλά και στο κοινωνικό σύνολο γενικότερα, που καθημερινά μαστίζονται από την ανέχεια και τη φτώχεια;

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο ότι οι πολιτικοί μας (πλην ολίγων εξαιρέσε-

ων), εμπαίζουν τον ελληνικό λαό, ο οποίος, δυστυχώς, υποτιμώντας τη δύναμη της ψήφου του, δεν αντιδρά, όπως ταιριάζει, και δεν δίνει δεόντως εν καιρώ τω δέοντι τη δέουσα απάντηση. Έτσι φθάσαμε σιγά-σιγά σήμερα σε ένα αξιοθρήνητο κατάντημα. Τα σκάνδαλα διαδέχονται το ένα το άλλο. Χρηματιστήριο, ομόλογα, Siemens, Μονή Βατοπεδίου κ.λ. έριξαν βαριά τη σκιά τους στην πολιτική και κοινωνική ζωή της χώρας μας. Όλοι φταίμε, αλλά, πρωτίστως, τη μεγάλη ευθύνη τη φέρουν όσοι πολιτικοί, ανεξαρτήτως κόμματος, ενεπλάκησαν με την όλη δράση, τα τερτίπια και τη συμπεριφορά τους στο λαβύρινθο των επαίσχυντων αυτών οικονομικών σκανδάλων.

Κραυγαλέο το σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου. Πλήγμα δυνατό δέχτηκε η Εκκλησία μας με τις μηχανορραφίες και τις ανίερες επιχειρησιακές οικονομικές δραστηριότητες του αγίου Εφραίμ, ο οποίος, σε αγαστή συνεργασία με την Πολιτεία, έφερε τα επάνω - κάτω, εις πείσμα όσων ο Χριστός διεκήρυξε: "Μη θησαυρίζετε υμίν θησαυρούς επί της γης".

Και αναρωτιέται κανείς: Γιατί μέχρι σήμερα δεν τιμωρήθηκε κανένας πο-

λιτικός για κάτι επιλήψιμο, που έκανε; Γιατί παραγράφονται τα αδικήματα και οι τυχόν πολιτικές και, ενδεχομένως, ποινικές ευθύνες των πολιτικών ανδρών στα πέντε χρόνια και όχι, φέρ' ειπείν, στα δώδεκα; Φαίνεται πως σε τέτοιες περιπτώσεις ισχύει εκείνο που λέει ο λαός: "Γιάννης κερνάει, Γιάννης πίνει". Γιατί αυτή η ανευθυνότητα, που αφήνει ατιμώρητους και δεν στέλλει στη φυλακή ενόχους πολιτικούς, που θέτουν υπεράνω όλων το ατομικό τους συμφέρον και πλουτίζουν έτσι με αθέμιτα μέσα; Γιατί στο σκάνδαλο Βατοπεδίου να μην είναι πλήρως ενημερωμένος ο Πρωθυπουργός, όπως ο ίδιος είπε;!

Φταίνε, λοιπόν, πρωτίστως οι ολίγοι, έστω, πολιτικοί, που εκμεταλλεύονται τη θέση, στην οποία ο Πρωθυπουργός τους τοποθέτησε, με απώτερο σκοπό τους να πλουτίσουν εις βάρος του κοινωνικού συνόλου. Εδώ ας μου επιτραπεί να επαναλάβω τη σοφή συμβουλή του Ισοκράτη προς το βασιλιά της Σαλαμίνας της Κύπρου Νικοκλή: "Πρόσεχε, του λέει, ποιους τοποθετείς στις δημόσιες υπηρεσίες · γιατί εσένα θα κατηγορήσουν για όσα σφάλματα κάνουν εκείνοι". Αλλά δε βαριέσαι, ποιος δίνει σημασία σ' αυτά;

Κατά τα άλλα ο χορός καλά κρατεί. Σάλος, αναταραχή, σύγχυση, μπάχαλο επικρατούν σε όλη την Ελλάδα. Κλο-

πές, λησείες, δολοφονίες, απαγωγές, κάψιμο Τραπεζών, αυτοκινήτων, μαγαζιών, λεηλασίες, ανασφάλεια πολιτών, με τους αστυνομικούς κάποιες φορές να κοιτάζουν από απέναντι το πλιάτσικο, χωρίς να επεμβαίνουν. Και με το δίκιο τους, γιατί τέτοιες διαταγές είχαν, να τηρήσουν δηλαδή (άκουσον, άκουσον!) αμυντική στάση! Αναρωτιέται κανείς: Σε ποια άλλη χώρα οι διαδηλωτές, οι κουκουλοφόροι καταστρέφουν, καίνε, αρπάζουν, λεηλατούν και οι αστυνομικοί μένουν απαθείς; Μπας και τρελαθήκαμε σ' αυτή τη δύσμοιρη χώρα;

Ας ελπίσουμε ότι η πολιτική ηγεσία θα συνέλθει από την αδρανοποίηση και τον ωχαδερφισμό. Ο ανασχηματισμός σε τίποτε δεν θα ωφελήσει, αν δεν χαραχθεί νέα πολιτική, νέα τακτική με ρηξικέλευθες αποφάσεις. "Οι καιροί ου μενετοί". Η παγκόσμια οικονομική κρίση βρίσκεται ήδη "ante portas" και θα χτυπήσει σε λίγο και τη χώρα μας. Γι' αυτό και χρειάζεται σοβαρότητα, περίσκεψη και όχι "έπεα πτερόεντα", λαϊκισμός και περιπλογίες προς άγραν ψήφων.

Η κυβέρνηση επιβάλλεται να αναζητήσει με ψυχραιμία τα βαθύτερα αίτια όλης αυτής της αναταραχής, των εμπρησμών, των εγκλημάτων και των βανδαλισμών, που συμβαίνουν συχνά-πυκνά

στη χώρα μας και να ασχοληθεί σοβαρά με τα καυτά και μη επιδεχόμενα αναβολή προβλήματα των μαθητών και φοιτητών.

Καμιά εκπαιδευτική ή άλλη μεταρρύθμιση δεν πρόκειται να τελεσφορήσει, χωρίς τον αναγκαίο διάλογο των ενδιαφερομένων, δίχως την κοινωνική αποδοχή και συναίνεση.

Στώμεν καλώς. Σκάνδαλα τύπου Siemens ή Βατοπεδιου, στα οποία εμπλέκονται πολιτικά πρόσωπα και ευλαβείς ρασοφόροι, σκάνδαλα "της αρπαχτής", τί αντίκτυπο έχουν στις φτωχές λαϊκές τάξεις, αλλά και στο κοινωνικό σύνολο γενικότερα, που καθημερινά μαστίζονται από την ανέχεια και τη φτώχεια; Και, σε τελευταία ανάλυση, η Πολιτεία και η Εκκλησία τί είδους πρότυπα προβάλλουν στη χειμαζόμενη νεολαία για να τα μιμηθεί;

Ποιος θα απαντήσει στο απλό και καίριο αυτό ερώτημα, που κλωθογυρίζει διαρκώς στο μυαλό των νέων, οι οποίοι ωθούνται ύστερα σε διαδηλώσεις και συλλαλητήρια, αφού βλέπουν ότι οι ικανοί παραμερίζονται και οι ανίκανοι επιβραβεύονται;

Στη χώρα μας, όποιοι μπορούν κλέβουν. Καθένας με τον τρόπο, που ο ίδιος επιλέγει. Άλλοι με χαρτιά επίσημα και ανεπίσημα και άλλοι με άλλους τρόπους.

Αναρωτιέται κανείς: Μήπως τα σκάνδαλα και η ρεμούλα του δημοσίου χρήματος συνετέλεσαν κι αυτά σε κάποιο βαθμό στην αύξηση των καθημερινών κλοπών, διαρρήξεων, δολοφονιών και λησθειών;

Η απάντηση επαφίεται στην ευθυκρισία των αναγνωστών.

ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΙΚΑ - ΧΑΡ. Ν. ΡΕΜΠΕΛΗΣ

(Δημοτ. Τραγούδια: του τραπεζιού, χορού, γάμου, νυφιάτικα, λιανοτράγουδα, μοιρολόγια, του Χάρου και του Κάτω Κόσμου, λαζαρικά, παραμύθια, παραδόσεις, ευτράπελες διηγήσεις, παροιμίες, ιδιωματικές φράσεις, αινίγματα, ευχές, κατάρες, γλωσσικό ιδίωμα Μαστοροχωρίων, τοπωνύμια, Γλωσσάριο, κουδαρίτικα κ.λ.) σελ. 360 τιμή: 20 ευρώ

Για την προμήθεια απευθυνθείτε:

1) Νικολ. Ρεμπέλης, Κόνιτσας Τηλ. 26550-23071 - 2) Δ/νση περιοδ. "ΚΟΝΙΤΣΑ"

ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

1. ΚΟΝΙΤΣΑ, (Ιστορία και Πολιτισμός)
Τρίτη έκδοση
2. ΠΑΖΑΡΙΟΥ ΑΝΑΤΟΜΗ (Πολιτισμική Μαρτυρία)
Εκδόσεις ΡΟΕΣ, «Οι Ηπειρώτες» β' έκδοση.

ΚΟΝΙΤΣΑ. Βιβλιοπωλείο Ν. ΠΛΟΥΜΗΣ
ΤΗΛ. 26550 24574

ΠΕΤΡΟΣ ΑΘ. ΠΑΝΤΟΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

- ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ
- ΠΕΡΙΟΔΟΝΤΟΛΟΓΙΑ
- ΕΜΦΥΤΕΥΜΑΤΑ
- ΜΕ ΕΦΑΡΜΟΓΗ LASER

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 77 Τ.Κ. 10680

Τηλ.: 210 36 30 657

Άξιοι συμπατριώτες μας της διασποράς (αναδημοσίευση από το ενημ. δελτίο «ΝΕΟ ΦΩΣ»)

Το έργο του Απόλλωνα Βλάχου, το έργο μια ολόκληρης ζωής του Αιγυπτιώτη που προσέφερε μέσα από την ψυχή του στο ελληνικό Κάιρο κ. Νικόδημο και τον ιερό κλήρο δίπλα από τους εκπροσώπους των διπλωματικών μας αρχών, τα Μέλη της Διαχειριστικής Επιτροπής της Ελληνικής Κοινότητας Καΐρου και την εκκλησία μας, τίμησαν με τα αμέτρητα χειροκροτήματά τους οι πάροικοι που παρακολούθησαν την χριστουγεννιάτικη εκδήλωση του Ορθόδοξου Πνευματικού Πατριαρχικού Κέντρου. Ανάμεσά τους, ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας κ. Θεόδωρος, πλαισιούμενος από τον Θεοφιλέστατο Επίσκοπο Νιτρίας Πατριαρχικό Επίτροπο Καΐρου και τους πολλούς παροίκους που συμμετείχαν στους φετινούς εορτασμούς του δραστήριου Σωματείου της Σούμπρας, στις 26 του περασμένου Δεκέμβρη. Μέσα σε συγκινητική ατμόσφαιρα, ο Απόλλων Βλάχος τους ευχαρίστησε όλους για την παρουσία τους και ζήτησε από τον Αλεξανδρινό Προκαθήμενο να τον απαλλάξει από

τα καθήκοντά του, έχοντας συμπληρώσει εξήντα χρόνια ανιδιοτελούς προσφοράς. Η άρνηση του Αλεξανδρινού Προκαθήμενου αλλά και τα λόγια που ακολούθησαν ήταν το πιο μεγάλο δώρο στον Πρόεδρο του Πνευματικού Κέντρου που ανέδειξε με τους προσωπικούς του αγώνες ακόμη περισσότερο το μεγαλείο των μεγάλων προγόνων του Αιγυπτιώτη Ελληνισμού. «Σας θέλουμε πάντα κοντά μας να συνεχίσετε το έργο καρδιάς που έχετε αναλάβει...», τόνισε ο Μακαριώτατος, κάνοντας όλους να δακρύνουν από χαρά και συγκίνηση... Μία συγκίνηση που διακρινόταν ακόμη περισσότερο στα κουρασμένα πλέον μάτια του αγαπητού σε όλους μας Απόλλωνα Βλάχου, του ανθρώπου που έχει αναδειχτεί σε ένα μεγάλο κεφάλαιο της παροικίας μας. Χωρίς τυμπανοκρουσίες, αθόρυβα και με περισσή αγάπη, επιτελεί ένα τεράστιο έργο, συμβάλλοντας με τις δυνάμεις του στο να έρθουν ακόμη πιο κοντά οι δύο λαοί μας, αναδεικνύοντας το μεγαλείο του Αιγυπτιώτη Ελληνισμού και της Ορθοδοξίας μας.

Η ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΣΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ 13ο ΕΩΣ 19ο

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Χ. Γ. ΓΚΟΥΤΟΣ

(συνέχεια από το προηγούμενο)

Β. Απαρχές της τουρκοκρατίας, 1380-1492

Για να ιδρυθεί καζάς σε μια περιοχή, έπρεπε να κατοικούν σε αυτήν αρκετοί μουσουλμάνοι⁵³. Στα τέλη του 14ου αιώνα, οι συγγενείς του Ισαήμ και λίγοι άλλοι Αλβανοί της περιοχής του Λεσκοβικιού είχαν εξισλαμισθεί και είχαν κτίσει στην Γλήνα τζαμί, το πρώτο στην Ήπειρο, ενώ στα τέλη του 15ου αιώνα οι απόγονοι εκείνων επεκτάθηκαν στα απέναντι χωριά Μεσαριά και Αβαρίτσανη⁵⁴. Μουσουλμάνοι Αλβανοί υπήρχαν και στην Βοστίνα, όπου συν τω χρόνω μετοίκησαν και άλλοι τέτοιοι από την Καστάνιανη (το 1550) την Δολβίστα και τις Ποντικάτες (Το 1680)⁵⁵. Στον ναχιγιέ της Κόνιτσας, πιθανότατα, μουσουλμάνοι ήσαν αρχικά μεν μόνον οι λίγοι δημόσιοι υπάλληλοι που έδρευσαν στην κώμη της Κόνιτσας, μετά δε το 1656 και οι Αλβανοί που μετοίκησαν εκεί από την Καραμουρατιά και από την Φράσαρη (κατωτ. υπό Δ1). Η ως άνω πραγματικότητα αποτυπώθηκε στον τίτλο “καζάς Πωγωνιού και Κόνιτσας” με την κατάταξη σε αυτόν πρώτα του Πωγωνιού (του Νότιου και του Βόρειου ή Τζαήμ), επειδή εκεί κυρίως υπήρχαν μουσουλμάνοι, και έπειτα της Κόνιτσας, στις οποίες τον ναχιγιέ οι μουσουλμάνοι ήσαν ελάχιστοι. Ως έδρα του καζά ορίσθηκε η Κόνιτσα και όχι η Βοστίνα ή το Λεσκοβίκι, επειδή μόνον στην Κόνιτσα έδρευε σούμπασης).

Γ. Ανάπτυξη, ανεξιθρησκία και λίγες αυθαιρεσίες Αλβανών, 1492-1690

1. Κατά τον 16ο αιώνα (οπότε τα Βαλκάνια τελούσαν σε πληθυσμιακή και οικονομική

---

53. Τοντόρωφ, ό.π., 51. Αρχικά οι καζάδες που ανήκαν στην αρμοδιότητα ιεροδίκη (κατή) ήσαν λίγοι (Ιναλτζίκ, ό.π. 206).

54. Λαμπρίδης, Απικόν Ημερολόγιον, τ. 1888 121-2, ο ίδιος, Ηπειρ. μελετήματα, τχ. Ζ' 31, 61, Γκούτος, Ηπειρ. Ημερολόγιο, τ. 2005 243-5. Δικαστική απόφαση του 1803, μεταφρασμένη στα ελληνικά (βλ. Κόνιτσα, τχ 4/1980 53), γράφει ότι το τέμενος που βρίσκεται πλησίον του Λεσκοβικιού υπάγεται στον δήμο (ναχιγιέ) Τζανίτσα της υποδιοίκησης (καζά) Κόνιτσας, εννοώντας τον ναχιγιέ Τζαήμ, του οποίου το όνομα ο μεταφραστής απέδωσε ίσως εσφαλμένα ως Τζανίτσα.

55. Βλ. Λαμπρίδης, ό.π., 18, 64, 12.

ανάπτυξη)⁵⁶, στο Βόρειο Πωγώνι και στο Δυτικό Ζαγόρι συνεχίσθηκε η πληθυσμιακή, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη που είχε αρχίσει τον 13ο αιώνα και που είχε διακοπεί ίσως κατά την ανώμαλη περίοδο 1347-1382. Κυριότεροι συντελεστές της συνέχισης της προόδου σε αυτές τις ορεινές περιοχές υπήρξαν: η προηγηθείσα ανάπτυξή τους στην εποχή του Δεσποτάτου, τα προνόμια που αυτές έλαβαν από τους Τούρκους (επειδή παραδόθηκαν εκουσίως και ιδίως επειδή οι κάτοικοί τους εφύλασσαν σημαντικές διόδους), η συμπαράσταση των ταξιδευμένων στην Ανατολική Ευρώπη κατοίκων τους και η ειρήνη που επικράτησε στην Ήπειρο σχεδόν καθ' όλον τον 16ο αιώνα μέχρι το 1612⁵⁷. Έτσι στην Διπαλίτσα και στους 6 γειτονικούς της οικισμούς κατοικούσαν 1.200 οικογένειες, υπήρχαν 74 εκκλησίες και 43 κρήνες, οι κάτοικοί τους ασχολούνταν κυρίως με την βυρσοδεψία, την μεταξοκαλλιέργεια, την υφαντουργία και το εμπόριο, οι δε τιμαριούχοι (σπαχήδες) κατοικούσαν στην Μεσαριά. Εξ αφορμής των συναλλαγών τους με ξένους εμπόρους που έρχονταν στην εμποροπανήγυρη “Πωγωνιανή” κατ' έτος, αρκετοί κάτοικοι μετανάστευσαν στην Ανατολική Ευρώπη, όπου αναδείχθηκαν ως μεγαλέμποροι και ως κυβερνητικοί αξιωματούχοι και όπου εξακολούθησαν να μεριμνούν για τα συμφέροντα των χωριών της καταγωγής τους και για την παροχή οικονομικής βοήθειας σε αυτά και στα γειτονικά τους μοναστήρια, τα οποία αποτελούσαν και εστίες εκπαίδευσης και αντιγραφής χειρογράφων⁵⁸. Αλλά και σε άλλες κώμες του Πωγωνιού κατοικούσαν τότε πολλές οικογένειες: στα Φρασανά 700, στο Λαχανόκαστρο 400, στον Άγιο Μηνά 400, στην Λιτονιάβιστα 300⁵⁹.

---

56. Μεταξύ άλλων, αυξήθηκαν τα καλλιεργούμενα εδάφη, αλλά και η αστυφιλία και οι επιδημίες πανώλης, κατά δε τα τέλη του αιώνα άρχισε η χρήση του τουφεκιού (βλ. Ψιμούλη, ό.π., 25, 86, 88).

57. Για τους εν λόγω ειρηνικούς χρόνους, βλ. Αραβαντινός, Περιγραφή... Β' 146, 151, 159, 165.

58. Για τα παραπάνω, βλ. Γκούτος, Ηπειρ. Ημερολόγιο, 2008 και την εκεί βιβλιογραφία. Όπως, κατά τον Γ. Γαζή (Λεξικόν της ελληνικής επανάστασεως, 1971 201), τον 15ο αιώνα η Διπαλίτσα είχε 3.000 κατοίκους.

59. Λαμπρίδης, Ηπειρ. μελετήματα, τχ Ζ' 36, 37, τχ Η' 25-28, όπου γράφει και ότι “κατά τους πρώτους αιώνας της κατακτήσεως ήκμαζαν ο Άγιος Μηνάς, το Πάπιγκον, η Λιτονιάβιστα και το Μονοδένδριον επί πλούτῳ”. Το 1510 το Μπεράτι είχε 500 οικίες (Τοντόρωφ, ό.π. Α' 61), κατά δε το 1670 το Δελβινάκι είχε 450 οικίες (Ν. Πατσέλης, Το Δελβινάκιον της Ηπείρου, 1948 54) και τα Ιωάννινα είχεν 4.000 οικίες (Εγκυκ. Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα, τ. 31 67, βλ. και ανωτ. υπό Α' 1). Στο Καστράκι της Αρτισίστας, βρέθηκε σφραγίδα του Πολωνού βασιλιά Σιγισμούνδου Β', η οποία έχει γραμμένο το έτος 1550 (Φ. Πέτσας/ Γ. Σαραλής, Η Αρίστη και το Δ. Ζαγόρι, 1982 73, Ν. Hammond, Ήπειρος, 1971 73).

Η πρόοδος των ως άνω δύο περιοχών πρέπει να επηρέασε ευνοϊκά και τον υπόλοιπο χώρο του καζά της Κόνιτσας, αφού άλλωστε και αυτός είχε αναπτυχθεί στην εποχή του Δεσποτάτου και είχε αποκτήσει προνόμια από τους Τούρκους, όπως προαναφέρθηκε. Η ακμή του χώρου τούτου κατά τον 16ο αιώνα μέχρι το 1680 περίπου προκύπτει και από τα ακόλουθα γεγονότα: Υπήρχαν τότε σε αυτόν τα χωριά που αναφέρθηκαν παραπάνω υπό Α 4, καθώς και τα χωριά Κορτίνιστα, Μόλιστα, Κεράσοβο, Φούρκα, Λιάσκα και Ζέρμα, πιθανότατα δε και τα εξής τουλάχιστον χωριά: Σέσπουρη (πλησίον του Αμάραντου), Στράτσιανη (μετέπειτα Παλιοχώρι), Πυρσόγιαννη, Φετόκος, Πισιίλιαπη, Πληκάτι, Μανλίτσα (πλησίον της Καστάνιανης), Γκρισμπάνι, Παλιοσέλι, Πάδες⁶⁰. Ο εν λόγω χώρος δεν ήταν απομονωμένος, διότι δι' αυτού διέρχονταν οι προαναφερθείσες δύο σημαντικές οδικές αρτηρίες, στις οποίες υπήρχαν και επισταθμίες, από δε τον 17ο αιώνα και αρματολοί οδοφύλακες για την φύλαξη των στενωπών τους⁶¹. Η Κόνιτσα ήταν έδρα σούμπαση και κατή και εθεωρείτο ότι μαζί με τους γειτονικούς της οικισμούς αποτελούσε πόλη, δηλαδή ότι είχε 7.000 περίπου κατοίκους, κυριότερες δε ασχολίες των κατοίκων της ήσαν η καλλιέργεια του εύφορου κάμπου της και η επεξεργασία δερμάτων και γούνας⁶². Οι σπαχήδες του καζά μετείχαν στις εκστρατείες των Τούρκων⁶³, μεταξύ δε αυτών περιλαμβάνονταν πιθανώς και οι εξής γνωστοί μας Κονιτσιώτες: ο Λουφτή, που έγινε πασάς των Ιωαννίνων κατά τα έτη 1550-90, ο Σερμπάνος, που κατείχε το χωριό Σέρβενα, και ο Μπέρκος⁶⁴.

2. Την ως άνω ευημερία του 16ου αιώνα διατάραξαν πρόσκαιρα τα ακόλουθα περιστατικά: Το 1537 ο σουλτάνος Σουλεϊμάν Α΄ διέταξε τους επαρχιακούς διοικητές να φροντίσουν για την ανέγερση τζαμιού σε κάθε χωριό και να φονεύουν όποιον αμφισβητούσε τα λόγια του προφήτη Μωάμεθ (εξεστράτευσε δε στην Αυλώνα εναντίον των Γάλλων το ίδιο έτος). Το 1539 οι Αλβανοί μουσουλμάνοι του Βορείου Πω-

60. Βλ. Γκούτος, Η επαρχία... 25-26 και την εκεί βιβλιογραφία.

61. Όπ. 49-50, 55.

62. Ο γεωγράφος Μελέτιος έγραψε το 1692 περίπου ότι η Κόνιτσα και η Βελλά ήσαν "πόλεις ποτέ, τα νυν δε κώμαι" (βλ. Γκούτος, Κόνιτσα, τχ 138/2008 12-14).

63. Βλ. Γ. Τουρτούρης, Φωνή της Ηπείρου, φ. 20.4.1901, Αραβαντινός, Χρονογραφία τ. Α΄ 226, πρβλ. Βρανούσης, Χρονικά... 40, 157.

64. Για τον Λουφτή, βλ. Λαμπρίδης, Ηπ. Μελετήματα, τχ Α΄ 48, Αραβαντινός, Περιγραφή τ. Γ΄ 327. Ο Αλβανός Α. Μουφίτ (Αλή Πασάς Τεπελενλής, 1980 12) γράφει ότι κατά μία εκδοχή ο Λουφτή πασάς καταγόταν από την περιοχή Λιμποχόβα. Για τον Σερμπάνο, βλ. Γκούτος, Κόνιτσα, τχ 139/2008 93 και για τον Μπέρκο βλ. Λυμπερόπουλος, Κόνιτσα 2004 159.

γωνιού, πιθανότατα βάσει των διαταγών τούτων, κατεδάφισαν εκκλησίες για να κτίσουν τζαμί στην Μεσαριά και τεκέδες στην Αβαρίτσανη, επειδή δε αντέδρασε ο Στέφανος Κοκκινάς, ο οποίος εξουσίαζε τα εκεί 6 χωριά, ως σπαχής μάλλον, εκείνοι τον εφόνευσαν, μαζί με την σύζυγό του και με 4 τέκνα τους. Αρχηγός των μουσουλμάνων ήταν ο φοβερός Καρα Μουράτ, ο οποίος ίσως διοικούσε τον ναχιγέ Τζαήμ, καταγόταν δε από εκεί και είχε δέκα γιούς⁶⁵.

Το μικρό τζαμί της Κάτω Κόνιτσας, σύμφωνα με την προφορική παράδοση κτίσθηκε αφού κατεδαφίσθηκε η προϋπάρχουσα στην ίδια θέση εκκλησία του Αγίου Ιωάννη, σύμφωνα δε με γραπτές πηγές λεγόταν “τέμενος σουλτάν Σουλεϊμάν”⁶⁶. Εκ τούτων προκύπτει ότι πιθανότατα το τζαμί αυτό κτίσθηκε λίγα έτη μετά το 1537 βάσει της ως άνω διαταγής του σουλτάνου Σουλεϊμάν Α΄ για να διαδοθεί ο μωαμεθανισμός και στην Κόνιτσα ή για να εξυπηρετούνται οι λατρευτικές ανάγκες των υπηρετούντων εκεί λίγων μουσουλμάνων δημοσίων υπαλλήλων (προφανώς επειδή δεν υπήρχε τότε άλλο τζαμί στην Κόνιτσα). Στην ίδια εποχή πρέπει να αναφέρεται και η ενθύμηση του 1650 περίπου, κατά την οποία οι Αγαρνηοί, όταν ήλθαν για δεύτερη φορά, κατέστρεψαν τον νάρθηκα (πρόναο) της εκκλησίας της συνοικίας Μποράτζανη⁶⁷. Τέλος, κατά μία άλλη πληροφορία, η Κόνιτσα καταστράφηκε από τον Καρα Μουράτ⁶⁸.

---

65. Βλ. Γκούτος, Ηπειρ. Ημερολόγιο 2008 και την εκεί βιβλιογραφία. Το 1550 στην εικόνα της Παναγίας της Μολυβδοσκεπάστης μονής ετέθη νέος διάκοσμος επειδή οι Αγαρνηοί είχαν αρπάξει αυτόν που έφερε (Σ. Γκατσόπουλος, Κόνιτσα, τχ 30-31/1964), προφανώς κατά τα ως άνω επεισόδια του 1539.

66. Βλ. Αν. Ευθυμίου, Σελίδες από την ιστορία της Κόνιτσας, 1997 160 επ., όπου και οι διατυπωθείσες γνώμες για την χρονολόγησή του. Στις σελ. 157-9 γράφει ότι το τζαμί της Άνω Κόνιτσας κτίσθηκε το 1500 περίπου από τον Βαγιαζήτ Β΄, σύμφωνα με πληροφορία που έδωσε ο Γερμανός Babinger στον Χρ. Σούλη (βλ. Ηπειρ. Χρονικά τ. 1933 94). Ο Χρ. Σούλης έγραψε ότι τα τζαμιά που έκτισε ο Βαγιαζήτ Β΄ στα Γιάννενα και στην Κόνιτσα μνημονεύονται από το Εβλιγιά Τσελεμπή (Ηπειρ. Γράμματα, τ. 1944 247), πλην όμως ο τελευταίος δεν αναφέρει κάτι τέτοιο στο κείμενό του, ούτε επισκέφθηκε την Κόνιτσα. Κατά τον Αγγ. Παπακώστα (ΝΕΛΗ λ. Κόνιτσα), το τζαμί της Άνω Κόνιτσας είναι μεταγενέστερο του τζαμιού της Κάτω Κόνιτσας. Κατά την γνώμη μου το τζαμί της Άνω Κόνιτσας κτίσθηκε μετά το 1657 (βλ. Γκούτος, Κόνιτσα, τχ 138/2008 17).

67. Η ενθύμηση αυτή (βλ. ανωτ. σημ. 33) γράφει: “και πάλιν μετά ταύτα ερχόνταν οι αγαρνηοί και εκάλασαν τον άρθικα και επέρασαν χωρίς άρθικα χρόνους πολλούς”. Επομένως, πριν από αυτήν την επιδρομή οι μουσουλμάνοι δεν είχαν βλάβει την Κόνιτσα.

68. Χ. Λέσιος, Ελληνικόν χρονολόγιον του 1900 “Ο Ηπειρώτης”, τ. Β΄ 1899 64: Στα χωριά των Κουρέντων, “μετά την καταστροφήν της Κονίτσης, εγκατεδρύθη και ιεροδίκης”.

Βάσει των ως άνω περιστατικών, συμπεραίνω τα εξής: Κατά τα έτη 1539-40 ο φανατικός μουσουλμάνος και άρπαγας Καρα Μουράτ, επικαλούμενος τις προαναφερθείσες διαταγές του σουλτάνου Σουλεϊμάν, κατεδάφισε την εκκλησία του Αγίου Ιωάννη και έκτισε στην θέση της το μικρό τζαμί που σώζεται και σήμερα, ενώ παράλληλα προξένησε μεγάλες ζημιές στις συνοικίες της Κόνιτσας, στο χωριό Σέρβενα και στους οικισμούς που υπήρχαν τότε πλησίον των σημερινών χωριών Κουτσούφλιανη, Μάζι, Σανοβό και Καβάσιλα, επειδή οι κάτοικοί τους αρνήθηκαν να αλλαξοπιστήσουν, ένεκα δε των βιαιοτήτων που διέπραξε στην Διπαλίτσα και στους οικισμούς τούτους απέκτησε την φήμη φοβερού επιδρομέα, γι' αυτό οι συμπράξαντες συμπατριώτες του, καθώς και οι απόγονοί τους ονομάσθηκαν Καραμουρά(τά)τες⁶⁹. Συν τω χρόνω, οι πληγές που επροξένησε ο Καρα Μουράτ επουλώθηκαν, κυρίως στις συνοικίες της Κόνιτσας και λιγότερο στους γειτονικούς οικισμούς, εκτός από τα Σέρβενα που δεν αναβίωσαν στην ίδια θέση ή αλλού. Όπως γράφει η προαναφερθείσα ενθύμηση, ο πρόναος της εκκλησίας της Μποράτζανης κτίσθηκε πάλι και αγιογραφήθηκε, με χρήματα που έδωσαν 46 ενοριίτες, αφού πέρασαν πολλά έτη μετά την καταστροφή του και κάμποσα έτη προ του 1612, δηλαδή μέχρι το 1600 περίπου.

3. Τον 17ο αιώνα το οθωμανικό κράτος, που είχε αρχίσει να παρακμάζει από τα τέλη του 16ου αιώνα, βρέθηκε σε οικονομική κρίση, η οποία έβλαψε ιδίως τους ραγιάδες μολονότι η βιοτεχνία, το εμπόριο, και οι μεταφορές αναπύχθηκαν, η δε αγροτική παραγωγή αυξήθηκε. Μεταξύ των αλλαγών που επήλθαν τον 17ο αιώνα, περιλαμβάνονται και οι ακόλουθες, οι οποίες στην Ήπειρο άρχισαν να συντελούνται κατά τα έτη 1633-45 συνήθως: Οι σπαχήδες δεν επιτρεπόταν πλέον να είναι χριστιανοί. Οι φόροι εισπράττονταν πλέον από μισθωτές τους (μουλτεζίμηδες ή ιλιτζάμηδες), οι οποίοι κατέστησαν ισχυροί διοικητικοί και οικονομικοί τοπικοί παράγοντες και συχνά αυθαιρετούσαν. Οι ραγιάδες αναγκάζονταν να παρέχουν αμοιβή σε κάποιον από αυτούς για να τους προστατεύει έναντι άλλων. Τα χωριά που εκμεταλλεύονταν ή βαλιδέ σουλτάνα παραχωρήθηκαν πλέον σε άλλους αξιωματούχους⁷⁰.

---

69. Ο Μελέτιος έγγραψε το 1692 περίπου ότι η Κόνιτσα (μαζί με τους γειτονικούς της οικισμούς) ήταν πόλη άλλοτε, εννοώντας μάλλον ότι τούτο συνέβαινε πριν από την επιδρομή του Καρα Μουράτ. Για την ονομασία Καραμουράτ (τά)τες και για τους ενω λόγω παλιούς οικισμούς, βλ. Γκούτος, Ηπ. Ημερολόγιο, τ. 2008 και Κόνιτσα, τχ 139/2008 93-95 αντιστοίχως.

70. Για τα παραπάνω, βλ. Ψιμούλη, ό.π. 83-103, Γκούτος, Η επαρχία ... 20-22, 35-38, 41-43, ειδικά δε για την παραχώρηση χωριών. βλ. Λαμπρίδης, Ηπ. μελετήματα, τχ Ε' 29, και τχ Η' 43.

Γύρω στο 1600, στο Δυτικό Ζαγόρι και στο Βόρειο Πωγώνι άρχισαν σποραδικά να γίνονται σε βάρος των κατοίκων τους αυθαιρεσίες, από Αλβανούς της Καραμουρατιάς και της Κολώνιας, επειδή, εκτός των άλλων, αυτοί ίσως απέκτησαν τότε και τουφέκια: α) Λίγα έτη πριν από το 1600, λεηλατήθηκαν κατά καιρούς από τέτοιους Αλβανούς οι δέκα μικρές συνοικίες που υπήρχαν ανάμεσα στον Αώο και στο σημερινό χωριό Πάπιγγο. β) Το 1598 στην κώμη Άγιος Μηνάς (όπου είχε κτισθεί μεγάλη εκκλησία το 1571) επήγαν Καραμουράτες για να επιβάλουν την τάξη στα γένη των τιμαριωτών Σταμάτη και Γερένη, αλλά, επειδή ένα μέλος της ομάδας τους δάρθηκε από κατοίκους, έβαλαν φωτιά στον οικισμό (αργότερα όμως αυτός είχε 400 οικίες)⁷¹. γ) Στο Βόρειο Πωγώνι, στις αρχές του 17ου αιώνα, άρχισαν να καταπιέζονται χριστιανοί από Καραμουράτες μουσουλμάνους, γι' αυτό μερικοί χριστιανοί μετοίκησαν από την Οσανίτσα στην Βεσσαραβία (1632-87), από την Μεσαριά στην Ζαραβίνα (1632-45) και από την Αβαρίτσανη στην Καστάνιανη Πωγωνίου⁷².

Ένεκα των καταπιέσεων τούτων, που ίσως συνεπάγονταν και τον εξισλαμισμό μερικών χριστιανών, η αρχιεπισκοπή Πωγωνιανής και οι μονές του Πωγωνιού εξεσθένησαν οικονομικά και δεν μπορούσαν να εξοφλήσουν τα χρέη τους, γι' αυτό ζήτησαν οικονομική βοήθεια από την Μόσχα και τις παραδουνάβειες χώρες, το δε Πατριαρχείο δέχθηκε το 1641 και το 1647 να μειωθεί σε 5.000 άσπρα η ετήσια εισφο-

---

71. Για τα παραπάνω δύο περιστατικά, βλ. *Λαμπρίδης*, Ηπ. μελετήματα, τχ Θ' 40 τχ Η' 27, τχ Β' 9 και τχ Ζ' 31.

72. Επίσης, μουσουλμάνοι του Αργυροκάστρου, του Τεπελενιού και της Φράσαρης άρχισαν να καταπιέζουν τους χριστιανούς των χωριών του Νοτίου Πωγωνιού Φρασανά, Πολίτσανη, Δολβίστα, Πάρα κ.ά. (*Λαμπρίδης*, ό.π., τχ Ζ' 61-64). Το 1644 το Λέπενο που υπήρχε πλησίον του Δελβινακιού καταστράφηκε επειδή οι κάτοικοί του σκότωσαν τους σπαχήδες τους που τους αδικούσαν (*Πατσέλης*, ό.π., 38). Το 1616 οι επίσκοποι και μερικοί μοναχοί των Ιωαννίνων, της Βελλιάς και του Δέλβινου εβολιδοσκόπησαν τις βενετικές αρχές της Κέρκυρας αν θα τους δέχονταν εκεί ως πρόσφυγες, διότι οι μουσουλμάνοι τους απειλούσαν συνεχώς, "εξ αιτίας προσεχών δήθεν εξεγέρσεων, τας οποίας διαδίδουν μερικοί από τον τόπον τούτον και ιδία ο Πατριάρχης της Όχριδος μετά των συντρόφων του" (*Κ. Μέρτζιος*, Ηπ. Χρονικά, τ. 1938 90). Οι φήμες περί επικειμένων εξεγέρσεων ίσως δεν ησαν αβάσιμες, διότι ήδη το 1600 Ηπειρώτες και Μακεδόνες ειδοποίησαν τον Πάπα ότι θα μπορούσαν να εξεγερθούν, αφού οι Τούρκοι ήσαν λίγοι (*Βρανούσης/Σφυρόερας*, εις Εκδοτική Αθηνών, Ήπειρος, 1997 245-6) και διότι το 1611 έγινε το αποτυχημένο κίνημα του Σκυλόσοφου.

ρά προς αυτό της αρχιεπισκοπής⁷³. δ) Το 1645 οι χριστιανοί της Διπαλίτσας και των γειτονικών οικισμών, καθώς και η εκεί εμποροπανήγυρη, ετέθησαν υπό την προστασία των μουσουλμάνων Λιαλιατών έναντι αδρής αμοιβής. Τούτο προκάλεσε την αντιζηλία των Καραμουρατών και την ένοπλη σύγκρουση των δύο αυτών γενών, επί τρεις μήνες του 1656, ένεκα της οποίας οι εν λόγω οικισμοί υπέστησαν μεγάλες ζημιές, οι περισσότεροι κάτοικοι έφυγαν, οι δε αρχιεπίσκοποι, έκτοτε και μέχρι το 1788, διέμεναν στο Βουκουρέστι συνήθως⁷⁴.

4. Στον υπόλοιπο καζά της Κόνιτσας δεν φαίνεται να έγιναν παρόμοια σημαντικά επεισόδια τον 17ο αιώνα. Κατ' εξαίρεση, στην Βούρμπιανη, γύρω στο 1635, μετά από επιδρομή Κολωνιατών, εγκαταστάθηκαν 12 οικογένειές τους και έκτισαν εκεί τζαμί, οι δε Βουρμπιανίτες έφυγαν, αλλά περί το 1680 επανήλθαν εκδίωξαν τους Κολωνιάτες με την συμπαράσταση του κρυπροχριστιανού κατή της Κόνιτσας⁷⁵. Γενικά, όπως προκύπτει από τα ακόλουθα γεγονότα, μέχρι τα τέλη του 17ου αιώνα οι συνθήκες ζωής στον καζά ήσαν ανεκτές και πάντως οι χριστιανοί κάτοικοί του δεν καταπιέστηκαν να αλλαξοπιστήσουν, έκτισαν δε κάμποσες μονές, επειδή, μεταξύ άλλων, το οθωμανικό δίκαιο παρείχε σε αυτές προνόμιο⁷⁶.

---

⁷³. Η οικονομική αδυναμία τους “ένεκα των συμφορών των χρόνων εκείνων” οφειλόταν και στην “παρατεταμένη διαμονή διερχομένων Αλβανικών σιφών” (Λαμπρίδης, Ηπ. μελετήματα, τχ ΣΤ' 25, 42). Οι αρχιεπίσκοποι Πωγωνιανής ή αντιπρόσωποί τους επήγαν στην Μόσχα, αιτούμενοι από τον τσάρο οικονομική βοήθεια, κατά τα έτη 1630, 1641 και 1651, εκπρόσωποι δε των μονών διενήργησαν εράνους στις παραδουνάβειες χώρες (Β. Παπαδοπούλου/ Α. Καραμπερίδη, Βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία Μολυβδοσκεπάστου, 2006 29, Λαμπρίδης, ό.π., 25). Για την εισφορά στο Πατριαρχείο, βλ. Δ. Αποστολόπουλου/ Π. Μιχαηλιάρη, Η νομική συναγωγή του Δοσιθέου, 1987 433, 194. Στο Δέλβινο, μετά το 1635, οι αυξηθέντες μουσουλμάνοι μετέτρεψαν εκκλησίες σε τζαμιά και κακοφέρνονταν στους χριστιανούς, γι' αυτό οι χριστιανοί εκπατρίστηκαν σταδιακά (Μπάρας, Το Δέλβινο, 1966 76). Η επισκοπή Δρυϊνούπολης περιήλθε σε οικονομική δυσπραγία κατά τα έτη 1610-50, γι' αυτό έγιναν αελλεπάλληλες παραιτήσεις επισκόπων της (Φ. Οικονόμου, Η Εκκλησία της Β. Ηπείρου, 1969 31, 37).

⁷⁴. Βλ. Γκούτος, Ηπ. Ημερολόγιο, τ. 2008 και την εκεί βιβλιογραφία.

⁷⁵. Β. Δημάρατος / Ν. Ρεμπέλης, Ιστορία της Βούρμπιανης, 1966 48-50, Αν. Ευθυμίου, Η Βούρμπιανη της Ηπείρου, 1987 15 επ.

⁷⁶. Από τα τέλη του 16ου αιώνα και ιδίως τον 17ο, ιδρύθηκαν ή ανακαινίσθηκαν πολλές μονές, συνήθως μικρές, στην Ήπειρο και στα Άγραφα (Γ. Πατρινέλης, εις Ιστορία του ελληνικού έθνους τ. Γ' 133, Μ. Χατζηϊωάννου, ό.π., 46).

Κατά τα έτη 1612-40 συνεχίσθηκε η αγιογράφηση της εκκλησίας της Μποράτζα-νης και αγοράσθηκαν λειτουργικά σκεύη και βιβλία με πρωτοβουλία τριών ιερέων και με χρήματα που έδωσαν ο Νικ. Μπέρκος και άλλοι ενορίτες . Το 1684, οπότε οι συνθήκες άρχισαν να αλλάζουν (κατωτ. υπό Δ1), οι ενορίτες, “μην έχοντας δύναμιν αρκετήν” για να ανακαινίσουν την εκκλησία, έλαβαν ως βοήθεια 40 ασλάνια “από τον άρχοντα κυρ.Μπαλάνο εξ Ιωαννίνων”⁷⁷. Πλησίον της εκκλησίας αυτής και με δωρεές των ενοριτών, άρχισε το 1681 η ανέγερση του επισκοπικού μεγάρου, η οποία όμως ολοκληρώθηκε το 1791, ενώ μέχρι τότε ο επίσκοπος Βελλάς διέμενε κατά καιρούς στην Πογδόριανη, στην Κόνιτσα και στα Ιωάννινα⁷⁸. Ο επίσκοπος των ετών 1622-26 καθαιρέθηκε επειδή αρνήθηκε επίμονα να καταβάλει στο Πατριαρχείο τις οφειλόμενες σε αυτό εισφορές του και να “καταφρονήσει την αργίαν”⁷⁹, μάλλον λόγω ιδιοτροπίας του και όχι ένεκα οικονομικής δυσπραγίας της επισκοπής του (η οποία εκτεινόταν από τα Κούρεντα μέχρι τον Γράμμο).

Το 1590 κτίσθηκε η μονή Στομίου στην σημερινή τοποθεσία Παλιομονάστηρο. Ηγούμενός της ήταν τότε ο Μανασσής, ο οποίος έπειτα έγινε επίσκοπος Βελλάς (1593-1609) και ακολούθως μητροπολίτης Ιωαννίνων (1610), εθεωρείτο δε “φρόνιμος, ευσεβής, τολμηρός και φιλογενής, αλλά και ούτος ου διέφυγε τας δολοπλοκίας των τότε διοικητών, καταδιωχθείς παρ’ αυτών ραδιουργία τινός Ιωαννίτου”⁸⁰. Κατά την εν λόγω περίοδο, κτίσθηκαν και οι μονές που σώζονται και σήμερα πλησίον των εξής χωριών: Αρτσίστα (1597), Φρασανά (1614,) Ζέρμα (1656), Λιπονιάβιστα (1658 και 1662), Βρυσοχώρι (1667), Μόλιστα (1672), Καλόβρυση, Οσανίτσα, Νικάνορας, καθώς και άλλες που δεν σώζονται πλέον αλλά υπήρχαν πλησίον των χωριών: Βούρμπιανη, Γοργοπόταμος, Στράτσιανη, Κασάνιανη, Κεράσοβο, Σταρίτσανη, Παλιοσέλι, Πάδες, Άρματα, Λιατοβούνι κ.ά⁸¹.

---

77. Βλ. ανωτ. σημ. 33. Για τον άρχοντα Μπαλάνο, βλ. *Αραβαντινός*, Βιογραφική συλλογή λογίων της τουρκοκρατίας, 1960 130, 19. Η εν λόγω εκκλησία αποτεφρώθηκε το 1829, στην ίδια δε θέση το 1843 κτίσθηκε νέα εκκλησία, η οποία υπάρχει και σήμερα (βλ. *Λυμπερόπουλος*, Κόνιτσα, 2004 71).

78. Το Πατριαρχείο προέτρεψε και τους άλλους κατοίκους της επισκοπής να βοηθήσουν (βλ. *Α. Κορακίδης*, Η Βελλά της Ηπείρου, 1998 89, 91, 96-100, 39, *Λυμπερόπουλος*, ό.π. 74-80).

79. *Κορακίδης*, ό.π. 88. Πιθανότατα προτιμούσε να τελεί σε αργία παρά να καταβάλλει τις εισφορές .

80. Βλ. *Αραβαντινός*, Περιγραφή... τ. Γ΄ 165, *Ν. Μυστακίδης*, εφημ. Κόνιτσα, φ. 19.3.1915, *Κορακίδης*, ό.π. 85.

81. Βλ. *Καμαρούλιας*, ό.π. 294, 225, 198, 155, 189, 170, 172, 186, *Γκούτος*, Η επαρχία ... 57.

Λόγω της ως άνω ερήμωσης της Διπαλίτσας το 1656, η ετήσια εμποροπανήγυρη “Πωγωνιανή” συνέχισε την λειτουργία της στα Γιάννενα, το 1660, με το ίδιο όνομα⁸², προφανώς επειδή οι Ηπειρώτες και οι ξένοι έμποροι την είχαν συνηθίσει και την θεωρούσαν αναγκαία για την Ήπειρο. Τότε άρχισε να λειτουργεί και η μικρότερη εμποροπανήγυρη της Κόνιτσας, για τον ίδιο λόγο, γεγονός που φαίνεται πολύ πιθανό αν ληφθεί υπ’ όψιν ότι αυτή ονομάσθηκε Παζαρόπουλο κατ’ αντιδιαστολή προς το μεγάλο παζάρι της Διπαλίτσας και ότι στα τέλη του 19ου αιώνα οι λόγιοι εθεωρούσαν την ίδρυσή της ως γενομένη πολύ παλιά.

Μερικοί από τους κατοίκους της Διπαλίτσας και των γειτονικών χωριών, οι οποίοι έφυγαν από εκεί το 1656 λόγω του “χαλασμού” τους, μετοίκησαν στην Κόνιτσα, ιδίως οι ευκατάστατοι⁸³. Θεωρώ πολύ πιθανό ότι ένεκα της μετοίκησης αυτής κτίσθηκαν στην Κόνιτσα δεύτερο τζαμί και τεκές, ως εξής: Οι εν λόγω ευκατάστατοι φυγάδες ήσαν μουσουλμάνοι και κατείχαν ήδη γαίες στον κάμπο της Κόνιτσας, γι’ αυτό προτίμησαν να μετοικήσουν σε αυτήν, έκτισαν δε στην άνω συνοικία της, που ήταν τότε αραιοκατοικημένη, αφ’ ενός κατοικίες τους και αφ’ ετέρου, μετά από λίγα χρόνια, τζαμί για τις λατρευτικές ανάγκες τους. Ένεκα τούτων, οι μουσουλμάνοι δημόσιοι υπάλληλοι, που έδρευαν στην κάτω συνοικία και χρησιμοποιούσαν το εκεί τζαμί του 1539, μετέφεραν την έδρα τους και τις κατοικίες τους στην άνω συνοικία και έτσι αυτή έγινε βαρόσι. Το 1670 περίπου στην κάτω συνοικία κτίσθηκε τεκές⁸⁴ από δερβίσηδες της Καραμουρατιάς, οι οποίοι προσδοκούσαν ότι δια του προσηλυτισμού που θα ασκούσαν μέσω του τεκέ τούτου θα αυξηθούν οι λίγοι μουσουλμάνοι της Κόνιτσας.

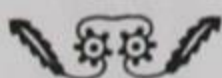
(συνέχεια στο επόμενο)

---

82. Βλ. Γκούτος, Ηπειρ. Ημερολόγιο, τ. 2008.

83. Λαμπρίδης, Ηπ. μελετήματα, τχ. Ζ’ 62, ο ίδιος, Απικόν Ημερολόγιον, τ. 1888. 126. Κατά τον Ι. Σαμαράκη (εφημ. Ο Πύρρος, φ. 12.1.1906), οι πλούσιοι φυγάδες προτίμησαν την Κόνιτσα και την Καστοριά.

84. Για το τζαμί (που ανακαινίσθηκε το 1699) και τον τεκέ, βλ. ανωτ. σημ. 66 και Ευθυμίου, Σελίδες... 157, 164, Λυμπερόπουλος, ό.π., 51, 234.

Ε Ν Ω Σ Η ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΩΝ

Πριν από λίγα χρόνια, με βασικό πρωταγωνιστή τον οφθαλμίατρο Χρήστο Ζακόπουλο, ιδρύθηκε στα Γιάννινα η ΕΝΩΣΗ ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΩΝ. Φιλοδοξία του πρώτου Δ.Σ. της ΕΝΩΣΗ με πρόεδρο τον Χρήστο ήταν να φέρει σε επαφή όσους κατάγονται από την ευρύτερη περιοχή της Κόνιτσας - δηλαδή την Κόνιτσα και τα χωριά της - με απώτερο στόχο τη δραστηριοποίηση στο χώρο του πολιτισμού και της ψυχαγωγίας και τη στήριξη πρωτοβουλιών ανάδειξης και επίλυσης προβλημάτων της επαρχίας.

Το ξεκίνημα ήταν καλό και η πορεία στη συνέχεια ελπιδοφόρα. Γρήγορα ενοικιάστηκε αίθουσα στην οδό Ασωπίου και χρόνο με το χρόνο οι δραστηριότητες διευρύνονταν και νέα μέλη έδιναν το παρόν.

Εκτός από τη διοργάνωση ψυχαγω-

γικών εκδηλώσεων με αφορμή τις απόκριες, το εκάστοτε νέο έτος κλπ. η Ένωση τίμησε κατά καιρούς πρόσωπα που πρόσφεραν ή προσφέρουν πολλά στην επαρχία, μαθητές για την επιτυχία τους σε Ανώτατες ή Ανώτερες Σχολές και τα τελευταία χρόνια λειτούργησε με επιτυχία τμήματα αραδοσιακών χορών μικρών και μεγάλων που με τις χαρακτηριστικές κονιτσιώτικες στολές έδωσαν το παρόν σε διάφορες εκδηλώσεις.

Όλα τα παραπάνω μέχρι τα μέσα του 2008 περίπου· το περασμένο φθινόπωρο κυκλοφόρησαν κάποιες φήμες δυσλειτουργίας του Δ.Σ., που τελικά επαληθεύτηκαν και όπως φαίνεται η Ένωση πλέον υφίσταται μόνο στα χαρτιά.

Ακούγονται διάφορα πλην όμως επίσημα δεν έχει μιλήσει κανείς. Την κύρια, βέβαια, ευθύνη για την έλλειψη ενημέρωσης τη φέρει ο τελευταίος πρόεδρος της ένωσης.

Επειδή όμως, αυτό δε συνέβη μέχρι σήμερα, μήπως τα υπόλοιπα μέλη του Δ.Σ. θα έπρεπε να κάνουν ή να πουν κάτι;

ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ Αριθ.-4-

Ο Δήμαρχος Κόνιτσας
Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του Ν. 3463/2006 άρθρο 87 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα με το οποίο ο κ. Δήμαρχος μπορεί να μεταβιβάζει συγκεκριμένες αρμοδιότητες σε αντιδημάρχους

Α Π Ο Φ Α Σ Ι Ζ Ο Υ Μ Ε

Ορίζουμε Αντιδημάρχους για το διάστημα από 01-02-2009 μέχρι 31-12-2010 τους Δημοτικούς Συμβούλους: 1. Γεώργιο Σπανό, 2. Χαρίλαο Παρασκευά, 3. Σταύρο Κίτσιο στους οποίους μεταβιβάζουμε τις παρακάτω αρμοδιότητες.

Α) Στον Γεώργιο Σπανό :

1. Τον έλεγχο και την εποπτεία των Ανταποδοτικών Υπηρεσιών (Ύδρευση -Αποχέτευση - Φωτισμό - Καθαριότητα) .

2. Τον έλεγχο και την εποπτεία λειτουργίας των Δημοτικών Σφαγείων.

3. Τις διαδημοτικές Συνεργασίες αρμοδιότητας του. 4. Την ονομασία και σήμανση οδών και πλατειών του Δήμου.

5. Την αντιμετώπιση των εκτάκτων αναγκών που προέρχονται από φυσικά φαινόμενα (Πολιτική προστασία - Προγραμματισμός - Χρήση Μηχανημάτων κλπ). 6. Την παρακολούθηση και τον συντονισμό ζητημάτων που έχουν σχέση με τους σεισμούς.

7. Εκπροσώπηση του Δήμου σε θέματα αρμοδιότητας του.

8. Υπογραφή για θέματα αρμοδιότητας του.

9. Συντήρηση πρασίνου, Παιδικών Χαρών, Κοινοχρήστων χώρων, οδών πλατειών, κ.λ.π.

10. Λειτουργία Εμποροπανήγυρης. Έδρα αυτού θα είναι το κτίριο του Δήμου που βρίσκεται Κάτω από την Εθνική Οδό Ιωαννίνων Κοζάνης (περιοχή Γραβίτσια) όπου βρίσκονται τα συνεργεία και τα μηχανήματα του Δήμου

Β) Στον Χαρίλαο Παρασκευά:

1. Οι αρμοδιότητες του προγραμματισμού και υλοποίησης έργων.

2. Πολεοδομικά ζητήματα: (Σχέδιο πόλεως, Επεκτάσεις, Κτηματογραφήσεις, Πράξη εφαρμογής, αυθαίρετα, καταπατήσεις, χρήση γης, πολεοδομία).

3. Δημοτικά και σχολικά κτίρια (Συντήρηση, επισκευές, επεκτάσεις, νέες εγκαταστάσεις).

4. Την παρακολούθηση και τον συντονισμό των Αναπτυξιακών προγραμμάτων (ΕΑΠΕΚ, Γ.Κ.Π.Σ, ΕΠΤΑ, ΘΗΣΕΑΣ, Leader, Interreg, κλπ).

5. Χειρισμός θεμάτων περιβάλλοντος (Μ.Π.Ε.)

6.Τις άδειες ίδρυσης και λειτουργίας Καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος.

7.Εκπροσώπηση του Δήμου σε θέματα αρμοδιότητας του. 8. Υπογραφή για θέματα αρμοδιότητας του.

Γ) Στον Σταύρο Κίτσιο

1. Τον έλεγχο και την εποπτεία των Διοικητικών, και Οικονομικών Υπηρεσιών (Πρωτόκολλο, έσοδα-έξοδα, έρανοι εθνικές γιορτές, εκδηλώσεις Δήμου, πιστοποιητικά, βεβαιώσεις, γεωργικές επιδοτήσεις. Δημοτολόγια, Μητρώα, Στρατολογικοί Πίνακες, Εκλογικά, Πολιτικοί γάμοι, Δημοτική Αστυνομία, προμήθειες, βεβαιωτικοί κατάλογοι (ύδρευσης, σφαγείων, εμποροπανήγυρης. Δημοτικών Καταστημάτων, Δημοτικών Εκτάσεων, Πεζοδρομίων, Κοινόχρηστων χώρων, βοσκής, βοσκοτόπων, δασών)κληροδοτήματα, μηχανοργάνωση, περιουσία Δήμου, δάση χωράφια, βοσκοτόπια, πεζοδρόμια, Δημοτικά Καταστήματα, Λατομεία. Δ.Ε.Π. (Δημοτική Επιτροπή Παιδείας).

2.Εκπροσώπηση του Δήμου σε θέματα αρμοδιότητας του.

3.Υπογραφή εγγράφων σχετικών με τις αρμοδιότητες του.

Η παρούσα να δημοσιευθεί σε μία (1) ημερήσια εφημερίδα του Νομού σύμφωνα με τις Διατάξεις του άρθρου 87 του Ν. 3463/2006 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα.-

Κόνιτσα 2-2-2008

Προς το περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ

Με κατάπληξη διάβασα στο περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ και υπό τον τίτλο "Επιτέλους ο πολιτισμός στο Στόμιο" κείμενο του κου Γιάννη Ρέτσα και είμαι υποχρεωμένος να

απαντήσω για ενημέρωση των αναγνωστών και αποκατάσταση της αλήθειας .

α) Διατυπώνει την απορία του, μετά την έκφραση της χαράς του γιατί τόσα έργα γίνονται στην Κόνιτσα και γιατί τόσα έργα σχεδιάζονται, όπως ο ίδιος εξέθεσα με κείμενό μου σε παλιότερο τεύχος του περιοδικού, γιατί ο κόσμος που μένει στην περιοχή δεν τα βλέπει και όχι μόνο γκρινιάζει αλλά φεύγει από την κωμόπολη (της Κόνιτσας) προς τις πόλεις. Τα γενόμενα έργα ο κόσμος τα βλέπει και τα "ζει", τα σχεδιασθέντα και μη υλοποιηθέντα και τα σχεδιαζόμενα δεν τα βλέπει, θα τα δει όμως και στην παρούσα δημοτική θητεία και στις επόμενες. Κανένα έργο δεν γίνεται και καμιά χρηματοδότηση έργου δεν γίνεται εάν δεν υπάρχει μελέτη σε επίπεδο δημοπράτησης του έργου. Μέγιστο κατόρθωμα η σύνταξη μελετών για τα έργα . Στο Δημαρχείο δεν βρήκα καμιά μελέτη όταν ανέλαβα Δήμαρχος, πλην μιας τώρα τελευταία για τα δημοτικά σφαγεία και αυτή εκτός Δημαρχείου σε ιδιωτικό γραφείο. Μέγιστο κατόρθωμα επίσης ο σχεδιασμός της ανάπτυξης. Οσον αφορά την φυγή του κόσμου από την κωμόπολη (της Κόνιτσας) δεν αληθεύει, αφού διατηρεί τον πληθυσμό της, με πληθυσμιακές πάντοτε ανακατατάξεις, εκείνα που ερημώνουν είναι τα χωριά μας. Σίγουρα ο κόσμος δεν θα έφευγε εάν τα μεγάλα έργα που σχεδιάζουμε, είχαν σχεδιασθεί και υλοποιηθεί στο παρελθόν, πράγμα που μπορούσε να γίνει. Είναι ευκαιρία τώρα και με την μεγάλη παγκόσμια οικονομική κρίση να δημιουργηθεί υποδομή και για να μείνει ο κόσμος στην περιοχή μας και για να επανέλθουν σ' αυτή από τα απάνθρωπα αστικά κέντρα. Και αυτόν τον στόχο υπηρετούν τα εξαγγελθέντα έργα στο Δήμο μας.

β) Δεν με ικανοποιεί το "γέμισμα" των χωριών μας από συμπατριώτες μας για λίγες μέρες το καλοκαίρι, "γύρω" από τον Δεκαπενταύγουστο, ούτε το "βούλιαγμα" του τόπου μας από επισκέπτες -τουρίστες περί τις ογδόντα (80) μέρες τον χρόνο. Σίγουρα, στην δεύτερη περίπτωση, οι μέρες αυτές ήταν στο παρελθόν λιγότερες και στο απώτερο παρελθόν δεν είχαμε ούτε ένα τουρίστα. Από τον επιστολογράφο σας περιμένω τις προτάσεις του, αφού η διαπίστωση δεν αρκεί.

γ) Ο επιστολογράφος σας μου είναι άγνωστος, φοβάμαι όμως ότι και εγώ του είμαι άγνωστος. Με υβρίζει ως "πολιτικάντη" που, όπως όλοι οι "πολιτικάντηδες", ανήγαγα σε επίσημη επιστήμη την παραγωγή και επιβολή ψευδαισθητικών εντυπώσεων και φέρνει ως παράδειγμα την εξαγγελθείσα αξιοποίηση της χαράδρας του Αώου. Όλα περίμενα να τα ακούσω για την "αφεντιά μου" ότι είμαι "ακοινώνητος", ότι είμαι "απόμακρος" ότι "δεν πηγαίνω στα καφενεία, τις κηδείες και τα μνημόσυνα" αλλά την αντίθετη κατηγορία του "πολιτικάντη" δεν την περίμενα να την υποστώ. Δεν πειράζει μπορεί ο καθένας να εκφράζεται κατά συνήθεια. Μπορεί όμως και ο "απλός" πολίτης να εκφράζεται, να πράττει "πολιτικάντικα", ο "πολιτικαντισμός" δεν είναι γνώρισμα μόνο των "αρχόντων". Επί της ουσίας όμως ο επιστολογράφος, αφού προηγουμένως διεκτραγώδησε την υπάρχουσα κατάσταση στην χαράδρα του Αώου με την κίνηση τροχοφόρων σ' αυτή με εγκαλεί ότι έχω την άποψη ότι η σημερινή κατάσταση δεν συμβάλλει στην ανάπτυξη της περιοχής. Η άποψή μου για την σημερινή κατάσταση με την κίνηση τροχοφόρων και την "διάνοιξη" του μονοπατιού σε χωμάτινο έστω

πλατύ δρόμο είναι απαράδεκτη, αποτελεί βαρβαρότητα και ασέβεια στην πλάση. Ανάπτυξη της χαράδρας, που σχεδιάζεται σημαίνει ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΥΠΑΡΞΗΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΗΣ ΤΡΟΧΟΦΟΡΩΝ σ' αυτή ως πρώτο μέλημα και αυτό ρητά προβλέπεται από την μελέτη. Δεύτερο μέλημα η "καταστροφή" του υπάρχοντος δρόμου και η επαναφορά του βατού μονοπατιού, μάλιστα και από την παλιά διαδρομή της μεγάλης σκάλας κλπ. Πώς ο επιστολογράφος ανακάλυψε πρόθεσή μου για περισσότερα αυτοκίνητα στην χαράδρα, μόνο ένας Θεός το ξέρει. Εάν περισσότεροι, από σήμερα, πεζοπόροι, φυσιολάτρες και προσκυνητές, περπατήσουν το μονοπάτι τόσο το καλύτερο. Η χαράδρα του Αώου είναι δωρεά του Πλάστη σε όλους. Η μελέτη της αξιοποίησης της χαράδρας, την οποία δεν γνωρίζει, ούτε ενδιαφέρθηκε να μάθει, ο επιστολογράφος σας, έγινε από ειδικούς επιστήμονες. Ας μην καταργήσουμε την επιστήμη και τους επιστήμονες και ας προσέχουμε τι λέμε και τι γράφουμε και ας παίρνουμε ένα τηλέφωνο τους αρμόδιους, όπως τον Δήμαρχο πριν τυπώσουμε αβάσιμες απόψεις. Η χαράδρα ανήκει στον δρυμό Βίκου-Αώου και απαγορεύεται η είσοδος τροχοφόρων, η διανυκτέρευση, το κυνήγι, το ψάρεμα κλπ "ευχάριστες" δραστηριότητες και όλες αυτές οι απαγορεύσεις θα "πάρουν σάρκα και οστά" με την ανάπτυξη που υλοποιούμε στην συγκεκριμένη περιοχή. Για να μην υπάρχει ούτε ανάγκη, ούτε αφορμή, ούτε αιτία κίνησης τροχοφόρου στην χαράδρα το πρώτο έργο που θα γίνει στο μονοπάτι θα είναι η διέλευση νέου αγωγού υδρεύσεως που θα φέρει το νερό από το Στόμιο στην Κόνιτσα ούτως ώστε να μην χρειασθεί στο μέλλον επισκευή του

υπάρχοντος μεταλλικού αγωγού.

δ) Ο σεβασμός όλων των Κονιτσιωτών και του Δημάρχου των στο πρόσωπο και την μνήμη του Γέροντα Παΐσιου είναι βαθύς. Πράγματι ζητήθηκε από την τώρα μακαρίτισσα αδελφή του Γέροντα Χριστίνα το λεωφορείο του Δήμου για την μετάβαση Κονιτσιωτών στο μοναστήρι της Σουρωτής στο μνημόσυνο του Γέροντα. Αυτό όμως δεν μπορούσε να γίνει γιατί απαγορεύεται η κίνηση του λε-

ωφορείου εκτός νομού. Πρότεινα άλλη λύση, που την δέχθηκε, αλλά δεν χρειάζεται εδώ να την αναφέρω.

Τελειώνοντας και κλείνοντας, πιστεύω, ό-τι τα γραφόμενα από τον κο Γιάννη Ρέτσα οφείλονται σε άγνοια του και στο επόμενο ταξίδι του στην Κόνιτσα τον περιμένω στο Δημαρχείο για να λυθεί κάθε παρεξήγηση.

Ο Δήμαρχος Κόνιτσας
Χαράλαμπος Εξάρχου

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

Το Δημοτικό Συμβούλιο Κόνιτσας συνήλθε εκτάκτως στις 25-01-2009 και ώρα 12:00 στην αίθουσα του Δημοτικού Συμβουλίου, πληροφορηθέν το θάνατο τού Ιωάννου Γουσγούνη, υπηρετήσαντος ευόρκως τον Δήμο Κόνιτσας από τη θέση του Δημάρχου επί μία τετραετία και από τις θέσεις του Προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου και του Δημοτικού Συμβούλου επί πολλές τετραετίες, και αποφασίζει:

- 1) Να εκφράσει τις συλλυπητήριες ευχές του στην οικογένεια του
- 2) Να παραστεί σύσσωμο στην κηδεία του εκλιπόντος
- 3) Να κατατεθεί εκ μέρους της Δημοτικής Αρχής ανθοδέσμη στην σωρό του αιμνήστου
- 4) Να κατατεθεί στην μνήμη του χρηματικό ποσό στο Εκκλησιαστικό Γηροκομείο Κόνιτσας
- 5) Να δημοσιεύσει το παρόν ψήφισμα

Αποχαιρετισμός από το Δήμαρχο κ. Χ. Εξάρχου

Δήμαρχε και Φίλε Γιάννη Η Απώλεά σου γέμισε με λύπη τους οικείους σου και ολόκληρη την κοινωνία μας. Γέμισε με ιδιαίτερο πόνο όλους όσους ασχολήθηκαν ή ασχολούνται με το Δήμο Κόνιτσας.

Φίλε Γιάννη, η Αγάπη σου για τα κοινά σε έκανε να αφιερώσεις πολλά χρόνια από την ζωή σου, υπηρετώντας είτε ως σύμβουλος, είτε ως Πρόεδρος, είτε σαν Δήμαρχος στον τόπο μας.

Από όποιο μετερίζι κι αν υπηρέτησες τον Δήμο μας η προσφορά σου ήταν σημαντική. Είμαι βέβαιος και πιστεύω ΟΛΟΙ, πως με την στάση σου και την συμπεριφορά σου σαν Δήμαρχος δίδαξες ήθος και εντιμότητα.

Εύχομαι εκ μέρους μου και εκ μέρους ολόκληρου του Δημοτικού Συμβουλίου ο καλός θεός να σε τάξει Ένθα οι δίκαιοι αναπαύονται.

Στην δε γυναίκα, παιδιά σου και εγγόνια σου να τους χαρίζει δύναμη και κουράγιο.

ΚΑΛΟ ΤΑΞΙΔΙ ΔΗΜΑΡΧΕ ΚΑΙ ΦΙΛΕ ΓΙΑΝΝΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Τα παιδαγωγικά και μεθοδολογικά εργαλεία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, καινοτομία στο εκπαιδευτικό μας σύστημα

ΤΣΟΥΒΑΛΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ, ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΠΕ ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΝΑΣΤΟΥ ΜΑΡΙΑΝΝΑ, ΔΑΣΚΑΛΑ, ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΥΠΕΥΘΥΝΗ

Οι έννοιες που χρησιμοποιούνται τις τελευταίες δεκαετίες στις επιστήμες της Αγωγής "μεταξύ πολλών άλλων είναι: ολιστικότητα, ολότητα, όλο, βίωμα και βιωματική εμπειρία, αυτονομία, αυθεντικότητα, αυθορμητισμός, δημιουργικότητα, δυναμική, ελευθερία, συγκίνηση, εμπλοκή, ετερότητα, κοινωνία και επικοινωνία, μύηση, σχέση, αλληλεπίδραση, παρέμβαση, επιρροή, παράδοξο, συν-πάθεια, γνησιότητα, αποδοχή, συνοδεία, χειραφέτηση, συνθετικότητα, πολυαναφορικότητα κ.ά." Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, άρθρο Μπακιριτζή, σελ. 497, 2005).

Όλα όσα αποτελούν αίτημα του εκπαιδευτικού μας συστήματος για πολλές δεκαετίες έχουν περάσει στο ελληνικό σχολείο μέσα από την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (Π.Ε.).

Η Π.Ε. στην Ελλάδα ενσωματώνει καινοτόμες δράσεις, εφαρμόζει πρωτοποριακές διδακτικές προσεγγίσεις και ανοίγει νέους ορίζοντες στη σχολική μας ζωή.

Το αντικείμενο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Είναι το περιβάλλον (φυσικό και πολιτισμικό), οι σχέσεις που αναπτύσσονται

εντός αυτού, τα περιβαλλοντικά προβλήματα και η εκπαίδευση. Η προσοχή της επικεντρώνεται στην ποιότητα του περιβάλλοντος και ως εκ τούτου και της ζωής αλλά και στην ανάπτυξη ευαισθησίας, κριτικής σκέψης και αξιών, για να νιώσει ο άνθρωπος ότι είναι κι αυτός ένα μέρος του συνόλου, του συστήματος, που για να κρατηθεί στη ζωή, χρειάζεται να λειτουργούν μαζί ο ήλιος, η ατμόσφαιρα, το νερό, το έδαφος, τα φυτά, τα ζώα, οι μικροοργανισμοί. Μαζί και το πολιτισμικό μας περιβάλλον οι ιδέες μας, οι αξίες, η ηθική, η αγάπη, η συμπάθεια, η αλληλεγγύη, η συνεργασία, ο σεβασμός, η ανθρωπιά, η δικαιοσύνη, η ομορφιά, η συγκίνηση.

Τα τελευταία χρόνια η Π.Ε., ως όρος, έχει αντικατασταθεί από την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (Ε.Α.Α.), με το τρίπτυχο περιβάλλον, κοινωνία, οικονομία που αποτελεί πρωταρχικό στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, από την ίδρυσή τους, περιλαμβάνουν σε μεγάλο βαθμό τη διά-

σταση αυτή στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των προγραμμάτων τους. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και με τα προγράμματα Π.Ε. των σχολείων. Θέματα ειρήνης, πολιτισμού, κοινωνικής δικαιοσύνης, ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλληλεγγύης, ποιότητας ζωής κ.α. συμπορεύονται με θέματα που θεωρούνται περισσότερο περιβαλλοντικά.

Ο βασικός προσανατολισμός της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Η Π.Ε. επιχειρεί ανατροπή στη συμπεριφορά όλων μας, ώστε να δρούμε φιλικά (όχι εχθρικά ή αδιάφορα) προς το περιβάλλον, να χρησιμοποιούμε, χωρίς να κατασπαταλούμε τους φυσικούς πόρους. Να αφήνουμε δηλ. ελαφρά στη Γη το οικολογικό μας αποτύπωμα. Να νοιαζόμαστε για τα δικαιώ-

ματα όλων, έμβιων και μη.

Όμως το πιο σημαντικό πρόβλημα στην Π.Ε. είναι η σύνδεση της θεωρίας με την πράξη. Ενώ μιλάμε πολύ για την προστασία του περιβάλλοντος, πολύ λίγο είμαστε διατεθειμένοι να θυσιάσουμε κάτι από το προσωπικό μας βόλεμα ή την άνεσή μας και να δράσουμε.

Στόχοι και διδακτικές στρατηγικές της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Πώς θα μπορέσει ο εκπαιδευτικός να δημιουργήσει μαθητές συνειδητοποιημένους, με κριτική σκέψη, υπεύθυνους, ικανούς να αντιλαμβάνονται τα περιβαλλοντικά θέματα και να αναγνωρίζουν τα προβλήματα, ικανούς να οργανώνουν μαθησιακές καταστάσεις, να συνεργάζονται και να συμμετέχουν ενεργά;!!!

Οι έρευνες και ο πειραματισμός πάνω στα θέματα αυτά βρίσκονται σε εξέλιξη.

Στην Ελλάδα υπάρχουν επιστήμονες, ειδικοί, υπάρχει βιβλιογραφία, εμπειρία και διαρκής αναζήτηση. Αλλά προ πάντων υπάρχουν στα σχολεία και στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης εκπαιδευτικοί συνειδητοποιημένοι, με γνώση, μεράκι και ζήλο που θέτουν στόχους και στρατηγικές. Οι στόχοι στην Π.Ε. "καλύπτουν όλο το φάσμα των διδακτικών στόχων: γνωστικοί, θυμικοί, ψυχοκινητικοί. Ο μαθητής θα πρέπει να γνωρίσει, να αγαπήσει και να προστατεύσει το περιβάλλον" (Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, άρθρο Χρυσ αφίδα, σελ.155, εκδ. 2005). Γνωρίζω, αγαπώ, προστατεύω.

Η κατοχή γνώσεων δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά είναι απαραίτητη για να αποκτήσει κάποιος άποψη πάνω σε περιβαλλοντικά θέματα. Είναι θεμέλιο για την κατανόηση των οικολογικών συσχετισμών και καταστάσεων. Η γνώση, το διδακτέο, το υπό διαπραγμάτευση θέμα απαιτείται να έχει άμεση σχέση με την καθημερινότητα.

Διδακτικές και μαθησιακές προσεγγίσεις για την ενίσχυση του γνωστικού τομέα των παιδιών είναι οι βιωματικές δραστηριότητες, η εργασία πεδίου, η καθοδηγούμενη περιβαλλοντική

εμπειρία, η αναζήτηση πηγών, το πείραμα κ.α. Η εμπλοκή των παιδιών με το βίωμα, φέρνει την εμπειρία, τη γνώση, τη βίωση συγκίνησης και κινεί τη δράση.

Η βίωση συγκινήσεων ή "μαθαίνω ό,τι με συγκινεί" αποτελεί βασική αρχή της Ψυχοπαιδαγωγικής.

Αυτό σημαίνει:

- άνοιγμα των αισθήσεων στον κόσμο.
- βάθεμα του συναισθηματικού κόσμου.
- φαντασία, ευαισθησία, χαρά, γέλιο, χιούμορ, έκφραση.
- το στοιχείο της ομορφιάς και της συγκίνησης δίπλα στις γνώσεις και τις αξίες.

Με τις αισθήσεις αντιλαμβανόμαστε την ομορφιά, τη μαγεία του κόσμου, την ισορροπία αλλά και τον κίνδυνο της ανατροπής της.

Διδακτικές και μαθησιακές προσεγγίσεις: Παιχνίδια αίσθησης περιβάλλοντος, περιβαλλοντικό παιχνίδι, παιχνίδι ρόλων κ.α.

Η δράση για το περιβάλλον και την κοινωνία στηρίζεται στη γνώση, στην πρωτοβουλία, τη δημιουργικότητα των μελών της ομάδας και στην έντονη συναισθηματική σύνδεση με το αντικείμενο που απασχολεί τα παιδιά. Σχετίζεται με τις αξίες που έχουμε δια-

μορφώσει και έχουν εγγραφεί μέσα μας: Εκτίμηση και σεβασμός προς τη λειτουργία που επιτελεί το κάθε τι για την ισορροπία του συνόλου. Η δράση για μια αειφορική και αξιοβίωτη κοινωνία φέρνει σε επαφή το μαθητή-τρια με εκπροσώπους θεσμών και φορέων και προετοιμάζει τον υπεύθυνο και ενεργό πολίτη.

Η δράση είναι η ενεργοποίηση του παιδιού σε τομείς που το ενδιαφέρουν, του δίνουν τη δυνατότητα να αναπτύξει τις ικανότητές του. Το παιδί είναι γεμάτο δημιουργικές ικανότητες. Στόχος του παιδαγωγού είναι να τις ξυπνήσει, να τις απελευθερώσει.

Βασικές θέσεις για μια παιδαγωγική της βιωματικής εμπειρίας

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση είναι συνεπής, σοβαρή, ενδιαφέρουσα αλλά και ευχάριστη εκπαιδευτική διαδικασία. Συνδέει τη σχολική ζωή με το άμεσο περιβάλλον του μαθητή-τριας, με τα ενδιαφέροντα, τους προβληματισμούς τους. Ασχολείται με θέματα, καταστάσεις, προβλήματα της σύγχρονης ζωής που είναι συνδεδεμένα με την καθημερινότητα. Η Π.Ε. είναι αγωγή βιωματική, ενεργητική, εργαστηριακή που ενώνει τη θεωρία με την πράξη, τη φύση με την κοινωνία. Είναι διεπιστημονική, διαθεματική και αντιμετω-

πίζει τη γνώση ως ολότητα και όχι τεμαχισμένη σε διάφορες γνωστικές περιοχές. Προσεγγίζει συστημικά τη γνώση. Βοηθά να κατανοήσουμε ότι όλα είναι μέρος ενός συστήματος. Η συστημική προσέγγιση μας βοηθά ακόμη να κατανοήσουμε τις αλυσιδωτές συνέπειες της εξαντλητικής εκμετάλλευσης του περιβάλλοντος από τον άνθρωπο.

Η μέθοδος

Μέθοδοι υπάρχουν πολλές. Η πιο δημοφιλής μέθοδος στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση είναι **η μέθοδος των βιωμάτων** που αποκαλείται και μέθοδος project ή σχέδια εκπαιδευτικής δράσης ή σχέδια εργασίας. Παλιά μέθοδος που εφαρμόζεται από τις αρχές του 20ου αιώνα. Τις τελευταίες δεκαετίες έχει ανανεωθεί το ενδιαφέρον για αυτήν. Αρκετοί παιδαγωγοί στο ελληνικό σχολείο εφαρμόζουν τη μέθοδο συμπληρωματικά. Προ πάντων όμως στην Ελλάδα συνδέθηκε με την Περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Η μέθοδος project είναι σύνθετη μορφή διδασκαλίας. Η σύγχρονη εκδοχή της μεθόδου *Project* είναι **η βιωματική-επικοινωνιακή μάθηση**, που σημαίνει, όχι μόνο να μάθει το παιδί να οργανώνει τη δουλειά του με σχέδια εργασίας και να συμμετέχει σε όλη την εκπ/κή διαδικασία, αλλά οι θε-

ματικές ενότητες να προκύπτουν από τα ενδιαφέροντα, τους προβληματισμούς και τις ανάγκες των μελών της συγκεκριμένης ομάδας. Για να αντιληφθούμε τι απασχολεί, τι ενδιαφέρει τα παιδιά, είναι απαραίτητο να **επικοινωνήσουμε μαζί** τους με λεκτικό ή μη λεκτικό τρόπο.

Σήμερα ιδιαίτερη βαρύτητα δίνουμε όχι τόσο στο παραχθέν προϊόν των περιβαλλοντικών εργασιών, όσο στην ανάπτυξη επικοινωνιακών σχέσεων ανάμεσα στα μέλη της ομάδας, στη συμμετοχή και τη σύνδεση του ζητούμενου με τα άμεσα ενδιαφέροντα των παιδιών.

Η στάση του εκπαιδευτικού που διευκολύνει τη μαθησιακή πορεία του παιδιού

Προϋπόθεση: Ο εκπαιδευτικός να είναι συνειδητοποιημένος οικολογικά, να έχει γνήσιο ενδιαφέρον, να είναι ενημερωμένος για τις εξελίξεις των οικολογικών θεμάτων και των κοινωνικών προβλημάτων, να συνεργάζεται με τους άλλους εκπ/κούς, τους γονείς, τους φορείς, την τοπική κοινωνία.

Επίσης προϋπόθεση για να υποστηρίξει ο εκπαιδευτικός τις νέες προτάσεις, στην Αγωγή γενικά και την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη ειδικότερα, είναι να έχει επιμορφω-

θεί τόσο στην Ελλάδα όσο και το εξωτερικό και να έχει γίνει ο ίδιος κοινωνός των βιωματικών μεθόδων.

Ο εκπαιδευτικός στα προγράμματα Π.Ε. είναι μέλος της ομάδας. Κινείται με προκαθορισμένο σχέδιο. Καθορίζει την κατεύθυνση που θα ακολουθηθεί για να περιορίσει την αοριστία και το εύρος του θέματος. Είναι έτοιμος για ποικίλες δραστηριότητες, αλλά κινείται στα πλαίσια των ενδιαφερόντων των παιδιών και δουλεύει μαζί τους. Αξιοποιεί τις προτάσεις τους, τους δίνει οικολογική διάσταση, για να προωθήσει περιβαλλοντικές ανησυχίες, γνώσεις και απόψεις.

Διδάσκει με το παράδειγμά του. Ξυπνά στα παιδιά την επιθυμία να γνωρίσουν τον κόσμο που τα περιβάλλει. Ενθαρρύνει τους διστακτικούς. Επιβραβεύει. Κεντρίζει την περιέργειά τους και τα ενεργοποιεί ενισχύοντας τη συμμετοχικότητα. Ενθαρρύνει τις δεξιότητες του νου (να βλέπουν, να καταλαβαίνουν και να συνδυάζουν, να συσχετίζουν με τη ζωή) και των χεριών (να κατασκευάζουν). Είναι ευέλικτος. Αξιοποιεί το τυχαίο καθώς και την παρουσία των συνοδών εκπαιδευτικών ή των γονέων.

Ο ρόλος του παιδιού

Στα παιδιά δίνεται η δυνατότητα να έρχονται σε επαφή με τη φύση, να δη-

μιουργούν, να κατασκευάζουν, να κάνουν πειράματα, να σκέπτονται, να ανοίγουν οι αισθήσεις τους, να χαίρονται αυτό που κάνουν.

Τα παιδιά προτείνουν, και ακούγονται όλες οι προτάσεις τους. Το πρόγραμμα έχει τη σφραγίδα των παιδιών, τα οποία επιλέγουν και οργανώνουν τη δουλειά τους. Εθίζονται σε δημοκρατικές διαδικασίες. Συνεργάζονται με την ομάδα. Η δραστηριότητα είναι αποτέλεσμα κοινής προσπάθειας. Το πρόγραμμα εκπορεύεται από τις επιθυμίες τους, τα ενδιαφέροντά τους, τις ανάγκες τους, στηρίζεται στις πρωτοβουλίες τους, και δίνει τη δυνατότητα για αποκάλυψη των ιδιαίτερων ικανοτήτων του παιδιού.

Διεύρυνση της σχέσης Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και σχολείου

Ο βασικός στόχος της Π.Ε. και των δράσεων των ΚΠΕ είναι η αλλαγή της νοοτροπίας και των στάσεων των παιδιών απέναντι στο περιβάλλον και τη ζωή.

Τα προγράμματα των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης δεν ξεκινούν και δεν ολοκληρώνονται στα πλαίσια της μονοήμερης ή και τετραήμερης επίσκεψης των παιδιών στα ΚΠΕ. Για να φτάσουμε στο επιθυμητό

αποτέλεσμα κρίνεται απαραίτητη η διεύρυνση της σχέσης σχολείου και ΚΠΕ. Η διεύρυνση αυτή αφορά στη διάρκεια της σχέσης πριν και μετά την επίσκεψη, τη συνεχή επικοινωνία και ανατροφοδότηση.

Συμπερασματικά θα λέγαμε:

Η Π.Ε. είναι η παιδαγωγική της βιωματικής εμπειρίας. Υπηρετούμε ό,τι πιο καινοτόμο υπάρχει στο εκπαιδευτικό μας σύστημα.

Είναι ανάγκη όμως η περιβαλλοντική πληροφόρηση και η ευαισθητοποίηση να περάσει στο σύνολο του σχολείου, στην οικογένεια, στα ΜΜΕ, στην κοινωνία. Τα μηνύματα πρέπει να έρχονται από παντού. Μόνον έτσι θα έχει αντίκρισμα η δουλειά μας ως εκπαιδευτικών.

Απαιτείται ακόμη να δοθεί η προσοχή που αξίζει στην Π.Ε. να οριστεί το θεσμικό της πλαίσιο και να λυθούν τα πολλά προβλήματα όσων υπηρετούν το θεσμό.

Απαραίτητη για όλα αυτά είναι η ευαισθητοποίηση όσων παίρνουν τις αποφάσεις, η ύπαρξη πολιτικής βούλησης και εθνικής στρατηγικής. Μόνο έτσι θα επιτευχθούν οι στόχοι της Εκπαίδευσης για την Αειφορία.

Βιβλιογραφία

- Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, ο νέος πολιτισμός που αναδύεται, Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2005
- ΥΠΕΠΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Οδηγός Νηπιαγωγού, Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα 2006
- Γεωργόπουλος Α. & Τσαλίκη Ε., Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Αρχές, φιλοσοφία, μεθοδολογία, παιχνίδια, ασκήσεις, Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1993.
- Γεωργόπουλος Α., Περιβαλλοντική Ηθική, Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2004.
- Chauvel D & Chauvel P. (1998): Παιδαγωγική και Περιβάλλον. Ανακάλυψη, Κατανόηση και Καλλιτεχνική Παραγωγή. Μετάφραση Δ. Παπαδοπούλου, Εκδόσεις Τυπωθήτω- Γιώργος Δαρδανός, Αθήνα.
- Cornell J.B., Ας μοιραστούμε τη φύση με τα παιδιά, Εκδόσεις Παρατηρητής, 1994.
- Frey K. (1986), Η μέθοδος project, Εκδ. Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη.
- Μασσαγγούρας Η., Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση, Εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2003.
- Ξανθάκου Γ., Η δημιουργικότητα στο σχολείο, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1998.
- Παπαδημητρίου Β., Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Σχολείο, Εκδ. Τυπωθήτω, Αθήνα 1998.
- Παπαδημητρίου Ευθύμης, Για μια νέα Φιλοσοφία της Φύσης, Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1999.
- Σέξτου Περσεφόνη, Δραματοποίηση, Το βιβλίο του παιδαγωγού-εμπνευστή (Μέθοδος-Εφαρμογές-Ιδέες). Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1998.
- Φλογαίτη Ε., Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα, 1993, 1998.
- Χρυσανθίδης Κ., Βιωματική- Επικοινωνιακή διδασκαλία (Η εισαγωγή της μεθόδου Project στο σχολείο) Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1996.
- Παιδαγωγικό Υλικό Π.Ε. και Ευαισθητοποίησης: Συνειδητοποίηση... Ευαισθητοποίηση... Δράση για την... Αειφορία, Ελληνική Εταιρία Πολιτισμού, Αθήνα, 2008

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Τριώροφη οικοδομή υπο κατασκευή στο Αηδονοχώρι
Κόνιτσας 25.000 ευρώ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τηλ. 210 3707150 - 6979971137

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΣΤΡΑΤΟ

ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ Γ. ΠΑΓΑΝΙΑ

• Η ικανή ποσότητα χιονιού στη Βασιλίτσα, οι κατάλληλες καιρικές συνθήκες σε συνδυασμό με τον αποτελεσματικό αποχιονισμό του δρόμου έφεραν αρκετό κόσμο τόσο στο χιονοδρόμιο, όσο και στα καταλύματα του χωριού.

Όμως απαιτείται βελτίωση του δρόμου από Κόνιτσα έως Βασιλίτσα προκειμένου να υπάρχει ασφαλέστερη και ταχύτερη μετακίνηση των επισκεπτών.

• Καλύφτηκε η θέση του αγροτικού γιατρού στο περιφερειακό αγροτικό ιατρείο Διστράτου. Ένα παλιό αίτημα των Διστρατιωτών ικανοποιήθηκε αρκεί να έχει διάρκεια και συνέχεια. Σύμφωνα με το καταρτισθέν πρόγραμμα ο ιατρός θα βρίσκεται δυο φορές την εβδομάδα στο Δίστρατο.

• Με πυροτεχνήματα, μελομακάρονα και άφθονο κρασί υποδέχτηκαν οι Διστρατιώτες και οι επισκέπτες τον καινούργιο χρόνο στην πλατεία “Καραγάτσια”.

Ανήμερα την πρωτοχρονιά ο Αϊ Βασίλης μοίρασε δώρα στα μικρά παιδιά, προσφορά της εταιρείας ΠΙΝΔΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ Α.Ε.

• Δόθηκε παράταση στο πρόγραμμα “Βοήθεια στο σπίτι” που υλοποιείται στην Κοινότητά μας. Έτσι οι μέτεχοντες στο πρόγραμμα θα συνεχίσουν

να δέχονται τις υπηρεσίες του προγράμματος.

• Δορυφορικό internet εγκαταστάθηκε στο Δημοτικό Σχολείο του χωριού μας. Τα 16 παιδιά του Δημοτικού Σχολείου μπορούν πλέον να εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους και να γνωριστούν με το διαδίκτυο.

• Μεγάλη επιτυχία είχαν οι εκδηλώσεις που διοργανώθηκαν από την Κοινότητα τις Απόκριες. Την Κυριακή το βράδυ στην φωτιά στο “άρμπουρι” ο κόσμος γεύτηκε τους μεζέδες τις παραδοσιακές πίτες, το κρασί και το γλέντι κράτησε ως τα μεσάνυχτα.

Το ίδιο κέφι επαναλήφθηκε και την Καθαρά Δευτέρα στην πλατεία με προσφορά φασολάδας, τουρσιού, καλβά και άλλων νησιτήσιμων. Όλα αυτά και το καλό κρασί απέδειξαν ότι η συνύπαρξη και η συνδιασκέψη ντόπιων και επισκεπτών ανοίγει μια άλλη προοπτική για το χωριό μας.

• Δυστυχώς άλυτο παραμένει το πρόβλημα της γωνίας που εμποδίζει την κίνηση των μεγάλων λεωφορείων μέσα στο χωριό. Δεν είναι δυνατόν σήμερα να υπάρχουν τέτοιες λογικές και συμπεριφορές, και να μην παραχωρείται ένα τετραγωνικό μέτρο για το καλό του χωριού.

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ DON BRUNO MARTIGNON
Υπολοχαγού ιερέα του τάγματος αλπινιστών "CIVIDALE"
της μεραρχίας JULIA.

Απόσπασμα από το βιβλίο του GUIDO AVIANI FULVIO
"ΤΑ ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΩΟΥ" UDINE 2000.

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΙΤΑΛΙΚΑ ΧΡ. ΣΤΡΑΤΗΓΟΠΟΥΛΟΣ)

13ο ΜΕΡΟΣ

Από το ημερολόγιο του DON BRUNO

Πίσω μας συνεχίζονταν οι κανονιοβολισμοί και εδώ και εκεί ακουγόταν κάποια ριπή ντουφεκιού χωρίς απάντηση.

Πλησιάσαμε σέ μιά ομάδα σπιτιών στα αριστερά του χείμαρρου, όμως το μονοπάτι τελείωνε και αναγκαστήκαμε να περπατήσουμε αρκετά προτού βρούμε ένα πέρασμα ώστε να περάσουμε στη δεξιά πλευρά όπου βρισκόταν το Ελεύθερο. Ήταν ήδη νύχτα.

Σταματήσαμε λίγο πριν το χωριό, μεταξύ δύο μεγάλων δέντρων, μεταξύ του χείμαρρου και των πρώτων σπιτιών αναζητώντας να προφυλαχθούμε από το ψιλόβροχο που έπεφτε.

Περιμέναμε τα τμήματα, ή καλύτερα, περιμέναμε τις ειδήσεις που μας έφερναν οι ομάδες που κατάφεραν να γλιτώσουν από την ενέδρα των Ελλήνων. Με κάθε αλπινιστή που έφτανε άκουγες από το στόμα του να βγαίνουν τραγικές κουβέντες οι οποίες έσβηναν τις ελπίδες να ξαναδούμε ολόκληρους τους λόχους του τάγματος.

Ο 16ος λόχος, έχοντας αποσπασθεί

στους Πάδες από τον κορμό του τάγματος εξαιτίας της προαναφερθείσας δράσης του ελληνικού πυροβολικού, δέχτηκε στα πλευρά του καθώς και πίσω του ένα εχθρικό κύμα που κατέβαινε από τις πλαγιές του Σμόλικα. Καλυπτόμενος σε αμυντική θέση πίσω από μιά πλαγιά, παρόλη την ισχυρότατη συγκέντρωση πυρός και τις επακόλουθες απώλειες, ο λόχος κατάφερε να εμποδίσει την κάθοδο των ελλήνων μέσα στο χωριό. Μερικά εχθρικά στοιχεία, έχοντας αποσοβήσει τον κίνδυνο των τυφεκιοφόρων μας, είχαν προσεγγίσει τα σπίτια και πλήρωσαν αυτή την παρατολμία τους αφού χτυπήθηκαν από τις χειροβομβίδες μιάς ομάδας του 16ου λόχου που επενέβη αποφασιστικά απωθώντας πίσω τους Έλληνες προς το βουνό.

Στο μεταξύ, διαμέσου της αμφισβητούμενης ζώνης, οι ημιονηγοί κατέβαλαν κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να οδηγήσουν τα μουλάρια τους προς το διάσελο των "12 αποστόλων". Μιά ομάδα από αυτούς τους ημιονηγούς, οι πρώτοι, είχε μιά σύγκρουση κοντά στο εκκλησάκι του προφήτη Ηλία στο Παλαιοσέλι. Οι Έλληνες είχαν κατέβει και

από εκείνη την πλευρά και από το ύψος ενός βράχου έλεγχαν τον αποκάτω μουλαρόδρομο με τα πολυβόλα τους.

Οι ομάδες τροφοδοσίας του τάγματος αντέδρασαν με δική τους πρωτοβουλία και άνοιξαν πέρασμα. Το υπόλοιπο των ομάδων τροφοδοσίας βρίσκονταν όμως εκείνη τη στιγμή μαζί με τον 16ο λόχο στα σπίτια στους Πάδες. Οι Έλληνες επιχείρησαν με κάθε δυνατό τρόπο να μπούν μέσα στο χωριό για να αποκλείσουν το δρόμο και να ανακόψουν κάθε δυνατότητα διαφυγής των αλπινιστών, όμως αυτή τη φορά δεν επιχείρησαν να κατέβουν από τις πλαγιές του Σμόλικα αλλά ανεβαίνοντας από τις όχθες του χείμαρρου. Οι αλπινιστές αντιλήφθηκαν γρήγορα την κίνηση και ανταπάντησαν πυροβολώντας και κάνοντας επίθεση. Με τη δύναμη της απελπισίας, βοηθούμενοι και από τους ημιονηγούς που είχαν δέσει τα μουλάρια στα δέντρα κοντά στο εκκλησάκι των "12 αποστόλων", οι αλπινιστές κατάφεραν να απωθήσουν τους αντιπάλους και να περάσουν.

Ο Κιούκ, ενώ προσπαθούσε με κόπο να φορτώσει πάνω στο μουλάρι του τις αποσκευές των συντρόφων του, κάτω από τον ορυμαγδό σφαιρών, μπήκε στο στόχο ενός οπλοπολυβόλου. Εξυσε τα μάτια του που ήταν περισσότερο συνηθισμένα στην ηρεμία παρά στην οργή, για να βρεί ένα όπλο. Του φαίνονταν αδύνατο το γεγονός ότι οι σφαίρες αναζητούσαν ακριβώς αυτόν που μέχρι εκείνη

τη στιγμή δεν είχε κάνει τίποτε περισσότερο από το να τραβάει τό ζώο από πίσω του. Απαξ βρήκε το όπλο άφησε το μουλάρι και, εκμεταλλευόμενος ένα ρέμμα βρέθηκε κάτω από το οπλοπολυβόλο ενάντια στο οποίο έριξε τις χειροβομβίδες του. Υστερα επέστρεψε στις αποσκευές του έχοντας πάρει και το όπλο του εχθρού.

Σε ένα σπίτι στους Πάδες, έπειτα από τις πρώτες συμπλοκές, τέσσερεις αλπινιστές σταμάτησαν για να ψήσουν τέσσερα καρβέλια ψωμί από καλαμποκάλευρο. Η επιτυχία της δράσης τους τους έδινε την ψευδαίσθηση ότι είχαν κανά μισάωρο καιρό στη διάθεσή τους! Για πió λόγο να μην εκμεταλλευτούν την ευκαιρία;

Μιά γυναίκα φώναξε:

"Ιταλοί, Ιταλοί!"

Οι αλπινιστές που έψηναν το ψωμί μην έχοντας ξεχάσει τις χειροβομβίδες, μέ ένα σάλτο βρέθηκαν κοντά στην πόρτα του σπιτιού. Οι Έλληνες πλησίαζαν γρήγορα και όταν ήταν σε απόσταση βολής χτυπήθηκαν από τις χειροβομβίδες που ρίχτηκαν από τα παράθυρα και από την πόρτα. Συνοδευόμενοι από τη γυναίκα οι επιτιθέμενοι διέφυγαν σε ένα άλλο σπίτι.

Τι να κάνουν; Η μοναδική λύση ήταν να παίζουν κρυφτό κατά μήκος των τοίχων του σπιτιού και να πετούν χειροβομβίδες επάνω στους σκοπευτές. Τουλάχιστον για να τους φοβίσουν.

Ομως... από την άλλη υπήρχαν και τα ζεστά ψημένα ψωμιά!

Δεν υπήρχε περίπτωση να τα αφήσουν στους Έλληνες!

Και οι τέσσερις, με τις τσέπες γεμάτες, άνοιξαν δρόμο και επέστρεψαν στο λόχο.

Στο μεταξύ στο εκκλησάκι των "12 αποστόλων", του οποίου οι τοίχοι έτρεμαν σε κάθε έκρηξη, οι τραυματίες έλεγαν προσευχές. Η πόρτα ήταν ανοιχτή γιατί κάθε στιγμή κατέφθαναν νέοι τραυματίες και αν κάποιος άλλος αποτολμούσε να καταφύγει εκεί, οι προσευχές των τραυματιών άλλαζαν τόνο:

"Εξω από εδώ εσύ...πήγαινε με τους άλλους."

"Παιδιά, πρέπει πάση θυσία να τους απωθήσουμε, διαφορετικά δεν περνάμε", είχε πεί ο Παλούμπο και οι άντρες του προτίμησαν τον σκληρό αγώνα παρά την ατιμωτική παράδοση.

Η σθεναρή αντίδραση του λόχου και το σκοτάδι είχαν αποτέλεσμα μιά ανάπαυλα ανακωχής που επέτρεψε την αναδίπλωσή μας, όμως ήταν μιά σύντομη ανακωχή γιατί ο εχθρός ξαναεμφανίστηκε μετά το Παλαιοσέλι. Προστατευμένος από το δάσος, όπου εγώ είχα βρεί τους τραυματισμένους πυροβολητές, είχε στήσει ενέδρα στο λόχο στο ορεινό πέραςμα, ένα λόχο που ήταν ήδη αποδεδειγμένος από τους άντρες του, με τον διοικητή του βαριά τραυματισμένο, έπρεπε να επιχειρήσει τα πάντα για να

βρεί διέξοδο. Ο υπολοχαγός Λαβάρντα, με το χέρι του δεμένο, οργάνωσε την αντεπίθεση με τις χειροβομβίδες και απώθησε τον εχθρό στο βουνό για τρίτη φορά εκείνη την ημέρα.

Εκμεταλλεύτηκα την ευκαιρία της στάσης στο Ελεύθερο για νά πάω να βρώ τους αλπινιστές, που έχοντάς μας προσπεράσει, είχαν καταφύγει μέσα σε κάποιο εγκαταλειμμένο σπίτι. Βρήκα ορισμένους τραυματίες του πυροβολικού και στα σχολεία βρήκα επίσης τον αλπινιστή Τουρίνι μαζί με άλλους τραυματίες του τάγματος Τσιβιντάλε.

"Έχεις να μου δώσεις κάτι;", ρώτησα τον αλπινιστή-"δεν μπορώ να σταθώ στα πόδια μου."

"Βρήκα λίγες σταφίδες", απάντησε-"όμως τις μοίρασα στους τραυματίες. Αν θέλετε λίγο τσίπουρο;", και μου έδωσε το παγούρι.

Δεν βρήκα ανακούφιση με αυτό το οινόπνευμα, αντίθετα η κατάστασή μου χειροτέρευσε. Τα μεσάνυχτα επιτέλους ξεκινήσαμε και πήραμε το φαρδύ πλέον μουλαρόδρομο για την Κόνιτσα που εισχωρούσε μέσα στο βουνό σκαρφαλώνοντας σε συγκεκριμένα σημεία με μεγάλη κλίση όπου, υπήρχε ψηλό τοίχωμα από την μιά πλευρά, ενώ από την άλλη έχασκε ο γκρεμός.

Αν ο εχθρός είχε επιχειρήσει να μας καταδιώξει θα μας είχε συντρίψει στα βράχια ή θα μας είχε πνίξει μέσα στο βαθύ χείμαρρο. Οι ζωές μας κρέμονταν

από ένα θόρυβο, από ένα θρόυσμα, από μία έκρηξη.

Θα ήταν αρκετό ένα οπλοπολυβόλο γιά να μας είχε σταματήσει όλους.

Στο δρόμο βρήκα ένα άτομο πεσμένο καταγής. Το νόμιζα νεκρό ή τραυματία και μην μπορώντας να ανάψω τα σπέρτα έσκυψα πάνω σε αυτό και σκουπώντας το του φώναξα και τον χαστούκισα. Πήρα σαν απάντηση μονάχα ένα μουρμούρισμα ήχων:

"Άσε με ήσυχο...". Ήταν ο Αμπολα, ο κτηνίατρος, δεν χωρούσε αμφιβολία.

"Είσαι τραυματισμένος, άρρωστος, τι έχεις;"

"Άσε με ήσυχο.....τίποτα!"

"Μα δεν είναι δυνατό, δεν υπάρχει κανείς πίσω μας, είμαστε οι τελευταίοι."

"Άσε με ήσυχο!"

Δεν υποχώρησα, σήκωσα λίγο το γιατρό και τον συνόδευσα στηρίζοντας τον. Ήταν ένα νεκρό φορτίο που στέκονταν πολύ δύσκολα στα πόδια του και διακινδύνευα να με ρίξει μέσα στη χαράδρα.

Στο διάσελο Χρηστοβασίλη(Σουσνίτσα), έπειτα από μερικές ώρες περπάτη-

μα, βρίσκονταν ακόμη στην ίδια κατάσταση και κατά τη διάρκεια της σύντομης στάσης στη βάση του υπολοχαγού Ντε Μαρτίνις του τάγματος Βισέντσα αυτός θέλησε να παραμείνει μαζί του.

"Δώστε μου ένα οπλοπολυβόλο, ένα οπλοπολυβόλο μου φτάνει,εγώ μένω εδώ", είπε.

Μονάχα με τις πρώτες ακτίδες του φωτός μπόρεσα να έχω μία ιδέα της θλιβερής κατάστασης στην οποία βρίσκονταν: Ήταν τόσο λερωμένος από τη λάσπη ώστε δεν ξεχώριζε και όπου δεν υπήρχε λάσπη ήταν καταμούσκεμα από το νερό. Στο νεκρό του πρόσωπο ξεχώριζαν πίσω από τα γυαλιά του δύο καταπύρετα και εξαντλημένα από τη κούραση μάτια. Ήταν τα μοναδικά ζωντανά πράγματα σε εκείνο το σώμα που δεν είχε πλέον δύναμη ώστε να κινηθεί. Το πνεύμα του είχε απορροφηθεί: δεν υπήρχε μία ιδέα, μία σκέψη και οι φράσεις που έβγαιναν από το στόμα του δεν είχαν ακριβές νόημα.

(συνέχεια στο επόμενο)

**Info
Center**

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ**

ΤΜΗΜΑΤΑ:

✓ JUNIOR - ΜΑΘΗΤΙΚΑ ✓ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ECDL
✓ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ✓ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

Υπεύθυνος Σπουδών: **ΣΠΑΝΟΣ Ι. ΒΑΣΙΛΗΣ**

Πτυχ. Εφαρμοσμένης Πληροφορικής Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Κόνιτσα, Παπαδιαμάντη 6

☎ 26550 22688 - ☎ 6977871424 - e-mail: infocenter@otenet.gr

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ

ΖΔΡΑΒΟΣ

κρέατα εντόπια

**ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 153 - ΤΗΛ. 321601
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ**

Το πάθημα του Γιώργου

Εφτά παιδιά είχε ο Μήτρος στο χωριό μας. Με τα έσοδα από το μικρό κοπάδι κατάφερε να μεγαλώσει τη φαμίλια, αλλά όταν μεγάλωσαν τα παιδιά δεν τα χωρούσε ο τόπος. Έτσι λοιπόν βρέθηκε η διέξοδος της ξενιτιάς.

Βρισκόμαστε στη δεκαετία του 1930. Πρώτος ξεκίνησε ο μεγαλύτερος γιός ο Γιώργος για την πρωτεύουσα, όπως έκαναν την εποχή εκείνη οι περισσότεροι χωριανοί.

Έβαλε ένα δοχείο τυρί στο τσουβάλι και ξεκίνησε για τη μεγάλη πόλη. Κατεβαίνοντας από το αυτοκίνητο, ρίχνει το τσουβάλι στον ώμο και γραμμή για την Πλάκα, όπου τον περίμενε κάποιος ξαδερφός του που έμενε σ' ένα υπόγειο. Του είχε γράψει ότι θα του'βρισκε δουλειά σε ζαχαροπλαστείο.

Πίσω του ερχόταν ένας τύπος με τραγιάσκα. Κάτι τέτοιοι τύποι την έστηναν στους σταθμούς αυτοκινήτων και περίμεναν να βάλουν στο χέρι κάποιους επαρχιώτες.

Μπροστά ο Γιώργος, πίσω ο τύπος προχωρούσαν από στενό σε στενό. Κουρασμένος ο Γιώργος κάποια στιγμή ακουμπάει το σακί σ' ένα πεζούλι να πάρει μια ανάσα. Να ο τύπος με την τραγιάσκα πλησιάζει λέγοντας:

- Βλέπω ότι κουράστηκες φίλε, άσε να σε βοηθήσω λίγο γιατί κι εγώ προς τα κει πάω.

Και χωρίς να πάρει απάντηση, παίρνει στην πλάτη το τσουβάλι βαδίζοντας δίπλα στο Γιώργο.

Ο Γιώργος στην αρχή ξαφνιασθηκε, αλλά βλέποντας τον τύπο να βαδίζει πλάι πλάι σκέφτηκε ότι κι εδώ στην πόλη υπάρχουν άνθρωποι που συμπονούν και βοηθούν το διπλανό τους, όπως ήξερε κι απ' το χωριό του.

Μάλιστα καλοτύχιζε τον εαυτό του που βρέθηκε αυτός ο καλός άνθρωπος να τον αλαφρώσει λίγο από το βάρος.

Βάδισαν έτσι κάμποση ώρα στα στενά της Πλάκας και ο τύπος μαθαίνοντας με την κουβέντα το σκοπό του Γιώργου, προθυμοποιήθηκε να τον πάει αυτός στο σπίτι που έμενε ο φίλος, αφού αυτός ήξερε απ' έξω κι ανακατωτά όλα τα σοκάκια.

Κι εκεί που πήγαιναν όλα καλά, τρέχει απότομα σε μια στοά ο τύπος, βγαίνει απ' την άλλη μεριά, στρίβει δεξιά, αριστερά, μπροστά εκείνος, πίσω ο Γιώργος που να τον φτάσει σε κείνο το λαβύρινθο. Κάπου τρύπωσε ο κλέφτης με το κελεπούρι που τού'τυχε κι έγινε άφαντος.

Μόλις συνήλθε ο καημένος ο Γιώργος απ' το καζίκι που'παθε άρχισε να ψάχνει για το σπίτι που'μενε ο ξάδερφος ρωτώντας δω κι εκεί με την πίκρα στην καρδιά του από το πρώτο δυσάρεστο "βάφτισμα" που πήρε στην αφιλόξενη πόλη...

Σ. ΤΟΥΦΙΔΗΣ

Απόκριες '09

Φωτ. Α. Ράπτης

Φωτ. Π. Τσιγκουλης

Φωτ. Α. Ράπτης

ΠΑΡΑΘΥΡΟ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΒΑΣΗ ΓΙΑ ΝΕΑ ΖΩΗ ΒΑΘΥ ΚΟΙΤΑΓΜΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΣΤΗ ΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ

(ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΓΡΗΓΟΡΗ, ΘΕΟΛΟΓΟΥ - ΠΡΩΗΝ Δ/ΝΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ)

"Το δένδρο του Δημοτικού μας Πολιτισμού είναι ποτισμένο από τις στιγμές της Ελληνικής κληρονομιάς. Μιας κληρονομιάς που περιλαμβάνει τις ρίζες, τα θεμέλια πάνω στα οποία έχει κτισθεί ο σημερινός πολιτισμός. Περιέχει τις ηθικές και ποιοτικές αξίες που καλλιεργήσανε η Σοφία των αρχαίων Ελλήνων από το ένα μέρος και από το άλλο η αρετή των Πατέρων της Ανατολικής ορθόδοξης Εκκλησίας. Από εκεί η αξιοπρέπεια του ατόμου, από εκεί η πηγή της Ελευθερίας".

(Οδυσσεάς Ελύτης)

Κατά τον σύγχρονο Άγιο Αρχιεπίσκοπο Τιράνων και πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιο Γιαννουλάτο: "Οι τρεις Ιεράρχα έζησαν σε μια κοσμογονική εποχή, που παρουσίαζε βαθιές ρωγμές, αναστατώσεις πολιτικό-κοινωνικές, τολμηρές αναζητήσεις, γενικότερες ανακατατάξεις ιδεών, η οποία ήταν σοβαρά ανάλογα με τη δική μας. Αντιμετώπισαν με βαθειά συνέπεια, ανδρεία και φρόνηση τα απήματα των καιρών τους. Με οξύτητα αναλύουν την αντιφατικότητα της ανθρώπινης πραγματικότητας, η οποία κι-

νείται μέσα σε μια διαλεκτική τάση λόγου και αλόγου πίστεως και γνώσεως, πώσεως και ανόδου. Εν τούτοις είναι πεπεισμένοι για τις δυνατότητες του ανθρώπου ως προς της υπέρβαση της τραγικότητάς του. Μια αισιόδοξη εμπιστοσύνη στο μέλλον του ανθρώπου τους γεμίζει... Ο Χριστιανικός λόγος δεν υποστηρίζει το στατικό και ακίνητο αλλά καλεί σε αδιάκοπη δημιουργική ανανέωση....".

Οι τρεις ιεράρχαι έχουν το όραμα που ανατενίζει το όλον, τη στάση και τη μαρτυρία που αγκαλιάζει τα πάντα, ολόκληρη τη ζωή σ' όλες τις διαστάσεις.

Μιλούν επίμονα για την ισότητα των ανθρώπων. Την εκτροπή από την ισότητα ανεπιφύλακτα την ονομάζουν αδικία: "Δικαιοσύνη δε" γράφει ο Ιερός Γρηγόριος ; "μη πλέον ζητείν έχων της δ' ισότητος έκβασις (εκτροπή) τουτ' (εστίν) αδικία".

Τις διακρίσεις κυρίων και δούλων, ανδρών και γυναικών, τις θεωρούν "φαύλες τομές", "εις ποπτής ανδρών και γυναικών εις χους αμφότεροι, εικών μία, νόμος εις, εις θάνατος, ανάστασις μία".

Τις κλασσικές αντιθέσεις που χωρί-

ζουν τους ανθρώπους (δουλεία-ελευθερία-πενία- πλούτο) τις ονομάζει ο Ι. Γρηγόριος απερίφραστα "αρρωστήματα", "επινοήματα κακίας" που "υπεισήλθον το γένει των ανθρώπων" σε μεταγενέστερες εποχές, "συνεισπεσόντα" μαζί με την κακία του. Ελευθερία και πλούτος βρίσκονται στην τήρηση της θείας εντολής, φτώχεια και δουλεία στην παράβασή της.

Ο λόγος του γίνεται πύρινος όταν αγγίζουν τα θέματα της πλειονεξίας, του πλούτου, της κοινωνικής αδικίας, που εδέσποζαν στην εποχή τους.

Ο Μέγας Βασίλειος καθορίζει ανεπιφύλακτα ότι ο πλούτος είναι αντιστρόφως ανάλογος της αγάπης: "όσον ούν πλεονάξεις τω πλούτῳ, τοσούτον ελλείπεις την αγάπην" Δεν διστάζει μάλιστα να ονομάζει "λωποδύτην" όχι μόνο αυτόν που απογυμνώνει κάποιον, αλλά κι εκείνον ο οποίος, ενώ μπορεί να του προσφέρει ενδύματα και συμπαράσταση, παραλείπει να το κάνει. Σε παράλληλη γραμμή κινείται και ο Ι. Χρυσόστομος, χαρακτηρίζοντας "αρπαγή" και "αποστέρηση" το να μὴν προσφέρει κανείς από τα χρήματά του στους άλλους.

Ιδιαίτερα ξεσκεπάζουν την υποκρισία αυτών που επιχειρούν να κάνουν ευσεβείς προσφορές με άδικα συναγμένα χρήματα. Αντί να κάνεις το καλό σε άλλους,

"εκείνον ελέησον" ον αδικείς.

"Το εμόν και το σόν" χαρακτηρίζεται από τον Ι. Χρυσόστομο, "ψυχρόν ρήμα και μυρίους πολέμους εις την οικουμένην εισαγωγών" και αλλού, "το πάντα ανατρέπον και θορυβούν".

Αγωνιζόμενοι για μια δίκαιη κοινωνία μέσα στα πολιτικά πλαίσια της εποχής τους, κτυπούν την αδάπανον ευλάβειαν και ζητούν από τους πιστούς να μάθουν να προσφέρουν πρόθυμα στους έχοντας ανάγκη.

Αγαθός ορίζεται εκείνος που κατευθύνει όλη του τη δραστηριότητα στο κοινό καλό, προς το κοινωφελές άπαντα πράττειν χρη.

Ο Ι. Γρηγόριος μάλιστα συνδέει την κοινωνική δεοντολογία με τη θεολογική χριστιανική συνείδηση: "Μετάδος τῷ δεομένῳ στέγης, σκέπης, τροφής...".

Τονίζουν ότι το κακό είναι μιά εκτροπή της ελευθερίας του ανθρώπου και ότι τούτο μπορεί ν' αποτιναχθεί με την συνέργεια του θείου παράγοντος: "θεοῦ γὰρ αλλοτριώσις ἡ ἀμαρτία". Η "καλή μεταστροφή" είναι δυνατή και επιβεβλημένη, καθότι: "Θεοῦ τε κτίσμα τυγχάνων".

Η αισιοδοξία τους θεμελιώνεται στο γεγονός της ενανθρωπήσεως του θεανθρώπου, ο οποίος επανέφερε την ανθρώπινη ελευθερία στο δρόμο της ανιδιοτελούς αγάπης κ έδωσε νέο προσα-

νατολισμό στο ανθρώπινο γένος: "Χριστού δ' εναθρώπησις, άλλη μου πλάσις" λέγει ο Ι. Γρηγόριος. Σ' άλλο χωρίο ο αυτός Πατέρας γράφει: "Χριστόν επισκεψώμεθα, Χριστόν θεραπεύωμεν, Χριστόν θρέψωμεν, Χριστόν ενδύσωμεν, Χριστόν συναγάγωμεν. Ο Ιερός Χρισόστομος βλέπει τη γύμνωση του Χριστού να επαναλαμβάνεται στο γεγονός ότι τόσοι γυμνοί συνεχίζουν να βαδίζουν στις κοινωνίες μας. Στο πρόσωπό τους επαναλαμβάνεται η πείνα και η δίψα του Σταυροθέντος θεανθρώπου, γιατί θεός και άνθρωπος είναι ταυτοπροσωπία:"... Εφόσον εποιήσατε ενί τούτων των αδελφών μου των ελαχίστων εμοί εποιήσατε..."

Δεν βλέπουν την μεταμόρφωση και αλλαγή του κόσμου να πραγματοποιείται με τη βία. Γιατί η βία, απ' όπου κι αν προέρχεται, επωάζει και εκκολλάει το αυγό του φιδιού. Παρακινούν τον κάθε πιστό να αγωνιστεί πάντοτε σε συνάρτηση με το σύνολο, τα συντεταγμένα σχήματα (κόμματα) του κόσμου και με την εκκλησία, η οποία έστω και αργά, αλλά σταθερά περνάει στην ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ.

Γενικά η ανθρωπολογία των τριών Ιεραρχών παραμένει ανθρωπολογία της Χάριτος του θεού και της ελευθερίας.

Και οι τρεις Πατέρες "μάχονται να

αφυπνίσουν τη συνείδηση του ανθρώπου, για να στραφεί προς τον εαυτό του, να δυναμώσει το θεϊκό σπινθήρα που βρίσκεται μέσα του. Παρακινούν σε μια συνεχή προσπάθεια, για να είναι ο βίος τους "κεκαθαρμένος" ή ακριβέστερα "καθαιρόμενον". Αυτή η εσωτερική προσπάθεια είναι ένα συνεχές γίνεσθαι ένα δυναμικό τέντωμα των ψυχικών προσπαθειών: "Υπέρ δυναμιν την ψυχικήν επεκτείνεσθαι προς το του Θεού θέλημα, κατά σκοπόν και επιθυμίαν της αυτού δόξης".

Οι τρεις Ιεράρχαι είχαν υψηλοτάτη κλασσική Ελληνική παιδεία, την οποία αφομοίωσαν στα πατερικά τους συγγράμματα και ανέπτυξαν πολύ μεγάλο κοινωνικό έργο. Αν και πριν ιερωθούν είχαν καταξιωθεί ως διανοούμενοι και κοινωνικοί παράγοντες, προχώρησαν στην πρώτη γραμμή ευθύνης, με την αποδοχή της Ιερατικής αποστολής, της προσωπικής σταυρώσεως μέσα στην εκκλησία.

Ανέλαβαν δημιουργικές πρακτικές πρωτοβουλίες με πολύν κόπο και πολλές θυσίες μέσα στο κοινωνικό σύνολο, όπως: Συντήρηση χηρών, ξένων, ασθενών, φυλακισμένων, φτωχών, στήριξη του ποιμνίου τους σε χαλαιπούς καιρούς. υπεράσπιση της πίστης των πιστών από τις αιρέσεις, θυσία πατριαρχικών θρόνων για την ειρήνευση της εκκλη-

σίας και της κοινωνίας, νοσοκομεία, ορφανοτροφεία, ξενώνες, διδακτήρια, εργαστήρια, μάλιστα και με προσωπικές περιουσίες, με βάση συγκεκριμένο, συστηματικό και κοινωνικό σχέδιο "μιμούμενοι την διακονίαν του Χριστού" του όλου όμως Χριστού και όχι του μερισμένου, όπως δυστυχώς, γινόταν μέχρι πρότινος από την εκκλησία.

Στάθηκαν με στοργή και ταπείνωση μπροστά στους αδυνάτους και με αρχοντική αξιοπρέπεια και ανδρεία μπροστά στους δυνατούς με θυσίες και εξορίες, πάντοτε για το λαό του θεού. Είναι γνωστή η στάση του Μ. Βασιλείου στον αυτοκράτορα Ουάλεντα και στον έπαρχο Μόδεστο καθώς και η κριτική στάση του Ι. Χρυσοστόμου στις αυθαιρεσίες της αυτοκρατείας Ευδοξίας.

Και οι τρεις δέχτηκαν φαρμακερά βέλη και από τους τότε πολιτικούς παράγοντες αλλά και από επισκόπους: "ουδέν δέδοικα όσον επισκόπους..." λέγει ο Ι. Χρυσόστομος.

"Ίδού νυν καιρός ευπρόσδεκτος. Ίδού νυν καιρός σωτηρίας", για την ιστορική εκκλησία και τη θεολογική σκέψη να συλλάβουν τα μηνύματα των καιρών ότι: "Η Χριστιανική Αλήθεια δεν είναι μουσειακή κληρονομιά αλλά διαιωνιζόμενη ζωή του πληρώματος της εκκλησίας. Ότι ενσαρκώνεται

κέθε εποχή στα σχήματα σκέψης και ζωής των καιρών όχι για να "συσχετιστεί" και "μαρανθεί", αλλά για να μιλήσει στον άνθρωπο και τις ανάγκες του. Αν κάποτε οι πατέρες μίλησαν τη γλώσσα των στωϊκών, του Πλάτωνα, του Αριστοτέλη κ.λ.π., σήμερα πρέπει να μιλήσουν τη γλώσσα των νέων καιρών και των συγχρόνων ρευμάτων. Καλούνται επίσης να συνδυάσουν ανοικτότητα και ταυτότητα, πίστη στην παράδοση και εμπιστοσύνη στο μέλλον, λατρεία στο θεό και διακονία στον άνθρωπο, πολιτική ευθύνη και πολιτιστική συμμετοχή στις ωδίνες της ιστορίας και στις ωδίνες των ανθρώπων του σήμερα.

"Χριστός γεννάται δοξάσατε..." κι όμως "η Γη μυρίζει θάνατο..."

Προοδέψαμε τούτον τον αιώνα, αλλά δεν ευτυχήσαμε. Ζούμε σ' έναν πλούσιο πλανήτη με μια φτωχή ανθρωπότητα. "Μπροστά μας, ανοίγεται η πλανητική εποχή, χωρίς να ανοιγώμαστε εμείς οι άνθρωποι. Η εποχή που δεν έχει σαν Αλήθεια το Θεό, δεν έχει πια σαν αλήθεια τον άνθρωπο. Η πλανητική εποχή είναι η εποχή της Ολικής περιπλάνησης. Είναι η εποχή των ανθρώπων που βαδίζουν προς το ξεπέραςμα του ανθρώπου".

Αλήθεια! Ποιος θα μας σώσει από την ηθική τύφλωση! Την απάντηση

μας τη δίνει ο κορυφαίος Νομπελίστας ποιητής της Αγάπης του περασμένου αιώνα Τ.Σ. ΕΛΙΟΤ ο οποίος "Αναζητώντας την ουσία και την ενότητα του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού, πέρα απ' τα επιφανόμενα προσπάθησε να ανακαλύψει τις καταβολές του, τα καίρια και κύρια συστατικά του, τα αιώνια στοιχεία που όσο και αν παραμερίστηκαν, προδόθηκαν και παραθεωρήθηκαν στο πέρασμα των χρόνων, είναι ικανά να θρέψουν την ψυχή και το πνεύμα και να σταματήσουν την αποσύνθεση και του ατομικού και του κοινωνικού οργανισμού".

Αυτή είναι: "ΕΛΛΑΔΑ-ΡΩΜΗ ΚΑΙ Η ΒΙΒΛΟΣ", αλλά και η ΝΕΑ ΡΩΜΗ (Βυζάντιο), η οποία έσωσε, φώτισε και δίδαξε λαούς.

"Αδέλφια μου άνθρωποι και αδέρφια μου υπεράνθρωποι, αδέρφια μου άνθρωποι και αδέρφια μου Άγγελοι, αδέρφια μου Γη και όλα εσείς αδέρφια μου αστέ-

ρια, ας συνθέσουμε απόψε ένα απέραντο τραγούδι ΑΓΑΠΗΣ, τιμώντας τους αληθινούς υπερανθρώπους, που εμπνευσμένοι από τη θέρμη του υπερχριστού δίδαξαν στους ανθρώπους την υπερφιλανθρωπία, την υπεραγάπη....". Γιατί:

Είναι εικόνες μιας τρυφερής και οδυνηρής μνήμης, Μυστήριο μέγα των ανθρώπων και του σύμπαντος.

Ομορφιά της γης και του νερού, επίκληση και ακτινοβολία του αληθινού χριστιανικού ήθους. Επιβίωση της ριζοσπαστικής, λυτρωτικής και ανακαινιστικής Αλήθειας του θεανθρώπου.

Ψυχές κράτιστες με υπέρτατες οικουμενικές, αιώνιες και διαχρονικές αξίες. Λόγος - Διάλογος, ύπαρξη - συνύπαρξη, φως, "εκφωτός...". Είναι: "φτερό στη ράχη τους ο Σταυρός, κι όλο χυμάουν τ' αφηλού και σμίγουν τους τρανούς Αϊ τους και τους τρανούς Αγγέλους...".

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Η Συντ. Επιτροπή, με τη συμπλήρωση 24 χρόνων έκδοσης του περιοδικού μας στην Κόνιτσα, ευχαριστεί όλους τους συνεργάτες, συνδρομητές και φίλους που στήριξαν αυτή την προσπάθεια τόσα χρόνια. Χωρίς καμιά άλλη βοήθεια από επιχορηγήσεις κ.ά. αυτοί είναι "οι αιμοδότες" για τη ζωή του περιοδικού μας.

Βαδίζοντας στον 25ο χρόνο με το παρόν τεύχος, αισιοδοξούμε για τη συνέχεια και βελτίωση του περιοδικού, παρά τις όποιες δυσκολίες, ώστε ν' ακούγεται και η φωνή της ακριτικής Κόνιτσας όπου υπάρχουν συμπατριώτες και φίλοι.

Με αυτές τις λίγες σκέψεις ευχόμαστε σε όλους

"Καλή Χρονιά"

ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Η στήλη των κοινωνικών της "Κόνιτσας"; ελκύει το ενδιαφέρον, γιατί τουλάχιστον εμείς οι παλαιότεροι έχουμε διακαή τον πόθο να μαθαίνουμε νέα του τόπου μας. Ας θυμηθούμε τα πρώτα χρόνια της ξενιτιάς, τότε που η ένθερμη, η ζεστή φλόγα της νοσταλγίας έκαιγε τα "σωθικά" μας και το αντάμωμα με κάποιο χωριανό ήταν ένα ξεχωριστό γεγονός.

"Γειά σου, Μήτσο, τι νέα από το χωριό, ήταν οι πρώτες κουβέντες που ανταλλάσσαμε. Και μαθαίναμε λεπτομέρειες για την κοινωνική ζωή του χωριού και ο νους και η ψυχή μας μεταφερόταν στο χαγιάτι της εκκλησίας, στο καφενείο του χωριού, που τόσο μας έλειπαν. Τώρα η "Κόνιτσα" μας μεταφέρει στις αγαπημένες μας γειτονιές, στους παιδικούς μας φίλους, που δυστυχώς μαθαίνουμε μέσω της κοινωνικής στήλης, ότι φεύγουν, έφυγαν πρόσωπα αγαπητά για άλλο κόσμο, που γυρισμό δεν έχει. Τότε σταματά η ανάγνωση, και κάποιο δάκρυ νοτίζει τη στήλη του περιοδικού.

Διάβασα προχθές τ. 143 το θάνατο αγαπητού φίλου, που είχαμε υπηρετήσει μαζί, απλοί στρατιώτες, στη 9η Μεραρχία του Βασίλη Σπυρίδωνος. Ο α-

γέρωχος, στοχαστικός Βασίλης, πράος και ήρεμος ήταν ο πιο σεβαστός της παρέας. Έτσι ήταν και Δάσκαλος. Δεν τον συντάρασαν τα ευχάριστα ή δυσάρεστα γεγονότα. Γι' αυτό και οι μαθητές θα τον θυμούνται ως Δάσκαλον του μέτρου όχι των ακροτήτων. Υπομονή μας έλεγε τότε, θα περάσει ο καιρός και θα απολυθούμε, μη κάμετε έτσι, όταν εμείς μετρούσαμε τις ημέρες μέχρι την απόλυσή μας,

Κι εγώ αυτή την ιδιότητά του σεβόμενος κι εκτιμώντας δεν θα επιμηνύνω το λόγο, θα τηρήσω το μέτρο, και θα του ευχηθώ όπως του αξίζει να αναπαύεται, εκεί που εξέλιπε "πάσα οδύνη και στεναγμός".

Αλλά για τον θάνατο συγγενών και φίλων όταν κάποιος είναι πλήρης ημερών, είναι μικρή η δοκιμασία και η λύπης μας. Αν και ο Ιωαν. ο Χρυσόστομος σε μια παραμυθική επιστολή "επί θυγατρί τεθνηκύια" αναφέρει ότι το πλέον ή έλαττον του χρόνου έχει μικρή σημασία αφού όλοι οι δρόμοι εις τας αυτὰς του θανάτου πύλας, οδηγούν.

Αρκεί πριν έλθει η τελευταία του βίου ο άνθρωπος να είναι έτοιμος για να μπορεί να πει του Αποστόλου Παύλου τη ρήση:

"Τον δρόμο τετέλευκα, την πίστη τετήρηκα" και πλέον δεν μου απομένει παρά της Δικαιοσύνης στέφανος. Βέβαια ίσως πολλοί διερωτηθούν. Υπάρχει ελπίδα ώστε να δικαιωθούν μετά το θάνατο και να στεφθούν με της δικαιοσύνης το στεφάνι;

Η Ορθόδοξη πίστη μας έχει θεμέλιο λίθο στη διδασκαλία της αυτή τη δεδομένη αλήθεια και ολόκληρος ο χριστιανικός κόσμος πορεύεται 2.000 χρόνια τώρα, στηριζόμενος σ' αυτή τη λυτρωτική αλήθεια, που αν μη τι άλλο δεν είναι μηδενιστική όπως άλλοι υποστηρίζουν για τα επέκεινα του θανάτου.

Οι αρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι έδωσαν κάποια ρητή απάντηση στο μεγάλο τούτο πρόβλημα. Ο Πλάτωνας στην απολογία του Σωκράτη τονίζει: "Άδηλον παντί πλην ή τω θεώ". Με αυτή τη φράση τελείωσε ο Σωκράτης την απολογία του. Στρεφόμενος προς τους Δικαστές που τον καταδίκασαν σε θάνατο είπε: "Πάμε να φύγουμε. Εσείς προς τη ζωή, εγώ προς το θάνατο. Ποιος παίρνει τον καλλίτερο δρόμο κανένας δεν το γνωρίζει παρά μόνον ο Θεός.

Καθένας με όποια παιδεία έχει μόνος του ας δώσει απάντηση στο μεγάλο τούτο ερώτημα, καθώς μόνος τη φοβερή στιγμή του θανάτου, τότε που

η ψυχή εγκαταλείπει το σώμα του, θα αντιμετωπίσει το τέλος της ζωής του.

Τελευταί του βίου έλεγαν οι αρχαίοι τον θάνατο.

Τέλος της ζωής, στη διάρκεια της οποίας παλεύει ο άνθρωπος να σταδιοδρομήσει. Αν μάλιστα ο χρόνος της ζωής του είναι πολύς και αξιωθεί να φθάσει στα γεράματα, τότε οι εμπειρίες του θα είναι πολλές και πλούσιες. Στο σκληρό στίβο της ζωής άλλοτε νίκησε και άλλοτε νικήθηκε. Ευτύχησε κάποτε και άλλες φορές γνώρισε τη δυστυχία. Ίσως να αδίκησε ή να αδικήθηκε. Χάρηκε και πόνεσε στη ζωή του. «Χαρά και λύπη σύμμεικτα λέει ο Β. Κορνάρος στον Ερωτόκριτο. Τώρα ante portas του θανάτου άλλο δεν οφείλει παρά να δοξάσει τον θεό που του χάρισε το θείο Δώρο της ζωής και ευχαριστημένος ψιθυριστά να απευθυνθεί στο Δημιουργό του: Νυν απολύοις τον δούλο σου Δέσποτα.

Δεν θα ήθελα όμως να σταθώ μόνο σ' όσα αναφέρω γιατί αισθάνομαι κάπως βαρύ το κλίμα αυτής της αφήγησης. Τα κοινωνικά της Κόνιτσας αρχίζουν με τις γεννήσεις και τις βαπτίσεις και αυτό είναι το πιο ευχάριστο για την εποχή μας που τα νέα ζευγάρια προβληματισμένα από την περιρρέουσα ατμόσφαιρα δεν αποφασίζουν να φέρουν στον κόσμο περισσότερα από έ-

να-δύο παιδιά. Έτσι στην επαρχία μας ιδίως, που η πολυτεκνία ήταν ένα από τα βασικά της χαρακτηριστικά, τώρα οι νέοι γονείς με αυξημένη ασφαλώς την ευθύνη δεν προχωρούν στο 3ο ή τέταρτο παιδί.

Η συμβουλή των μεγαλύτερων είναι «κάντε παιδιά» γιατί το καθένα έχει την τύχη του. Μικρός πάντως ο κατάλογος των γεννήσεων και των βαπτίσεων. Ο Λαός της υπαίθρου δυστυχώς συρρικνούνται, ερημώνονται τα χωριά, εκεί που άλλοτε έσφυζε η ζωή από παιδιά και νέους. Δεν φταίνε ασφαλώς οι νέοι άνθρωποι. Αλλού εντοπίζονται οι ευθύνες. Η φυγή του πληθυσμού από τα χωριά ήταν και είναι αποτέλεσμα της κρατικής ασπλαχνίας, εκδηλουμένης με παντοίους τρόπους ιδιαίτερα

για την Ήπειρο η αδιαφορία και η ασοργία των κυβερνήσεων μετρά πολλά χρόνια. Και ενώ οι Ηπειρώτες βοήθησαν στη συγκρότηση του Ελληνικού κράτους με πλούσιες χορηγίες και πολλά ευεργετήματα, το κράτος, δυστυχώς, φάνηκε άσπλαχνο και αγνώμον στην Ήπειρο.

Αισιοδοξούμε πως τα κοινωνικής Κόνιτσας θα γεμίζουν την στήλη τους με γάμους, γεννήσεις και βαπτίσεις για να αποκτήσει και πάλι η επαρχία μας την παλαιά της αίγλη και ομορφιά. Γιατί τίποτε, κανένα έργο, όσο μεγάλο πόνο και να είναι δεν έχει αξία, όταν δεν υπάρχουν άνθρωποι.

Αγαθάγγελος Γ. Πολίτης
Φιλολόγος

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ «Το Γεφύρι» Με 40 κλίνες, εστιατόριο, μπάρ, θέσμανση, πάρκιγκ, κ.λπ. Στην ειδυλλιακή τοποθεσία της γέφυρας Αώου στη Κόνιτσα
Τηλ. 26550 23780

ΤΟ ΠΡΟΓΕΦΥΡΩΜΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ ΣΤΗΝ ΔΥΤΙΚΗ ΗΠΕΙΡΟ ΜΑΡΤΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1944

Υπο του Υποστρατήγου ΕΑ Ιωάννη Δαώνη

Κατά την Στρατιωτική Ορολογία "Προγεφύρωμα" είναι μια λωρίδα εδάφους στην αντίπεραν όχθη ενός ποταμού που θα προκύψει από βιαία διάβαση ή ζεύξη αυτού, ή σε μια παράκτια ζώνη η οποία καταλαμβάνομενη από αποβατική δύναμη θα δώσει ένα εδαφικό πλεονέκτημα (έρεισμα) για περαιτέρω επιχειρήσεις και πάντως η προσέγγιση της ακτής θα γίνει έξωθεν (από θαλάσσης) με πλωτά μέσα.

Για πρώτη φορά στα στρατιωτικά χρονικά έχουμε δημιουργία προγεφυρώματος όχι "έξωθεν" από θαλάσσης, αλλά έσωθεν από ξηράς, δηλαδή από το εσωτερικό του εδάφους το οποίο οι αναμενόμενες - φίλιες εν προκειμένω - δυνάμεις, θα χρησιμοποιούσαν για περαιτέρω επιχειρήσεις.

Ειδικές Επιχειρήσεις από Μονάδες του Στρατού μας Μέσης Ανατολής, έλαβαν χώραν στον ποταμό Ρουβίκωνα Ιταλίας 8-10-1944 από την III Ελληνική Ορεινή Ταξιαρχία "Ρίμινι" και στη Ρόδο (περιορισμένης κλίμακας) από τον Ιερό Λόχο Μ Α την 2-5-1945. Ως γνωστόν ο Ιερός Λόχος έδρασε στην περιοχή και στη συμμαχική αντιπροσωπεία στην οποία παραδόθηκε η

γερμανική Φρουρά Δωδεκανήσου την 8-5-1945, περιλαμβανόταν και ο Διοικητής του Ι. Λόχου συνταγματάρχης Χ. Τσιγάντες.

Οι αποβατικές επιχειρήσεις (αμφίβια δύναμη - πεζοναύτες) διεξάγονται σε δύο φάσεις.

Φάση Πρώτη: Κυρίως "απόβαση" της επιχειρούσης δυνάμεως μέχρι εξόδου αυτής στην ακτή και καταλήψεως ζωτικών εδαφών.

Φάση Δεύτερη: "Αποβίβαση" εφεδρειών και Μονάδων υποστηρίξεως.

Στο αναφερόμενο προγεφύρωμα Δυτικής Ηπείρου δεν υπήρξε πρώτη φάση διότι ο χώρος εξασφαλίστηκε με δράση εκ των "έσω" όπως ήδη αναφέρθηκε.

Υπήρξε όμως η δεύτερη Φάση "Αποβίβαση" τμημάτων του ελληνοαμερικανικού Τάγματος, βρετανών και ελλήνων Συνδέσμων και μεταφορά υλικού με πλωτά μέσα, προερχόμενα από Ιταλία. Αυτό το προγεφύρωμα θα εξυπηρετούσε έναν άλλο ευρύτερο σκοπό.

Μετά την ευνοϊκή εξέλιξη για τους συμμάχους των επιχειρήσεων στην Ιταλία, κατόπιν και της έντεχνης διαρροής πληροφοριών των Άγγλων, η επόμενη αποβατική ενέργεια των συμ-

μάχων αναμενόταν να επιχειρηθεί στον ελλαδικό χώρο.

Καθ' όλο το έτος 1944 η "Μαχόμενη Ελλάδα" πραγματοποιούσε στο πλαίσιο των συμμάχων, τόσο στο εσωτερικό δια των αντιστασιακών Οργανώσεων, όσο και στο εξωτερικό δια των τακτικών Ενόπλων μας Δυνάμεων, αποφασιστικά άλματα που συνέβαλαν την 12-10-1944 στην απελευθέρωση της χώρας.

Από την αρχή του αναφερομένου έτους η απελευθερωτική Οργάνωση "ΕΟΕΑ-ΕΔΕΣ" του Στρατηγού Ν. Ζέρβα, απηλλαγμένη από τις εσωτερικές έριδες και εμφύλιες συγκρούσεις το τέρμα των οποίων επισφραγίστηκε με το "Σύμφωνο της Πλάκας" της 29ης Φεβρουαρίου 1944 και, έχοντας ως ζώνη ευθύνης βάσει αυτού του συμφώνου, το μεγαλύτερο μέρος της Ηπείρου, νοτίως της εγκάρσιας Ιωάννινα - Μέτσοβο της πρωτεύουσας της Ηπείρου, συμπεριλαμβανομένης, αποδύεται σε ένα τιπάνιο μαραθώνιο ανασυγκροτήσεως των δυνάμεων του ΕΔΕΣ σε συνδυασμό με την εφαρμογή επιχειρησιακών σχεδίων, που προέκυπταν από τις διαταγές του Ελληνικού Γενικού Επιτελείου και του Συμμαχικού Στρατηγείου Μέσης Ανατολής στο οποίο υπαγόταν ο ΕΔΕΣ - όπως και οι άλλες οργανώσεις.

Μετά την αναφερόμενη ανασυγκρό-

τηση τα πρώην αρχηγεία και υπαρχηγεία μετασχηματίζονται σε μεγάλες μονάδες και μονάδες, δηλαδή σχηματίστηκαν 4 Μεραρχίες (3η, 8η, 9η, 10η) των τριών Συνταγμάτων εκάστη η 1η Ταξιαρχία των τριών Ταγμάτων, ένα ανεξάρτητο Σύνταγμα (3/40 ΣΕ) 4 ανεξάρτητα Τάγματα με το 8° Ανεξάρτητο του Λυγεράκη στο οποίο υπηρετούσε ο γράφων, Μονάδες Υποστηρίξεως Μάχης (Πυροβολικό) και Διοικητικής Μερίμνης, (Επιμελητεία-Υγειονομικό - Μεταφορές κ.λ.π.)

Το επιχειρησιακό σχέδιο "ΝΟΑ'S ARK - Κιβωτός του Νόε" εκπονήθηκε από το Στρατηγείο Μέσης Ανατολής (ΣΜΑ) και διαβιβάστηκε στον στρατηγό Ζέρβα μέσω της συμμαχικής στρατιωτικής αποστολής που είχε έδρα τα Δερβίζανα, ομού μετά του Στρατηγείου του ΕΔΕΣ.

Βάσει του σχεδίου αυτού έπρεπε οι ανταρτικοί σχηματισμοί του ΕΔΕΣ να αναλάβουν μεγάλης κλίμακας εγχειρήματα κατά των κατακτητών με σκοπό τον αντιπερισπασμό και την ενίσχυση, των εν εξελίξει επιχειρήσεων στην Δυτική Ευρώπη που θα ξεκινούσαν, με την . απόβαση στην Νορμανδία. (06-06-1944).

Οι επι μέρους επιχειρήσεις ανατέθηκαν σε Μονάδες της 10ης Μεραρχίας ή ανεξάρτητες, υπαγόμενες απ' ευθείας

στο Γενικό Αρχηγείο του ΕΔΕΣ.

Οι αποστολές στόχευαν στην προβολή και εκπόρθηση οχυρωμένων θέσεων των Γερμανών, στην εξουδετέρωση αυτών και τη σύλληψη αιχμαλώτων στις περιοχές Ν. Πρεβέζης και συγκεκριμένα εναντίον Κέντρων Αντιστάσεως Καστροσυκιάς - Αρχάγγελο Φιλιππιάδα-γέφυρα-Καλογήρου-Λούρος.

Οι καλώς σχεδιασμένες και συντονισμένες καταδρομικές ενέργειες των ανωτέρω τμημάτων εξεδηλώθησαν την 05:00 ώρα της 05/07/1944 και διήρκεσαν 24 ώρες μέχρι το πρωί της 6ης Ιουλίου, όπου οι εμπλακείσες Μονάδες διετάχθησαν να επανέλθουν στις βάσεις τους, αφού είχαν επιτευχθεί όλοι σχεδόν οι αντικειμενικοί τους σκοποί χάρις στον ηρωισμό και αυτοθυσίαι των ανδρών, αξιωματικών και οπλιτών, με βαρύ όμως τίμημα, (120 πεσόντες και τραυματίες μαχητές του ΕΔΕΣ). Κατά τις επιχειρήσεις αυτές συνελήφθησαν 95 Γερμανοί αιχμάλωτοι και κατεστράφησαν 37 οχήματα (αντιστράτηγου Χ.Παπαδάτου Εθνική Αντίσταση 1942-1945 σελ. 451).

Οι άκρως πετυχημένες αυτές επιχειρήσεις σε συνδυασμό με παρόμοιες ενέργειες του Συντάγματος Ξηροβουνίου, κατά μήκος της οδού Φιλιππιάδα - Ιωάννινα (Γέφυρα Ζήτα-Κανέτα-Εμίν Αγά) εξανάγκασαν τις Γερμανικές δυ-

νάμεις σε αναδίπλωση από προωθημένες θέσεις και περιχαράκωσή τους σε ασφαλέστερα γι' αυτούς σημεία, με αποτέλεσμα την διεύρυνση, της δημιουργηθείσας νωρίτερα ελεύθερης ζώνης στα δυτικά παράλια της Ηπείρου και του Ιονίου πελάγους, μετά δε την απελευθέρωση της Παραμυθιάς την 27-06-1944 από τις δυνάμεις του ΕΔΕΣ κατόπιν ενός παράτολμου εγχειρήματος και την δημιουργία αεροδρομίου, το προγεφύρωμα Ιονίου - Παραμυθιάς περιελάμβανε έκταση 1000 περίπου τετραγωνικών χιλιομέτρων.

Η μάχη της 17ης και 18ης Αυγούστου 1944 στον κόμβο της Μενίνας κατά μήκος του οδικού άξονα Ηγουμενίτσα-Ιωάννινα όπου η 10η Μεραρχία και το 3/40 ΣΕ του ΕΔΕΣ διεξήγαγαν ένα αποφασιστικό επιθετικό ελιγμό εναντίον μιας οχυρωμένης και συνάμα κατοικημένης περιοχής την οποία υπερασπίζαν 250 Γερμανοί κατανεμημένοι σε δύο διαδοχικές αμυντικές γραμμές, απέδειξε ότι οι δυνάμεις του ΕΔΕΣ ήταν καλώς εκπαιδευμένες και άρτια εξοπλισμένες με άριστο ηθικό που μπορούσαν να διεξαγάγουν αγώνες τακτικού στρατού, σ' ένα τακτικό πεδίο μάχης. Από τη στιγμή εκείνη μετά και την παράδοση των εναπομεινάντων 102 Γερμανών ως αιχμαλώτων πολέμου ο αναφερόμενος κόμβος της Μενίνας ήταν

στα χέρια του ΕΔΕΣ. Το προγεφύρωμα Ιονίου - Παραμυθιάς επέτρεπε την ασφαλή διακίνηση προσωπικού και μέσων και τη μεταφορά από την Ιταλία με σκάφη επιφανείας πολεμικού υλικού και εφοδίων και κατανομή αυτού στις Αντιστασιακές Οργανώσεις αναλόγως της δυνάμεως εκάστης. Το προγεφύρωμα διευκόλυνε την μεταφορά από Ιταλία του 122ου Ελληνικού Τάγματος του Αμερικανικού Στρατού.

Το προγεφύρωμα Ιονίου - Παραμυθιάς, όπως οριοθετήθηκε παραπάνω, ενσωματώθηκε στο συμμαχικό θέατρο Πολέμου Ευρώπης, όπου οι Ελληνικές ένοπλες δυνάμεις Μέσης Ανατολής της 3ης Ορεινής Ταξιαρχίας υπο την επωνυμία "PIMINI" των 335,336 Αεροπορικών Μοιρών διώξεως και 13ης Μοίρας Ελαφρού βομβαρδισμού και των 11 (εκ των 50 συνολικά) εμπλεγγμένων στην περιοχή σκαφών του τότε Βασιλικού Ναυτικού μας, διέπρεπαν στα μέτωπα της "Γοτθικής Γραμμής" (Ιταλία), Αδριατική, Ν. Γαλλία, Νορμανδία και Γιουγκοσλαβία.

Προστίθεται εδώ ότι το 122° Ελληνικό Τάγμα (The Greek Battalion) του Αμερικανικού στρατού που αποτελείτο από εθελοντές Ελληνοαμερικανούς, μετά το πέρας της συγκροτήσεώς του στο στρατόπεδο Κάρσον του Κολοράντο και αφού παρήλασε με επικεφα-

λής την Ελληνική σημαία δίπλα στην Αμερικάνικη, ενώπιον του αμερικανού προέδρου Φ. Ρούσβελτ, απεστάλη μέσω Ιταλίας στην Ελλάδα όπου αποβιβάστηκε τον Μάρτιο του 1944 στο προαναφερθέν προγεφύρωμα. Κατανεμήθηκε σε επτά ομάδες και διασκορπίστηκε σε ολόκληρο τον Ελλαδικό χώρο από Ήπειρο μέχρι Θράκη όπου διεξήγαγε πολεμικά εγχειρήματα εναντίον των Γερμανών κατακτητών επί 219 ημέρες 23/04 μέχρι 20/11/1944.

Οι δύο Ομάδες ερίφθησαν με αλεξίπτωτα. Μεταξύ των ανδρών της επίλεκτης αυτής Μονάδας, συγκαταλέγεται και ο Ιωάννης Τσουδερός, φοιτητής στην Αμερική, γιος του πρωθυπουργού της ελεύθερης ελληνικής κυβέρνησης Καϊρού. Ο Ι. Τσουδερός τραυματίστηκε σε ενέδρα των Γερμανών στο χωριό Βασιλικό Ιωαννίνων.

Κατά το διάστημα των επιχειρήσεων κατά των κατακτητών στην Ελλάδα η Μονάδα πραγματοποίησε 76 επιχειρήσεις επέφερε στον εχθρό 1794 απώλειες, συνέλαβε 105 αιχμαλώτους κατέστρεψε 61 φορτηγά οχήματα και παρενόχλησε το σύστημα εφοδιασμού - μεταφορών των κατοχικών δυνάμεων. (ΔΙΣ / ΓΕΣ - οι ελληνοαμερικανοί εθελοντές στην Εθνική Αντίσταση 23 Απριλίου - 20 Νοεμβρίου 1944)

Μετά τα ανωτέρω εκτεθέντα, προκύ-

πουν τα εξής συμπεράσματα: Πρώτον: το Προγεφύρωμα Δυτικής Ηπείρου ήταν το πρώτο τμήμα εδάφους της Ηπειρωτικής Ελλάδος που ήταν ελεύθερο (είχε απελευθερωθεί από τον ΕΔΕΣ) τέσσερις μήνες πριν οι Γερμανοί εγκαταλείψουν την Ελλάδα, έδαφος που αποτελούσε μια ενότητα με τον θαλάσσιο χώρο του Ιονίου που ελεγχόταν από τον συμμαχικό και ελληνικό στόλο και είχε ενσωματωθεί στο θέατρο Επιχειρήσεων Νοτίου Ευρώπης.

Δεν επρόκειτο δηλαδή περί μίας νησίδας ορεινού εδάφους, όπως συνέβη αλλού, που είχε μεν απελευθερωθεί, αλλά λίγο πιο κάτω η περιοχή ελεγχόταν από τους κατακτητές.

Δεύτερον: Η παρουσία και δράση των Σωμάτων του ΕΔΕΣ συνέβαλε, μαζί με την δράση άλλων Οργανώσεων και των τακτικών ελληνικών ενόπλων δυνάμεων Μέσης Ανατολής, ώστε η Ελλάδα να απελευθερωθεί επτά μήνες πριν λήξει ο πόλεμος, η χώρα μας να παραμείνει εκτός του "Σιδηρού Παραπετάσματος" και να αποφύγει τις συνέπειες που θα ακολουθούσαν (συρρίκνωση πληθυσμού και εδάφους).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Για συμπλήρωμα σ' αυτά που γράφει πιο πάνω ο κ. Ι.Δ. και για ενημέρωση των νεότερων που δεν έζησαν εκείνη τη μεγαλειώδη εποχή της Εθν. Αντίστασης ας σημειώσουμε τα παρακάτω:

Πράγματι το Γεν. Στρατηγείο Μ. Ανατολής (δηλ. οι Εγγλέζοι) έδωσαν εντολή στις ανταρτικές δυνάμεις που δρούσαν στη χώρα μας να δυναμώσουν τις πολεμικές ενέργειές τους σε όλη την Ελλάδα για παραπλάνηση των Γερμανών, όπως αναφέρει και ο στρατηγός.

Έγιναν μεγάλα σαμποτάζ σε γέφυρες δρόμους κ.α και μεγάλες μάχες, όπως π.χ. οι τριήμερες μάχες του Ε.Λ.Α.Σ στην Αμφιλοχία με κατάληψη της πόλης όπου αιχμαλωτίστηκε από το ΕΛΑΝ (ναυτικό του ΕΛΑΣ) και ένα γερμανικό πλοίο...

Αυτά όλα δυσκόλεψαν την παραμονή των Γερμανών στην Ελλάδα και φοβούμενοι μήπως εγκλωβιστούν από τους Ρώσους που κατέβαιναν στα Βαλκάνια, αναγκάστηκαν να αποχωρήσουν το Φθινόπωρο του 1944.

Δυστυχώς η ταλαιπωρημένη και αιματοβαμμένη Ελλάδα δεν πρόλαβε να χαρεί τη λευτεριά της γιατί οι "μεγάλοι μας σύμμαχοι και προστάτες Άγγλοι, άλλα σχέδια απεργάζονταν πίσω από τις πλάτες και μας ώθησαν σ' έναν αδερφοκτόνο αλληλοσπαραγμό, ανοίγοντας βαθιές πληγές που μας βασάνισαν πάνω από μισό αιώνα..."

Σ.Τ.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

C.D. «Ηπειρωτικά ΚΕΛΑΗΔΙΣΜΑΤΑ»

Τηλ.: 6932911143

Δύο νέα βιβλία του π. Δ. Τάτση «ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΟΝΗ ΣΤΟΜΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΣΤΡΑΤΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ»

ΓΡΑΦΕΙ Ο Χ. Γ. ΓΚΟΥΤΟΣ

Ο Διονύσιος Τάτσης είναι ιερέας έγγαμος και δημοδιδάσκαλος συνταξιούχος, κατοικεί στην Κόνιτσα και συγγράφει εκεί, από το 1980 περίπου, βιβλία θρησκευτικά ή ιστορικά, καθώς και άρθρα για την αθηναϊκή εφημερίδα "Ορθόδοξος Τύπος" ή για περιοδικά. Τα θρησκευτικά δημοσιεύματά του αφορούν σε ζητήματα της Ορθόδοξης πίστης ή της εκκλησιαστικής επικαιρότητας, σε διδαχές ή σε εμπειρίες ενώ τα ιστοριογραφικά δημοσιεύματά του αφορούν στην επαρχία της Κόνιτσας.

Τα κείμενά του βρίσκουν ανταπόκριση στο κοινό, επειδή, πέραν των άλλων, είναι κατανοητά και ελκυστικά, καθόσον έχουν δομηθεί κατά μικρές επάλληλες ενότητες, χωρίς πλατειασμούς, με κατάλληλο λεκτικό, με σαφήνεια, με τεκμηριωμένη επιχειρηματολογία και με συνεπή συλλογιστική. Ο π. Δ. Τάτσης έχει συγκροτήσει τις γνώσεις του και την θρησκευτική πίστη του διαβάζοντας, βιώνοντας, και προβληματιζόμενος με καθαρή καρδιά, σχεδόν χωρίς ακαδημαϊκές σπουδές, δηλαδή είναι γνήσιος διανοητής και έ-

νας χριστιανός ασκητής (εξασκούμενος) μέσα στην κοινωνία, γι' αυτό νομίζω δεν φοβάται να παρακολουθήσει και τις νέες θεολογικές απόψεις που θεμελιώνονται στην Ορθοδοξία. Επί πλέον, είναι ένας από τους ολίγους κληρικούς που δημοσιοποιούν τις αντιρρήσεις τους για πράξεις ή παραλείψεις ιεραρχών ή μοναχών ασύμβατες προς το Ορθόδοξο δόγμα ή ήθος, με θάρρος, ευπρέπεια, χωρίς εγωισμό ή ιδιοτροπία και παρά τους κινδύνους να υποστεί ανίερές εκδικήσεις.

Κατά το έτος 2008 εκδόθηκαν δύο νέα βιβλία του π. Δ. Τάτση, τα οποία, μολονότι είναι μικρά, προάγουν την βιβλιογραφία επί θεμάτων της επαρχίας Κόνιτσας. Προς ενημέρωση των αναγνωστών του περιοδικού σημειώνονται ακολούθως, με λίγα λόγια, οι βασικές πληροφορίες για έκαστο των βιβλίων αυτών.

1. "Η ιερά μονή Στομίου Κονίτσης και ο Γέροντας Παΐσιος", σελ. 103. Πρώτα η μελέτη αυτή αναφέρεται στα εξής θέματα: η διαδρομή από το γεφύρι της Αώου μέχρι τη μονή, το φυσικό περιβάλλον της μονής, ο ναός και τα

κελιά της, η προγενέστερη μονή που υπήρξε στην θέση Παλιομονάστηρο και η μεταφορά της στην σημερινή θέση της το 1774, ηγούμενοι και μοναχοί της και σχετικά περιστατικά, γιατί η μονή είχε συνήθως λίγους μοναχούς και ερημώθηκε κατά την περίοδο 1923-1958, θαύματα της Παναγίας της Στομιώτισσας, η πανήγυρις της 8 Σεπτεμβρίου. Ακολουθώς εκτίθενται στην μελέτη περιστατικά που συνέβησαν στη μονή κατά τα έτη 1958-62, οπότε εκεί διέμενε ο γνωστός Αγιορείτης Γέροντας Παΐσιος, που κατάγονταν από την Κόνιτσα. Στο τέλος του βιβλίου αναδημοσιεύονται δυο χειρόγραφα, τα οποία είχαν συνταχθεί από τον ιερομόναχο Χρύσανθο Λαϊνά (1845) και από τον Γέροντα Παΐσιο (1960. Η βιβλιογραφία για τη μονή μνημονεύεται στον Πρόλογο (όπου επισημαίνεται εύστοχα και ότι το πλήθος των μονών που η Ορθοδοξία έκτισε μαρτυρούν τον ασκητικό χαρακτήρα της).

2. "Δίστρατον Κονίτσης", σελ. 101. Το Δίστρατο είναι χωριό της επαρχίας της Κόνιτσας και βρίσκεται στην Λάκκα του Αώου που γειτονεύει με την Σαμαρίνα και συναντά ο επισκέπτης στην διαδρομή μεταξύ της Κόνιτσας και του Δίστρατου και ακολούθως εκτίθενται πληροφορίες για το παρελθόν και το παρόν του Δίστρατου, σχετικές ιδίως με τις ασχολίες των κατοίκων του, τις εκκλησίες του, την επίσκεψη του Κοσμά Αιωλού στο χωριό και τον ιερέα Αθανάσιο Πίσα (1862-1943), ο οποίος επρωτοστάτησε για την κατασκευή της κεντρικής εκκλησίας. Το κείμενο συνοδεύεται από πολλές ενδιαφέρουσες φωτογραφίες, καθώς και από τους προλόγους του τοπικού Μητροπολίτη και του ιερέα του χωριού.

3. Όποιοι ενδιαφέρονται, να προμηθευτούν τα δυο βιβλία (καθώς και τα μνημονευόμενα σε αυτά 24 θρησκευτικά βιβλία του συγγραφέα) μπορούν να ζητούν πληροφορίες και από τον ίδιο στο τηλέφωνο 26550-22788.

ΗΛΙΑΣ Β. ΚΟΥΚΕΣΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ Α.Π.Θ.

Σ. ΜΑΝΑΡΗ 2
ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Τ.Κ. 453 33

ΤΗΛ.: 26510 77585
ΚΙΝ.: 6932 430093

e-mail: ikoyk@otenet.gr

@ccountant

Λάμπας Μάκης
Λογιστικά - Φοροτεχνικά

Αριστοτέλους 38 • 501 00 ΚΟΖΑΝΗ
Τηλ. 24610 49955 - Fax: 24610 49966 • Κιν.: 6942 411090
e-mail: lappmez@otenet.gr

Μήνυμα χαράς

Ο νέος χρόνος φτάνει ξανά
Οι άγγελοι ψάλλουν ψηλά "Ωσαννά"
Ο Άη-Βασίλης δώρα φέρνει
Κάθε παιδί από ένα με μεγάλη χαρά παίρνει

Ο καινούργιος χρόνος περπατά πάνω στα κύματα
Διαλαλεί παντού στη γη σημαντικά μηνύματα
Αγάπη και Ειρήνη στην Οικουμένη
Η στενοχώρια και η διχόνοια μακριά να μένει

Μήνυμα χαράς κυριαρχεί στον πλανήτη
Κι όλες οι φάτνες του κόσμου κρατούν τους ανθρώπους σαν μαγνήτη
Εκεί κάνουν όλοι προσευχές
Κι ανταλλάσσουν θερμές ευχές

Ελάτε κι εσείς, αγαπημένοι, κοντά μας
Να συναντηθούμε στον οντά μας
Να πιούμε γλυκό κρασί
Να πούμε ευχές χαράς όλοι μαζί!

Ήλιος λαμπερός

Λάμπει ψηλά ο ήλιος στον ουρανό
Ζωή στέλνει στους ανθρώπους, στα ζώα και στα φυτά στη γη
Στέλνει ζωή στα ψάρια στο μεγάλο ωκεανό
Όλοι πίνουν από τη λαμπερή πηγή

Στάζουν οι ζεστές στάλες από το τεράστιο αστέρι
Κάθε πρωί νέα μέρα ξημερώνει
Βγαίνουν όλοι έξω τις αργίες ταίρι-ταίρι
Η μεγάλη μέρα ζυγώνει

Ζυγώνει η μέρα που θα γιορτάσουμε τον Ήλιο
Τη ζωή που μας χάρισε ο Δημιουργός
Θα γιορτάσουμε την ημέρα που ανταμώσαμε χωρίς ζήλια
Την ημέρα που υπάρχει ο καθένας μας ως της Ζωής φρουρός

Φρουρός του Ήλιου, της Οικουμένης
Ο καθένας θα πορεύεται στη ζωή με παρρησία
Ας σταθούμε όλοι προς τον άλλον ευμενείς
Κι ας κάνουμε προς το Θεό μεγάλη ικεσία!...

Βικτωρία Ν. Τσάγκα

Βιογραφικό σημείωμα Βικτωρίας Ν. Τσάγκα

Γεννήθηκα το 1970 στην Τασκένδη του Ουζμπεκιστάν, μια πόλη-κήπο. Εκεί έζησα με την οικογένειά μου μέχρι το 1979, οπότε αποφασίσαμε να έρθουμε στην Ελλάδα, την πατρίδα των γονιών μου.

Δεν θα ξεχάσω ποτέ τα παιδικά μου χρόνια στη μεγάλη εκείνη χώρα με τις πλούσιες παροχές. Πρώτα απ' όλα, τα χρόνια στον παιδικό σταθμό θα μου μείνουν αξέχαστα λόγω των όμορφων γιορτών, μεταξύ άλλων, στις διάφορες επετείους κάθε χρονιά με πανηγυρικούς γιορτασμούς.

Ύστερα, τα δύο χρόνια σε ρωσικό σχολείο ήταν εποικοδομητικά, καθώς μαζί με τα ρωσικά διδαχθήκαμε και τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό και τη σύγχρονη ελληνική κουλτούρα. Μέρος της διδακτικής ύλης ήταν η Ελληνική Λογοτεχνία, η Γεωγραφία και η Ιστορία και ευχαριστώ θερμά τους Έλληνες δασκάλους που μας δίδαξαν αυτά τα μαθήματα για να μείνουμε πάντα Έλληνες.

Μετά την επιστροφή μας στην Ελλάδα και τις αρκετά δύσκολες προσπάθειες προσαρμογής, το 1989 έδωσα εξετάσεις στο Πανεπιστήμιο. Πάντα ήθελα να γίνω εκπαιδευτικός ή μηχανικός. Τελικά πέτυχα στο Ιστορικό-Αρχαιολογικό Τμήμα της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Παράλληλα με τις σπουδές, μετά τα τρία πρώτα χρόνια, άρχισα να εργάζομαι ως διοικητικός υπάλληλος στην ΕΥΔΑΠ.

Ασχολούμαι με την Ποίηση και την καταγραφή κειμένων από το 1999. Πολλά από αυτά δημοσιεύτηκαν στο "Ενημερωτικό Δελτίο" της ΠΕΕΠΠ, στην εφημερίδα "ΡΙΖΟ-

σπάσις”, σε τοπικές εφημερίδες της Καλλιθέας και στο βιβλίο “Ανθολογία Ποιητών του Γαλασίου”. Σ’ αυτό με βοήθησαν πολύ οι σπουδές μου που ήταν για μένα ένα παράθυρο στον Κόσμο και με πλούτισαν με πνευματική καλλιέργεια.

Θα ήθελα να τονίσω ότι η καταγραφή σκέψεων για μένα είναι εσωτερική ανάγκη, μια έκθεση απόψεων και συναισθημάτων στο χαρτί. Χωρίς αυτή μου είναι δύσκολο να ζήσω γιατί είναι κάτι σαν την αναπνοή. Μ’ αυτό τον τρόπο αδειάζω από μέσα μου τη θλίψη ή τη μελαγχολία και όχι πάντα την χαρά ή την ευτυχία, ανάλογα με τις στιγμές. Κι ύστερα επέρχεται η δεύτερη διεργασία-επεξεργασία, η ανάγνωση του κειμένου. Έτσι, είναι σαν να συνομιλώ με τον εαυτό μου και τον κόσμο, την κοινωνία. Ταυτόχρονα, ασχολούμαι με τη ζωγραφική και την φωτογραφία.

Αγαπώ πολύ το χωριό του πατέρα μου Πλαγιά-Ζέρμα Κονίσης Ιωαννίνων καθώς και το χωριό της μητέρας μου Σταυρό Γρεβενών. Κατοικώ από το 1979 στο Γαλάτσι που επίσης αγαπώ πολύ.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ

Σαν θα βρεθώ στην Κόνιτσα
Και στ’ άγια χώματά της,
Γοργά θα πεταρίσει ο νους
Στα δύσβατα βουνά της.

Φωτιά παίρνει το σώμα μου
Ταχυπαλμεί η καρδιά μου.
Φτερά βγάζουν τα πόδια μου
Και κλαίω απ’ την χαρά μου.

Αγέρωχος ο Σμόλικας
Αντίκρου του η Τύμφη

Κι ανάμεσα τους στέκεται
Η όμορφη η Νύμφη

Δρακόλιμνες έχουν κι οι δυο
Κι ο Σμόλικας και η Τύμφη
Μα οι δράκοντες τσακώνονται
Για την ωραία Νύμφη.

Το δάκρυ τους κυλά Ταχειά
Ποτάμια κατεβάζει.
Αώος, Βοΐδομάτης, Σαραντάπορος
Κι η γης αναστενάζει.

Π.Φ.

ΚΟΝΙΤΣΑ

**Μην ξεχνάτε
τη συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας.**

ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΕΣ ΜΑΣ ΠΟΥ ΔΙΑΠΡΕΠΟΥΝ

Ένας από τους πολλούς συμπατριώτες μας που διαπρέπουν στις καλές τέχνες στον Ελλαδικό χώρο αλλά και στο εξωτερικό είναι και ο Κώστας Χρήστου Μιχώτας

Ο Κώστας Χρήστου Μιχώτας γεννήθηκε το 1956 στο Παλαιοσέλλιο Κονίτσης. Τα πρώτα μαθήματα ζωγραφικής τα πήρε στο Δημοτικό Σχολείο δια αλληλογραφίας με την σχολή Α.Β.Σ.. Σπούδασε σχέδιο & χρώμα στη Σχολή Διακοσμητών & Γραφικών Τεχνών Τ.Ε.Ι. Αθήνας. Με την φιλοτέχνηση του γραμματοσήμου ασχολήθηκε για πρώτη φορά το 1992. Σε πανελλήνιο διαγωνισμό του ΕΛΤΑ για τη φιλοτέχνηση Μακέτας γραμματοσήμων με αφορμή τους "ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ ΤΗΣ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗΣ" κέρδισε το πρώτο βραβείο καλύτερης μακέτας. Έκτοτε ασχολήθηκε με την φιλοτέχνηση πάρα πολλών γραμματοσήμων, φακέλων πρώτης ημέρας κυκλοφορίας, φεγιέ, διαφημιστικών ALBUMS. Χαρακτηριστικές σειρές που φαίνεται ο τρόπος σχεδίασης είναι: 1994 "ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ", "ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΚΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ", "ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ", 1996 "ΚΑΣΤΡΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ", 1999 "ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ", "ΝΕΑ ΕΤΑΙΡΤΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΛΤΑ". Ο χώρος που εκτίθενται οι μακέτες και οι σειρές γραμματοσήμων

του Κώστα Μιχώτα, είναι το επί της οδού Πλ. Σταδίου & Φωκιανού Φιλοτελικό Μουσείο. Εκεί ο επισκέπτης μπορεί να διακρίνει τα πρώτα Ελληνικά γραμματόσημα τα οποία χρονολογούνται από το 1861 καθώς και οι μεταλλικές πλάκες εκτύπωσης αυτών. Παράλληλα στα εκθέματα περιλαμβάνονται αναλυτικές και συνθετικές μακέτες γραμματοσήμων, φύλλα και δοκίμια γραμματοσήμων, φάκελοι πρώτης ημέρας κυκλοφορίας γραμματοσήμων, αναμνηστικά μετάλλια καθώς και αναμνηστικές σφραγίδες. Επίσης εκτίθενται αντικείμενα της εξέλιξης των Ελληνικών Ταχυδρομείων, όπως τσάντες και σάλπιγγες διανομέων, γραμματοκιβώτιο, χρηματοκιβώτιο, σφραγιστικές μηχανές και άλλα υλικά τα οποία χρησιμοποιήθηκαν σε διάφορες περιόδους της μακρόχρονης λειτουργίας των Ελληνικών Ταχυδρομίων.

Η Συντακτική Επιτροπή, εύχεται στον Κώστα Μιχώτα να είναι μακρύς ο δρόμος της καλλιτεχνικής του δημιουργίας και πολύ θα ήθελε να γνωρίσει το έργο του στους αναγνώστες του περιοδικού.

Αθήναι 14-1-2003, 3-1-2009

Προς το αξιότιμον Διευθυντήν του περιοδικού "Κόνιτσα"

Εις Κόνιτσαν τ.κ. 44100

Αξιότιμε κύριε Διευθυντά,

Έχω την τιμή να σας διαβιβάσω πέντε (5) πίνακες περιέχοντες ονόματα μαθητών του Γυμνασίου "ΕΝ ΚΟΝΙΤΣΗ", κατά τάξη, τμήμα, του σχολικού έτους 1964- 65, τότε που υπηρέτησα και edίδαξα ως φιλόλογος καθηγητής. Είχα διορισθεί και ανέλαβα υπηρεσία στο Γυμνάσιο Κονίτσης στις 16 Νοεμβρίου 1963, ημέρα Σάββατον, αλλά στις 3 Δεκεμβρίου, δηλαδή μετά από 15 ημέρες αποσπάσθηκα στο Γυμνάσιο Αγνάντων, της ίδιας (θ') εκπαιδευτικής περιφέρειας, όπου υπηρέτησα έως τη λήξη του διδακτικού έτους, ήτοι ως τις 5 Ιουλίου 1964.

Αφορμή για την παρούσα ενέργειά μου έδωσε η πρόσφατη συνάντησή μου, μετά από 38 έτη, με τον κ. Σταύρο Μαργαρίτην, μαθητήν μου, κατά την περίοδο εκείνην και νυν καθηγητήν του 2ου Αρσακείου Λυκείου Ψυχικού Αθηνών.

Με την ευκαιρία αυτή επιθυμώ να απευθύνω μέσω των φιλόξενων σελών του εγκρίτου περιοδικού σας, προς όλους τους τότε μαθητές μου, τους αναφερομένους στους εν λόγω συνημμένους πίνακες - διαγράμματα εγκάρδιους και θερμούς χαιρετι-

σμούς. Ο Πανάγαθος θεός να κατευθύνει τα βήματά τους και να προστατεύει αυτούς και τα παιδιά τους σε όλη τη ζωή τους.

Θέλω δε να δηλώσω ότι: εάν, κατά την άσκηση των καθηκόντων μου, ως καθηγητού - παιδαγωγού, την περίοδο εκείνη του σχολικού έτους 1964-1965, συνέβη να λυπήσω, να στεναχωρήσω ή και να αδικήσω παρά την θέλησή μου, κάποιους από τους τότε μαθητές, τους ζητώ, έστω και τώρα, συγγνώμην.

Επίσης, επιθυμώ να προσθέσω και τούτο. Με βαθειά συγκίνηση ενθυμούμαι τις σχέσεις μου και την άριστη και αγαστή συνεργασία, που είχα με τους προϊσταμένους μου κ.κ. Παναγιώτην Αργύρην, Γυμνασιάρχην, Χριστόφορον Γκαραβέλαν, βοηθόν Γυμνασιάρχην, Νικόλαον Ρεμπέλην, Διευθυντήν του Γυμνασίου (όταν το εξατάξιον γυμνάσιον έγινε Γυμνάσιον - Λύκειον) και τους Συναδέλφους του σχολείου. Ήταν όλοι εκλεκτοί και αξιοπρεπείς, συνετοί, καλοπροαίρετοι, ευγενέστατοι. Το ίδιο ίσχυε και για τους προϊσταμένους των διαφόρων δημοσίων υπηρεσιών του τύπου.

Έτσι, φέρω στην μνήμη μου, ευ-

γνωμόνως, τους κ.κ Παναγιώτην Αργύρη, Χριστόφορον Γκαραβέλαν, τους φιλολόγους: Νικόλαον Ρεμπέλην, Γεώργιον Βακόλαν, Κωνσταντίνο Ρήγαν, Βασίλειον Χαρίτον, Ελένην Αιματίδου, τους θεολόγους: Κωνσταντίνον Χλωρόν, Αριστοτέλην Καραμπέρην τον καθηγητήν της φυσικής, Δημήτριον Μουδόπουλον, τον Γυμναστήν Ευθύμιον Παπακωνσταντίνου, τους διοικητικούς υπαλλήλους του σχολείου: Στέφανον (Φάνην) Κώτσικον και Κωνσταντίνον Ζδράβον. Επίσης τους: σεβαστόν πατέρα Ιερόθεον Πετρίδην, τον πατέρα Παύλον Παπαθεμιστοκλέους, τον Δήμαρχον κ. Γκότζον, τον Διοικητήν του 583 Τάγματος πεζικού Ραφομανίκην, τον Διευθυντήν του Δημοσίου Ταμείου κ. Ντάνην, τον Διευθυντήν της Δημοτικής βιβλιοθήκης κ. Αχιλλέα Κολλιόν, τον Διευθυντήν του μαθητικού οικοτροφείου, κ. Απόστολον Ρι-

σάνην, τον κ. Ιωάννη Ζώτον, στο σπίτι του οποίου διέμενα, λίαν ασμένως, τον κ. Δημήτριον Πούλιον, εσιάτορα κ.ά. Όλους τους ανωτέρω, και όσους παρέλειψα να αναφέρω, εξ αγνοίας ή παραδρομής, τους ευχαριστώ εκ βάθους ψυχής, τους επιζώντες · ενώ δια τους κεκοιμημένους εύχομαι εις τον Πανάγαθον Κύριον να τους αναπαύει "εν χώρα ζώντων" και "εν σκηναίς Δικαίων".

Προς όλους τους επιζώντες, τις οικογένειές τους και στα παιδιά τους απευθύνω τους πιο θερμούς χαιρετισμούς και τις εγκάρδιες ευχές μου· ο Θεός να τους ευλογεί. Καλή και ευλογημένη η νέα χρονιά!

Με εκτίμηση

Ελευθέριος Αθ. Βλέτσης,
Φιλόλογος.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

ΣΠΥΡΟΣ Δ. ΡΑΜΑΝΤΖΑΣ

ΤΟΠΟΓΡΑΦΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ Α.Π.Θ

κιν.: 6972554232

ΖΥΓΟΜΑΛΗ 5 ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΤΗΛ. 2651075020

email : spyros.ramantzas@gmail.com

ΒΑΣΩ Ζ. ΠΑΝΤΑΖΗ
Δικηγόρος Αθηνών

Αφοί Διογενίδη 4 -
11473 - Αθήνα
Τηλ.: 210 6445895

Π Ι Ν Α Ξ

ΕΜΦΑΙΝΘΗ ΤΟΝΣ ΜΑΘΗΤΑΣ ΤΟΝ 1^ο (ΠΡΩΤΟΥ) ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ Α' (ΠΡΩΤΗΣ) ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ "ΕΝ ΚΟΝΙΤΣΗ", ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΕΤΟΣ 1964-1965

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΟΝ	ΟΝΟΜΑ	Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΟΝ	ΟΝΟΜΑ
1	Ἀλεξάνδρου	Ἰωάννης	38	Ζηνοπούλου	Μαριάνθη
	Ἀλεξίου	Δαφνούλα		Ζιαυόπουλος	Νικόλαος
	Ἀλεξίου	Σπυρίδων	40	Ζιαυοπούλου	Φωτεινή
	Ἀντωνίου	Παναγιώτης		Ζιάκος	Χαραλάμπος
5	Βαχενῶ-Παντούχα	Εἰρήνη		Ζιάκος	Χρῆστος
	Βαχενῶ	Εὐγενία		Ζιάκου	Μαρία
	Βαχενῶς	Ἰωάννης	45	Ζῶτος	Νικόλαος
	Βαδάκης	Πασχάλης		Ἡλίας	Γεώργιος
	Βαίλοις	Κωνσταντῖνος		Καλαμποκας	Νικόλαος
10	Βαϊσάκος	Χρυσόστομος		Καλλιντέρη	Εὐγενία
	Βαϊφόπουλος	Ἰωάννης		Καλτσούνη	Καλλιόπη
	Βλάχου	Ἀλεξάνδρα	50	Καραγιάννης	Γεώργιος
	Βλάχου	Ἀμαλία		Καραγιανοπούλου	Ἀνθούλα
	Βλάχου	Βασιλεία		Καρρῶς	Εὐάγγελος
15	Βλαίχου	Δημητρούλα		Καρρῶς	Παῦλος
	Βόβιος	Βασίλειος		Καραμουράτης	Δημήτριος
	Βόβιος	Δημήτριος	55	Καρατζήμου	Ἑλένη
	Βουρδούκα	Ρωζαίνη		Καρατζίμας	Ἰωάννης
	Βραζίσιος	Εὐάγγελος		Καραφλιάς	Ἀλεξάνδρος
20	Γεράκης	Σπυρίδων		Καιρέντζος	Βασίλειος
	Γεραίκης	Σωτήριος		Κατῆ	Ἀγγελικὴ
	Γεωργόπουλος	Δημήτριος	60	Κατσούκη	Οὐρανία
	Γιαννάκου	Σωτηρία		Κατσούκης	Ἀθανάσιος
	Γιαννόπουλος	Θεόδωρος		Κέντρου	Ἑλένη
25	Γιαννοπούλου	Ἰουλίαι		Κεφάλαι	Σοφία
	Γιόβιος	Κύριος		Κεφβερίδου	Χρυσούλα
	Γιόρτζου	Δέσποινα	65	Κίτσιος	Γεώργιος
	Γιότζου	Εἰρήνη		Κόνινης	Πέτρος
	Γιούντας	Γεώργιος		Κοτοπούλου	Κωνσταντῖνος
30	Γιούντας	Εὐάγγελος		Κούκης	Ἀρχέλιω
	Γιούντος	Ἰωάννης		Κυπαρίση	Γεώργιος
	Γλυκός	Γεώργιος	70	Κυρίτης	Ἰουλία
	Γουδέλη	Ἑλένη		Κυρολιθάνω	Ἀριστείδης
	Δαίχκου	Βασιλικὴ	72	Κώτσιμας	Ἑλένη
35	Δαλαμαχίαις	Χρῆστος			Ἀνοισταίσιος
	Δαλιανοπούλου	Εὐθαλία			(Ἀπὸ τῆν Μάρτιο μετενεχρίθη) εἰς ἄλλο Σχολεῖον
37	Εὐαγγέλου	Ἰωάννης			

Βλέτσης Ἐλευθέριος-φιλόλογος
Διορισθεὶς ἐπὶ Γυμνασίῳ Κονίτσης
16 Νοεμβρίου 1963 ἡμ. Σάββατον
Ἀθῆναι 10-1-2003

Ημερολόγια 2009

Από τη δραστήρια Αδ/τα Δροσοπη-
Αγιωτών, μαζί με το ενημερωτικό
δελτίο από τη δράση της, λάβαμε και το
φεινό ημερολόγιο που είναι αφιερωμέ-
νο "στους ανθρώπους του μόχθου και
της εργασίας του χωριού", όπως γρά-
φουν στην πρώτη σελίδα. Φωτογραφίες
από τη ζωή στην παλιότερη εποχή που
φέρνουν σε μας τους μεγαλύτερους
πολλές και ποικίλες αναμνήσεις....

- Άλλο ένα ημερολόγιο λάβαμε από
το Σύλλογο Παπίγκου "Αγριόγιδο στα
βουνά", προσφορά του τυπογραφείου
Θεοδωρίδη. Στις δώδεκα σελίδες του υ-
πάρχουν ισάριθμες φωτογραφίες έγ-
χρωμες του Βαγγέλη Καλύβα και του
Χαρητάκη Παπαϊωάννου που παρου-
σιάζουν άγρια τοπία των βουνών μας
και του περήφανου "ακροβάτη" (το α-
γριόγιδο) που ζει και υπάρχει ακόμα
παρά το εξοντωτικό κυνήγι του από α-
συνείδητους "κυνηγούς". Στην τελευταία
σελίδα γίνεται μια συνοπτική ενημέρω-
ση για αυτό το σπάνιο στολίδι των βου-

νών μας.

- Ο Πολιτιστικός εξωραϊστικός Σύλ-
λογος Παδιωτών "Ο Σμόλικας" δεν πα-
ρέλειψε κι εφέτος την έκδοση ημερολο-
γίου με φωτογραφίες από τοπία και εκ-
δηλώσεις του χωριού. Παράλληλα, σε
κάθε σελίδα αναφέρονται οι γιορτές του
μήνα με τα έθιμα και τα δρώμενα που
τελούνταν σ' αυτές.

- Ο Μορφωτικός και Ορειβατικός
Σύλλογος Βρυσοχωρίου δεν παρέλειψε
κι εφέτος, μαζί με τις άλλες δραστηριό-
τητές του να εκδόσει και ημερολόγιο
στο οποίο γίνεται αναφορά στην ιστορία
του Δημ. Σχολείου και εμπλουτίζεται με
φωτογραφίες από την μαθητική ζωή, ό-
ταν "τα παλιά, καλά χρόνια" λειτουργού-
σε, χρόνια που μας φέρνουν στο νου
νοσταλγικές στιγμές...

Αξίζουν τα συγχαρητήρια Σύλλογοι
και Αδ/τητες που με την δράση και τα
έργα τους κρατούν μνήμες, μπολιάζο-
ντας τη νεότερη γενιά με την παράδοση.

Σ.Τ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ε. ΤΣΙΛΙΦΗΣ

ΠΑΙΔΙΑΤΡΟΣ

Επιστημονικός Συνεργάτης

Α' Παιδιατρικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών

Νοσοκομείο Παίδων «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ»

ΙΑΤΡΕΙΟ:

Σοφοκλή Βενιζέλου 1 • Δάφνη

2ος Όροφος

ΤΗΛ.: 210 9750155

ΚΙΝ.: 6932581314

ΕΡΜΙΟΝΗ Π. ΝΤΕΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Δικηγόρος

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6-8

1ος ΟΡΟΦΟΣ

106 79 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ.: 210 3633310-11-1

ΦΑΧ.: 210 3637894

ΚΙΝ.: 6976 112904

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΣΥΓΧΩΡΙΑΝΟ ΜΟΥ

Παν. Φ. Νάτση Αξ/κου Δικ/κου

Παρακολουθώντας στην τηλεόραση μια συζήτηση ενός ατόμου καθισμένου σε αναπηρικό καροτσάκι, αντιλήφθηκα ότι ήταν ο συγχωριανός μου Μούσιος Γρηγόριος και μιλούσε με τον Υπουργό Εσωτερικών για θέματα που αφορούν τους παραπληγικούς και κινητικά ανάπηρους. Όταν είδα στο κάτω αριστερό μέρος της εικόνας της Τ.Β. "Γρηγόριος Μούσιος - Πρόεδρος Πανελλαδικού Συνδέσμου παραπληγικών και κινητικών αναπήρων, ένιωσα πολύ άσχημα, το πως αφού ασχολούμε με τα κοινά του χωριού μου δεν γνώρισα αυτήν την τόσο μεγάλη διάκριση του συγχωριανού μου.

Ο Γρηγόριος Μούσιος γεννήθηκε στην Λαγκάδα Κόνιτσας το 1948. Είναι γιός του παλαιού μας Αγροφύλακα Χρήστου Μούσιου. Τα παιδικά του χρόνια τα πέρασε στο χωριό και από ό,τι θυμάμαι υπηρέτησε στρατιώτης στα Λ.Ο.Κ και επειδή ήταν πολύ λεβεντόπαιδο, όταν ερχόταν στο χωριό εκείνη την εποχή με τη στολή του Λοκατζή τον θαύμαζα:

Όταν απολύθηκε από το στρατό πήρε το δρόμο της ανεύρεσης του μεροκάματου και πήγε στην Αθήνα. Σε λίγα χρόνια είχε κατορθώσει να γίνει

πολύ καλός τεχνίτης γερανοφόρων οχημάτων.

Στις 2 Ιαν. 1977 παρ' ότι δεν ήταν εργάσιμη ημέρα τον καλέσανε για την επισκευή ενός μηχανήματος. Κατά την ώρα της επισκευής κάτι δεν πήγε καλά και καταπλακώθηκε από τον κουβά ενός φορτωτή με αποτέλεσμα να υποστεί ολική αναπηρία των κάτω άκρων.

Με ενέργειες του πατέρα του και με μια μικρή βοήθεια της Αδελφότητας Λαγκαδιωτών πήγε στο εξωτερικό (στη Ρωσία), αλλά δυστυχώς η υγεία του δεν απεκατεστάθη.

Αυτός όμως δεν το έβαλε κάτω, και παρά την πάθησή του κατάφερε τα παρακάτω:

Όπως αναφέρω παραπάνω είναι πρόεδρος του πανελλαδικού Συνδέσμου παραπληγικών και αναπήρων όπου όπως μου είπε, καθημερινά ασχολείται με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ομοιοπαθείς του.

Είναι ο Α' Αντιπρόεδρος της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Παραπληγικών και αναπήρων και κατέχει πολλές θέσεις σε διάφορους Συλλόγους ομοιοπαθών του.

Όλοι μας θα θυμόμαστε, όταν εισήλθε, το 2004, στο Ολυμπιακό Στά-

διο στους Ολυμπιακούς αγώνες παραπληγικών, σημαιοφόρος.

Το 1998 στη χειμερινή Ολυμπιάδα ΝΑΓΚΑΝΟ της Ιαπωνίας πήρε το πρώτο μετάλλιο γιατί βγήκε το καλύτερο ζευγάρι χορού από την Ευρώπη. Το 2002 στο παγκόσμιο κύπελλο χορού πήρε το 2ο μετάλλιο. Το 2003 και πάλι πήρε το 2ο μετάλλιο στο πανευρωπαϊκό πρωτάθλημα χορού, και μου είπε

ότι οι διακρίσεις του είναι τόσες πολλές που χρειάζεται ολόκληρο βιβλίο για να τις γράψω.

Αγαπητέ Γρηγόρη. Θέλω να ξέρεις ότι μας έκανες περήφανους σαν Λαγκαδιώτες.

Σε ευχαριστώ που μου επέτρεψες να γράψω αυτά για σένα.

Θεσσαλονίκη 20.2.2209

ΠΑΝ. Φ. ΝΑΤΣΗΣ

ΛΑΓΚΑΔΑ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Την 1.2.2009 ημέρα Κυριακή το μεσημέρι η Αδελφότητα Λαγκαδιωτών έκοψε την πίττα στην Αθήνα σε κοσμική ταβέρνα και ακολούθησε παραδοσιακό γλέντι με την Δημοτική αρχήστρα του Θωμά Βλαχόπουλου. Παρεβρέθησαν συγχωριανοί και φίλοι του χωριού μας και το Διοικ. Συμβούλιο μοίρασε δώρα στα μικρά παιδιά!

Στις 14.2.2009, ημέρα Σάββατο το βράδυ, οι Λαγκαδιώτες που ζουν στην Κόνιτσα έκοψαν πίττα στο Ξενοδοχείο "Αωός" του συγχωριανού μας Κώστα Μπλιθικώτη. Η εκδήλωση αυτή έγινε για πρώτη φορά και στέφθηκε με επι-

τυχία.

Ύπήρξε συμμετοχή όλων των χωριανών και φίλων του χωριού μας. Την πίττα ευλόγησε και έκοψε ο Πατήρ Μέμος Νικ. και παραβρέθηκε αντιπρόσωπος του Δημ. Συμβουλίου Κόνιτσας. Οι γυναίκες από το χωριό μας έκαναν παραδοσιακές πίπτες και φαγητά. Και κατά ομολογία πολλών έγινε ένα πολύ ωραίο γλέντι. Μετά τη Θεσσαλονίκη πέρυσι, την Κόνιτσα εφέτος, του χρόνου κάπου αλλού το "αντάμωμα" των Λαγκαδιωτών έγινε αναγκαίος σκοπός.

Συγχαρητήρια στους διοργανωτές.

ΠΑΝ. Φ. ΝΑΤΣΗΣ

Μια ονομασία που θυμίζει πολλά

Η θέση "Παλιχήματα" βρίσκεται ανάμεσα στα δυο ποτάμια Βουρκοπόταμο και Σαραντάπορο και στην διασταύρωση του δρόμου Πενταλόφου - Μακεδονίας και Κερασόβου - Φούρκας. Τοποθεσία που σε μας τους μεγάλους θυμίζει πάρα πολλά και θα τα εξιστορήσω εν ολίγοις:

- Ήταν κτήματα των τριών χωριών, Γανναδιού - Μεσαριάς και Μποσιφάρι και η ζωή των τριών χωριών. Εκεί υπήρχαν τα αμπέλια τους, τα μπουστάνια τους, τα κηπευτικά τους, τα οπωροφόρα δέντρα τους με διάφορα φρούτα, όπως μηλιές, κερασιές, ροδακινιές, συκιές και άλλα.

- Υπήρχαν πολλά στρέμματα αμπέλια, με τα καλύτερα και γλυκύτερα σταφύλια όλης της γύρω περιοχής. Πολλά σπίτια μαζεύανε μέχρι 2000 με 3000 οκάδες μούστο. Το κρασί που υπήρχε στα τρία χωριά ήταν το κάτι άλλο. Υπήρχε αυλέκι που έφερνε νερό από το Βουρκοπόταμο και πότιζαν τα αμπέλια, τα τριφύλλια, τα καλαμπόκια και τα μπουστάνια όλης της περιοχής καθώς έφθανε μέχρι τη θέση "Καπηλιό", που ποτίζανε και εκεί τα κτήματά τους.

- Το 1948 ο στρατός έκανε τη ζεύξη του "Βουρκοπόταμου" με γέφυρα "Μπέλεϋ" και έτσι από τότε η τοποθεσία της

περιοχής ονομάζεται "Μπέλεϋ" αντί για "Παλελήματα" που ήταν η ονομασία της περιοχής.

- Υπήρχε μπακάλικο του Γεωργίου Γκούτου με άφθονα είδη μπακαλικής που εξυπηρετούσε τα γύρω χωριά. Το καφενείο και εστιατόριο ήταν των Βαγγέλη Ραπακούσιου και Λαζάρου Παναγιώτου. Επίσης υπήρχε και Τενεχτσιδικο που φτιάχνανε τα πάντα του Κώστα Παπαδημητρίου και του Μιχάλη Τσιόγκα. Για αρκετά χρόνια κάνανε χρυσές δουλειές γιατί από εκεί περνούσαν όλα τα χωριά του Γράμμου και τα χωριά από την άλλη μεριά, Φούρκα - Κεράσοβο και Πουρνιά. Ήταν πράγματι "Κόμβος" εξυπηρέτησης. Δεν υπήρχε ημέρα που να μην ήταν άνθρωπος στα κτήματα, ακόμη και Κυριακές.

- Την άνοιξη οι χωριανοί κλάδευαν και έσκαβαν τα αμπέλια τους, καθώς και το όργωμα των χωραφιών που θα σπέρνανε αργότερα το τριφύλλι, τα καλαμπόκια, τα είδη μπουστανικής και άλλα. Η περιοχή της εποχή αυτή θύμιζε ένα μελίσσι από ανθρώπους σκυμμένους να καλλιεργούν τα χωράφια τους. Όλη η περιοχή αντηχούσε από γέλια, τραγούδια και χαρούμενες φωνές, που με αγάπη και όρεξη δούλευαν στα κτήματά τους.

- Δυστυχώς τώρα η περιοχή αυτή με τα τόσα ωραία κτήματα εγκαταλείφθηκε και όλα τα καλλιεργήσιμα κτήματα γίνανε χέρσα και ρημαγμένα. Πάνε τα αμπέλια, τα μποστάνια, τα καλαμπόκια, τα δενδράκια με τα φρούτα, όλα ανήκουν στο παρελθόν. Στα άλλοτε αποδοτικά κτήματα τώρα φύτρωσαν κέδροι,

βρωμοξυλιές, κουτσουπιές, που και ο ίδιος ο νοικοκύρης δύσκολα να γνωρίσει τα κτήματά του.

- Όλα αυτά είναι αποτέλεσμα της αστυφιλίας για το ρημαγμό των κάποτε ευτυχισμένων χωριών.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΞΕΙΝΟΣ
ΓΑΝΝΑΔΙΟ

Από την εκδρομή του Εξωρ. Συλλόγου Κόνιτσας στη Ζάκυνθο το περασμένο καλοκαίρι. Ο κ. Χατζής διαμένει στη μακρινή Αυστραλία και είναι δραστήριο μέλος στις διάφορες κοινωνικές οργανώσεις των ομογενών, όπως "ο Σύνδεσμος Ηπειρωτών" κ.ά.

Φωτ. Παν. Χατζή

Έθιμα του χωριού Πάδες Κόνιτσας ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΑΠΡΙΓΙΟΥΡΓΟΥ

Την εβδομάδα προ του Λαζάρου Εμείς τα παιδιά πηγαίναμε και κόβαμε φυντάνια από καρυδιές, τις ξεφλουδίζαμε και με την φλούδα κάναμε τρομπέτες. Γυρνούσαμε όλο το χωριό χτυπώντας τις τρομπέτες (ζουρνάδες) και τραγουδούσαμε. "Βάια, Βάια του βαϊού, πότε θα 'ρθει η Πασχαλιά με τα κόκκινα τα αυγά, με τις κότες τις παχιές". Αυτό γινόταν παραμονή του Λαζάρου. Την ημέρα του Λαζάρου πηγαίναμε απέναντι, Ανατολικά του χωριού και κόβαμε Πιξάρι για Βάια από μια τοποθεσία που λέγεται Κιάτρα Τσάπουλου (=Πέτρα του Τράγου). Αυτή την ονομασία την πήρε, γιατί εκείνα τα χρόνια σ' αυτά τα βουνά υπήρχαν πολλά αγριοκάτσικα, ερχόταν στην πλαγιά απέναντι απ' το χωριό και βοσκούσαν. Στην πέτρα εκείνη όμως έμενε πάντα ένας τράγος ως φύλακας, και όταν έβλεπε κανένα κίνδυνο σφύριζε, και τροχάδην τα αγριοκάτσικα φεύγαν μαζί του πίσω στα κατσάβραχα που λέγονται Μπούη. Έτσι από αυτό το σημείο Κιάτρα Τσάπουλου, φορτώνοταν με Βάια (Πιξάρι) τα μικρά παιδιά και πήγαιναν στο χωριό στην εκκλησία και μας περίμεναν. Γιατί εμείς ήμασταν μεγάλοι, Τετάρτη Πέμπτη και Έκτη Δημοτικού, πηγαίναμε πιο

ψηλά και γυρνούσαμε απ' τις ντρισιέλες, από τον απάνω μαχαλά. Όταν φτάναμε στην εκκλησία, φορτωμένοι εμείς και τα μικρότερα παιδιά λαλώντας με τις τρομπέτες (ζουρνάδες) φέρναμε τρεις φορές γύρω από την εκκλησία, αφήναμε τα Βάια στα πεζούλια, και τις τρομπέτες τις πετούσαμε επάνω στην εκκλησία. Αυτά την ημέρα των Βαΐων τα μοίραζε ο παπάς και ο κόσμος πήγαινε στα αμπέλια και στους μπαχτσέδες και τοποθετούσαν κάπου από ένα κλωνάρι Βάια.

Το Καλημέρα σας Καλημέρα σας, καλή χρονιά σας, καλώς σας βρήκαμε στην αφεντιά σας, για να κοπιάσετε στην εκκλησία για να ακούσετε χρυσά βιβλία. Έρθε ο Λάzarος ο βαϊφόρος ο πολύπαθος της εβδομάδος, τον συνόδεψαν ΜΑΡΘΑ-ΜΑΡΙΑ και κοιτάζοντας στα μάτια τον ΧΡΙΣΤΟ λένουν. Δεν ήσουν εδώ Χριστέ μου Κυριέ μου και θεέ μου που απέθανε ο αδελφός μας και ο φίλος ο δικός σου: Σώπα Μάρθα και Μαρία έρχεται παρηγοριά, δείξε μου που είναι θαμένος και στην Γη βαθιά κωμένος και εγώ τον Ανασταίνω και ΕΣΥ τον Ανασταίνεις και τον πήραν και οι δύο και τον πήγαν στο μνημείο και ακολούθησαν και άλλοι και σήκωσαν το

λιθάρι. Και ο Ιησούς είπε Λάζαρε εύγα έξω να δεις το φως από το σκότος και αυτός ΑΝΕΣΤΗ. Βγάλτε και τα αυγούτσικα να πούμε και του χρόνου, ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ. ΠΑΣΧΑ ΜΕ ΥΓΕΙΑ ΑΜΗΝ-ΑΜΗΝ-ΑΜΗΝ.

Σε σπίτι με κόρη: Εδώ έχουμε κόρη όμορφη ξανθιά και μαυρομάτα της τάζουν γιό του βασιλιά της τάζουν γιο του ρήγα δεν θέλει γιο του βασιλιά δεν θέλει γιο του ρήγα μα θέλει το αρχοντόπουλο με τις πολλές χιλιάδες που κοσκινίζει το φλουρί και πέφτει το Λαγάρι... Βγάλτε και τα αυγούτσικα να πούμε και του χρόνου.

Σε σπίτι με αγόρι: Αγόρι μου αγορίτσι μου καλό μου. καλό μου παλικάρι να πας να δώσεις το φιλί στην κόρη που α-

γαπούσες... βγάλτε και τα αυγούτσικα να πούμε και του χρόνου.

Το συγχωροχάρτι ή συχωροχάρτι. Στο τέλος παίρναμε το συγχωροχάρτι που είχε κάθε σπίτι και ένα παιδί της έκτης τάξης διάβαζε δυνατά τα ονόματα των αποβιωσάντων της οικογένειας και εμείς με δυνατή φωνή φωνάζαμε (θεός συγχώρεσέ τον). Αναφέρω δε τόσο εγώ όσο και ο στενός φίλος ο συχωρεμένος Γεώργιος Σκίρτας, επειδή μιλούσαμε τα βλάχικα δεν καταλάβαμε την λέξη θεός συγχωρέστον, εμείς φωνάζαμε (φουσκωσέτον) αργότερα καταλάβαμε τη γκάφα μας και κουνούσαμε τα κεφάλια μας στεναχωρημένα.

ΜΕ ΑΓΑΠΗ ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΕΣΣΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Αγαπητέ κ. Μιχάλη Παγούνη,

θέλω μέσω του αγαπητού μας περιοδικού "Κόνιτσα" να σας συγχαρώ, για τη νουβέλα σας "Γκρεμισμένα Όνειρα" που διάβασα στη βιβλιοπαρουσίαση στο υπ' αριθμ. 142 σελ. 381, τεύχος του Περιοδικού Σεπτέμβρης - Οκτώβρης 2008 του κ. Εμμ. Γ. Μπαλούμη.

Αμέσως αγόρασα το βιβλίο σας και το διάβασα μονορούφι που λέμε.

Καλογραμμένο, με αισθητικές συγκρούσεις των ηρώων, και καλοτυπωμένο από ένα παιδί που 'ζησε αυτά, στα δύσκολα εκείνα χρόνια του εμφύλιου πολέμου.

Δεν θα κάνω δεύτερη βιβλιοπαρουσίαση και βιβλιοκριτική, ένα μόνο θα υπερτονίσω, το υπέροχο αυτό βιβλίο σας, να αγοραστεί και να διαβαστεί απ' όλους μας, και ιδιαιτέρως από μας που ζήσαμε και βιώσαμε εκείνη την παιδική μας ζωή και ποτέ πια να μην ξαναζήσει τέτοια ο τόπος μας.

ΜΕ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ ΤΙΜΗ ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΜΙΧ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΣΥΝ/ΧΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΓΙΑΝΝΙΝΑ 8/01/09

ΠΑΛΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Πολλές φορές έχουμε γράψει για τα παλιά τραγούδια. Πάντα όμως είναι αξέχαστα και επίκαιρα. Τα παλιά χρόνια, γλεντούσαν και τραγουδούσαν στην αυλή του παλιού σχολείου, με τραγούδια. Πρώτη και καλύτερη ήταν η αείμνηστη Γιαγιά Γόρω (Αλεξάνδρα Γόρα) που ήξερε όλα τα παλιά τραγούδια και ήταν και καλλίφωνη. Από το παλιό κιτρινωμένο τετράδιο που από νέος έχω καταγράψει, θα μεταφέρουμε εδώ μερικά σε συνέχειες. (Δεν υπήρχε τότε μαγνητόφωνο για να τα καταγράψεις. Μερικά έχουν καταγραφεί και στο βιβλίο μου Ο ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟΣ - ΙΣΤΟΡΙΑ - ΙΔΙΩΜΑΤΑ - ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ). Βέβαια αναφερόμαστε στην εποχή πολύ πριν από το 40' και καθώς αργούσαν με τα τραγούδια έλεγαν, οι γερόντοι. Η "κουβέντα, το τραγούδι και ο χορός είναι σπιτιχαλασμός". Τραγούδια για όλα. Για το γάμο, την αγάπη, το θάνατο την ξενιτιά, την παλικάριά και για όλα. Για τη ζωή και για όλες τις εποχές.

Τα δημοτικά μας τραγούδια τα 'βγαλε ο λαός μας, "όλοι εμείς και κανείς" που λέμε. Άνθρωποι απλοί που μήτε πένα πιάσανε στα χέρια τους μήτε καλαμάρι. Από την καρδιά τους ανέβη-

καν στο στόμα και από το στόμα βγήκαν, όπως το πουλί λαλεί και από στόμα σε στόμα μαθεύτηκαν παντού από γενιά σε γενιά.

Ας καταγράψουμε μερικά για την ξενιτιά. Είναι τα πιο συγκινητικά τραγούδια. Γίνεται σύγκριση και τα ξένα είναι τα πιο βαριά:

1. Αλησμονώ και χαίρομαι

Ο θάνατος, η ξενιτιά, η πίκρα κι η ορφάνια. Τα τέσσερα ξυγίστηκαν, βαρύτερα είν' τα ξένα. Αλησμονώ και χαίρομαι, θυμιέμαι και λυπιέμαι. Θυμήθηκα την ξενιτιά και θέλω να πηγαίνω.

-Σήκω μαννούλα μ' και ζύμωσε καθαρίο παξιμάδι, για να το πάρω την αυγή στα ξένα να πηγαίνω. Αργά ανασκουμπώνεται, αργά τ' αλεύρι ρίχνει. Με πόνο βάζει το νερό, με δάκρυ το ζυμώνει και με πολύ παράπονο βάζει φωτιά στο φούρο.

- Άργησε, φούρνε, να καείς και συ ψωμί, να γένεις, για να περάσει ο κिरατζής κι ο γιός μου ν' απομείνει. Με πόνο, αναστεναγμό και δάκρυ τα κάνει όλα κι αυτό για να περάσει ο κिरατζής κι ο γιος της να μείνει, να μην πάει στην ξενιτιά.

2. Ξενιτεμένο μου πουλί

Ξενιτεμένο μου πουλί και παραπο-

νεμένο, η ξενιτιά σε χαίρεται κι εγώ 'χω το καημό σου. Τι να στείλω, ξένε μου, αυτού στα ξένα που είσαι; Σου στέλνω μήλο σέπεται, κυδώνι μαραγκιάζει, σου στέλνω και το δάκρυ μου σ' ένα χρυσό μαντήλι. Το δάκρυ μου είναι καυτό και καίει το μαντήλι...

Αχ μωρέ ξένε μου!

Αυτό το τραγούδι, το "Ξενιτεμένο μου πουλί" είναι το πιο γνωστό τραγούδι και τραγουδιέται σε όλες τις περιοχές της Ηπείρου. Είναι η ξενιτιά που χαίρεται τα νιάτα, τα νιάτα του, ρουφώντας τα, μέρα με τη μέρα ενώ οι δικοί του πίσω λιώνουν απ' τον καημό του γυρισμού.

3. Και συνεχίζουμε με το παραπονοιάρικο:

Πουλιά μου διαβατάρικα.

Πουλιά μου διαβατάρικα, που ψηλά πετάτε,

Εμένα για δεν παίρνετε στην ξενιτιά που πάτε;

Στα ανάλαφρά σας τα φτερά για πάρτε με και μένα

Που έχω την αγάπη μου από καιρό στα ξένα.

Η γυναίκα παρακαλάει τα πουλιά, να την πάρουν στα φτερά να την πάνε στο καλό της. Ο νους της και η φαντασία της πάει ακόμα και στα πιο δύσκολα, στα πιο αδύνατα, στο πέταγμα με τα διαβατάρικα πουλιά, ώστε να βρεθεί κι αυτή κοντά του.

Ως γνωστόν τα παλιά τα χρόνια, δεν ταξιδεύονταν οι κοπέλες, έμεναν πίσω στο χωριό, περιμένοντας πότε να γυρίσει ο καλός τους και οι παλιοί στο τραγούδι τους λέγανε:

- Γλυκοχαράζουν τα βουνά κι όμορφες κοιμούνται και τα καημένα τα παιδιά στα ξένα τυραννιούνται.

Και για σήμερα θα κλείσουμε με το τραγούδι της (Γιαγιά Γόρως)

4. Η Αλεξάνδρα

- Τι σέκεις μαραμένη, (μωρ' Αλεξάνδρα), τι σέκεις κλαμένη. Μην είσαι απ' τον αέρα, (Αλεξάνδρα) μην είσαι απ' τη δροσιά;

- Δεν είμαι απ' τον αέρα, (μωρέ λεβέντη μ'), δεν είμαι απ' τη δροσιά,

Μόν' είμ' από τε σένα (μωρέ λεβέντη μ'), που πας στην ξενιτιά.

Ζαλίζομαι, ζαλίζομαι

Όταν σε συλλογίζομαι.

Αναφέρεται στην κοπέλα, που είναι μαραμένη και κλαμένη από τον πόνο, γιατί ο αγαπημένος της φεύγει για την ξενιτιά. Έτσι γινόταν τότε, παντρεύονταν οι νέοι και σε λίγες μέρες έφευγαν, ξενιτευόταν μόνο ο άντρας, αφήνοντας πίσω την αγαπημένη του και η Αλεξάνδρα το τραγουδάει.

Όλα αυτά πρέπει να γράφονται και τραγουδιούνται για να μην χάνονται στο αέναο κύλισμα του χρόνου.-

(συνεχίζεται)

ΚΩΔΙΚΑΣ ΛΙΣΚΑΤΣΙΟΥ 1868-1901

ΠΑΣΧΑΛΗΣ Δ. ΜΑΝΩΛΗΣ

Ο κώδικας έχει γραφεί από τον Μουχτάρη της τότε περιόδου Χριστόδουλο Πανταζή το έτος 1869. Αποτελείται από τετρακόσιες σελίδες με πολύ καλή γραφή και έχει ύψος 0,39 εκατοστά και πλάτος 0,14 εκατοστά. Είχε χοντρό εξώφυλλο (χαρτόνι) και ήταν ραμμένος ανά οκτασέλιδα σε έναν τόμο. Είναι αντιγραφή του πρωτοτύπου του έτους 1837 τον οποίο είχε ο τότε Μουχτάρης Κωνσταντής Χρήστου.

Στο πρώτο τμήμα του περιέχει το δευτέρι του Βεργιού (όπως γράφει), τον φόρο που πλήρωνε ο καθένας και τα ονόματα των κατοίκων του χωριού. Περιέχει δε και το δευτέρι της Στρατολογίας του ιδίου έτους το οποίο αναφέρει -καταγράφει- τα σπίτια, τα άρρενα ονόματα της κάθε οικογένειας και τον φόρο που πλήρωνε ο καθένας.

Από το έτος 1869 προστίθεται ή αφαιρείται κάθε τι που έχουν στην κυριότητά τους έως και το έτος 1901 από τον τότε Μουχτάρη, όπως προανάφερα, Χριστόδουλο Πανταζή, με εξαίρεση το έτος 1874, όπου η γραφή είναι διαφορετική (δευτέρι Βεργίου και Στρατολογίας) και υπογράφει ο Γιώργης Ν. Πούλιου.

Εξώφυλλο: φέρει το όνομα του Λι-

σκατσιή Β(ασίλη) Δ(ήμου) Γιαννούλη και το έτος 1892. Αναγράφεται επίσης και το όνομα του Λισκατσιή έμπορα στην Κόνιτσα Σωκράτη Β. Γιαννούλη και το έτος 1929.

«ΔΓιαννούλης 1892
Σωκράτης Β. Γιαννούλης,
Κόνιτσα επαγγέλματος / έμπορας /
1929».

Εσώφυλλο: σελίδα λευκή, χωρίς αρίθμηση.

Σελίδα 4: αναγράφει το έτος 1868, γραφή δυσανάγνωστη.

Σελίδα 5: σελίδα λευκή.

Σελίδα 6 και 7: λείπουν.

Σελίδα 8 και 9: Τμήμα Πρώτον. Δευτέρι του Βεργιού του έτους 1869. Αναγράφει τα ονόματα (άρρενα) των κατοίκων, την περιουσία του καθενός σε αξία (άσπρα), τα έσοδα της κοινότητας του έτους, τα γρόσια και τις παράδες και τον φόρο που :λήρωνε ο καθένας.

Σελίδα 10 και 11: Δευτέρι της Στρατολογίας του έτους 1869. Αναγράφει τα σπίτια, τα ονόματα των κατοίκων (άρρενα) και τα γρόσια που πλήρωνε ο καθένας ως φόρο.

Σελίδα 12 έως 23: Δευτέρι των εσόδων του έτους 1869. Αναγράφονται οι οικογένειες και οι φόροι που πλήρω-

ναν για ό,τι είχαν στην κατοχή τους (η δεκατιά, γιδοπρόβατα, αγελάδια, χωράφια, μουλάρια, μοσχάρια). Εάν στην οικογένεια γεννιόταν αγόρι, πρόσθεταν τον αναλογούντα φόρο. Εάν από την οικογένεια πέθαινε άρρενας, αφαιρούσαν τον αναλογούντα φόρο. Επίσης εάν αγόραζαν ζώα ή κτήματα τα πρόσθεταν, εάν πωλούσαν τα αφαιρούσαν από την “μερίδα” τους κι ανάγραφαν τον ανάλογο φόρο.

Σελίδα 24 και 25: Δευτέρι της Στρατολογίας του έτους 1871, αναγράφονται τα “νοφούζια” και τα γρόσια. Ο κατά κεφαλή φόρος το έτος αυτό καθορίσθει σε 31 γρόσια και 7 παράδες (31:7).

Σελίδα 26 και 27: Δευτέρι του Βεργίου του έτους 1871.

Σελίδα 28 και 29: Δευτέρι της Στρατολογίας του έτους 1872, αναγράφονται τα “νοφούζια” και ο φόρος, γρόσια 30 και παράδες 24 (30:24).

Σελίδα 30 και 31: Δευτέρι του Βεργίου του έτους 1872.

Σελίδα 32 έως 37: Καταγράφονται τα “Νοφούζια” του χωριού εκάστου κατοίκου και τα παιδιά (αγόρια) σε πίο έτος γεννήθηκαν.

Σελίδα 38 έως 85: Οι σελίδες αυτές έχουν αφαιρεθεί και είναι η συνέχεια της προηγούμενης καταγραφής.

Σελίδα 86 έως 88: η συνέχεια και το τέλος της προηγούμενης καταγραφής.

Σελίδα 89 έως 149: Καταγραφή των ά-

σπρων (η περιουσία σε αξία) εκάστου κατοίκου χωριστά και για κάθε έτος. Ήτοι από το έτος 1872 έως και το έτος 1901.

Σελίδα 150 και 151: Δευτέρι της Στρατολογίας του έτους 1873. Καταγράφει τα “νοφούζια” και τον φόρο του έτους, 31 γρόσια και 31 παράδες (31:31).

Σελίδα 153 και 154: Δευτέρι του Βεργίου του έτους 1874. Η εγγραφή το έτος αυτό έγινε από τον Γεώργιο παπά Πούλιος “παπά Γιώργης” .

Σελίδα 155 και 156: Δευτέρι της Στρατολογίας του έτους 1874. Καταγράφει τα “νοφούζια” και τον φόρο του έτους, 30 γρόσια και 15 παράδες (30:15). Η εγγραφή έγινε από τον “παπα Γιώργη”.

Σελίδα 157 και 158: Δευτέρι της Στρατολογίας του έτους 1875, καταγράφει τα “νοφούζια” και τον φόρο του έτους, γρόσια 30 και παράδες 24 (30:24).

Σελίδα 159 και 160: Δευτέρι του Βεργίου του έτους 1875:

Σελίδα 161 και 162: Δευτέρι της Στρατολογίας του έτους 1876, καταγράφει τα “νοφούζια” και τον φόρο του έτους, 29 γρόσια και 20 παράδες (29:20).

Σελίδα 163 και 164: Δευτέρι του Βεργίου του έτους 1876.

Σελίδα 165 έως 175: καταγράφονται τα ονόματα των κατοίκων καθενός χωριστά και τα άσπρα (περιουσία) αγροκτηπίων, μοσχάρια, μουλάρια, γιδοπρόβατα, χέρσων τόπων, των αν-

δρογύνων τα αγόρια και των λοιπών που έχουν στην διαχείρισή τους.

Σελίδα 176 και 177: σελίδες που έχουν αφαιρεθεί και είναι η συνέχεια του προηγούμενου κατάστιχου.

Σελίδα 178 έως 197: έχουν την συνέχεια του προηγούμενου κατάστιχου.

Σελίδα 198 έως 201: σελίδες που έχουν αφαιρεθεί.

Σελίδα 201 έως 235: είναι η συνέχεια του κατάστιχου από την σελίδα 165 έως και την σελίδα 235.

Σελίδα 236 έως 325: έχουν αφαιρεθεί.

Σελίδα 326 έως 337: είναι λευκές.

Σελίδα 338 έως 341: έχουν αφαιρεθεί.

Σελίδα 342 και 343: είναι λευκές.

Σελίδα 344 έως 355: έχουν αφαιρεθεί.

Σελίδα 356: είναι λευκή.

Σελίδα 357: αναγράφει το έτος 1872 Μαΐου 17, απόφαση για την καταγραφή των σπιτιών του χωριού και η διαταγή για το “νεφηνράμι” που θα πληρώνει το χωριό τον μήνα (νεφηνράμι 80: γρόσια τον μήνα).

Σελίδα 358-α: Κατάστιχον του έτους 1869.

(αωξθ' λισκάτσι).

Σελίδα 359-β' έως 391 - κκ': αναγράφουν τα ονόματα των κατοίκων, τα σπίτια, τα κτήματα και τα “άσπρα” που πλήρωναν για το καθένα. Είναι το κτηματολόγιο του καθενός χωριστά.

Σελίδα 392-λλ': περιέχει τον πίνακα

του κατάστιχου (ονόματα κατοίκων και η σελίδα που αναφέρεται το όνομα).

Σελίδα 393-μμ': αναγράφει πόσα είναι τα αρχέτυπα πρωτότυπα κατάστιχα και την χρονολογία που έχουν γραφεί “1837 Αυγούστου 31”.

Σελίδα 394-νν' και 395: είναι λευκές

Λεξιλογικά

Άσπρα (τα): κατά την Τουρκοκρατία, το χρήμα, η περιουσία σε αξία, μετρητά. Χρήματα, φλουριά (χρυσός), μάλαμα (ασήμι).

Άσπρο (ή ακσές): ασημένιο τουρκικό νόμισμα με αξία ίση προς το ένα τρίτο του παρά.

Παράς (ο): (παράδες) η κατώτατη λογιστική υποδιαίρεση της Τουρκικής λίρας που η αξία του ήταν ίση με το 1/40 του γροσίου (τουρκ. Ραγα).

Γρόσι (το): (παλαιότερα) τουρκικό νόμισμα που ισοδυναμούσε με σαράντα παράδες, γρόσια ή γρόσα, τα χρήματα.

Κατάστιχον (το): λογιστικό βιβλίο, στο οποίο παλαιότερα καταγράφονταν λογαριασμοί ή άλλα στοιχεία. (φρ. κατά σίχον - ενν. καταγράφω λογαριασμούς).

Τεφτέρι (το): ή δεφτέρι: τετράδιο στο οποίο κρατά κανείς λογαριασμούς. Συν. κατάστιχο, τουρκ. tefter, μεσν. διφθέριον, υποκ. του αρχ. διφθέρα = κατεργασμένο δέρμα με επιφάνεια κατάλληλη για γραφή, συν. περγαμνή.

ΤΑ ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ ΣΤΑ ΚΑΒΑΣΙΛΑ

Όπως κάθε χρόνο, έτσι κι εφέτος, γιορτάστηκε η μέρα των Θεοφανείων στα Καβάσιλα με τον αγιασμό των υδάτων και για πρώτη φορά η κατάδυση του Σταυρού έγινε στην εξωτερική πισίνα των λουτρών, δίπλα στο εκκλησάκι της Ανάληψης.

Οι χωριανοί συγκεντρώθηκαν με τον ιερέα του χωριού και παρακολούθησαν με κατάνυξη τη Δοξολογία.

Πέντε παιδιά βούτηξαν μόλις έπεσε ο Σταυρός στο νερό και ο τυχερός που τον έπιασε ήταν ο Παναγιώτης Κισάτης, ο οποίος πήρε ως δώρο ένα χρυσό σταυρουδάκι.

Κατόπιν κεράστηκαν οι παρευρισκόμενοι και ερχόμενοι στο χωριό, έγινε το πατροπαράδοτο έθιμο της περιφοράς του Σταυρού στα σπίτια και ακολούθησε γλέντι με μεζέδες, κρασία και χορούς.

ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΑΔ/ΤΩΝ

Στις 17/1/09 έγινε στην Πυρσόγιαννη η ετήσια εκδήλωση της Προοδ. Ένωσης.

- Ο Πολιτιστ. Ορειβ. Εξωτ. Σύλλογος Παδιωτών προγραμμάτισε τις εξής εκδηλώσεις.

Στις 18/1 συνάντηση στο χωριό για το κόψιμο πίτας.

Στις 15/2 Ετήσια συνάντηση στο κέντρο "Μακεδονία" της Λάρισας.

Στις 28/2 - 2/3 Αποκριάτικες εκδηλώσεις στο χωριό.

- Στις 25/1 ο Σύλλογος Γυναικών Κόνιτσας έκοψε την πίτα στο κέντρο

"Μύλος" (Κ. Κόνιτσα).

- Την Κυριακή 1/2 ο Ορειβατικός Σύλλογος Κόνιτσας πραγματοποίησε εκδρομή με το λεωφορείο του Δήμου στη Βασιλίτσα και από τις στήλες του περιοδικού ευχαριστεί το Δήμο, αλλά και τον οδηγό Ν. Ρούση. Συμμετείχαν περίπου σαράντα άτομα κατά πλειοψηφία νέων που, μετά το κόψιμο της πίτας, απόλαυσαν τις χαρές του χιονιού με πορείες και σκι. Οι μεγαλύτεροι ζεστάθηκαν καλά με το σαλέπι και το ρακί στην καντίνα του Κώστα Μπάρμπα.

Η πίτα του Ορειβατικού

ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ.

Στις 2/2/09 στο Κ.Π.Ε.Κ με την ευκαιρία της κοπής της πίτας πραγματοποιήθηκε εκδήλωση με το εξής πρόγραμμα:

1) Εισήγηση και προβολή με θέμα: "Τα σκουπίδια δεν είναι πάντα για πέταμα" με εισηγήτρια την κ. Σούζου Αριστέα.

2) Συζήτηση για το ίδιο θέμα όπου ακούστηκαν πολλές χρήσιμες από-

ψεις.

3) Τραγούδια από τη Χορωδία παραδοσιακής Μουσικής του Δήμου Κόνιτσας.

- Στις 5/2 η Χορωδία του Δήμου έκοψε την πίτα στο εστιατόριο "Καπνιστό Τσουκάλι" στην Κόνιτσα. Όπως είναι φυσικό, τα μέλη της Χορωδίας δεν

αρκέστηκαν μόνο στην πίτα, αλλά τραγούδησαν και χόρεψαν υπό τους ήχους του βιολιού του δασκάλου Χρ. Οικονόμου και του ντεφιού του Λάμπρου Αθανασόπουλου.

Στις 7/2 πραγματοποιήθηκε στο κέντρο "Μήλος" ο ετήσιος χορός του Πολιτιστικού Συλλόγου Ελευθέρου.

Κοπή πίτας

Την Κυριακή 25/01/2009 πραγματοποιήσαμε την κοπή της Πρωτοχρονιάτικης πίτας μας, από κοινού η "Αδελφότητα Μοναστηριωτών" και ο "Σύλλογος Μολισπινών".

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στο ξενοδοχείο ASTOR της πλατείας Συντάγματος.

Οργανωτικά η εκδήλωση στέφθηκε

από επιτυχία, γεγονός που αναφέρθηκε στο σχόλια όλων των παρευρισκομένων. Ωστόσο μας λύπησε η σχετικά με την αναμενόμενη μικρή συμμετοχή των συγχωριανών μας.

Για την ιστορία το τυχερό του Μοναστηριού έλαχε στην κ. Τίκη Παπαγεωργίου.

ΤΟ Δ.Σ. ΤΗΣ ΑΔ/ΤΟΣ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΤΩΝ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Δημοτικό Συμβούλιο 21/01/09

Στην Κόνιτσα και στο Δημοτικό Κατάστημα στις 21 - 01- 2009, ημέρα Τετάρτη, συνήλθε σε Δημόσια Συνεδρίαση το Δημοτικό Συμβούλιο Κόνιτσας μετά από πρόσκληση του Προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου όπου ψηφίστηκε προϋπολογισμός οικονομικού έτους 2009 ύψους 40 εκ. Ευρώ ο οποίος κρίνεται διεκδικητικός.

Στην δεύτερη συνεδρίαση της ημέρας ψηφίστηκαν οι προτάσεις για ένταξη στο 35% του Θησέα των έργων:

1. "Ανάδειξη Κέντρου Δ.Δ. Αγ. Παρασκευής με την κατασκευή παραδοσιακών γκαλντεριμιών, πλακόστρωτων και λιθοδομών", προϋπολογισμού 242.361,006 με την μελέτη.

2. "Ανάδειξη παραδοσιακών γκαλντεριμιών στο Δ.Δ. Κόνιτσας", προϋπολογισμού 800.000,00 .

Ακόμα αποφασίστηκε να συναπτούν προγραμματικές συμβάσεις μεταξύ του Δήμου Κόνιτσας και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων για τα παρακάτω έργα:

1. "Κατασκευή χώρου Γηπέδου Κόνιτσας" προϋπολογισμού 80.000,00 €.

2. "Ανακατασκευή Ι.Ν. Αγίας Βαρβάρας Κόνιτσας" προϋπολογισμού 200.000,00 €.

3. "Επισκευή κλειστού Γυμναστηρίου Κόνιτσας" προϋπολογισμού 40.000,00€.

ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ο καινούριος χρόνος μας ήρθε με χιόνι σ' όλη την επαρχία, αλλά και αρκετές βροχές στα πεδινά.

• Αρκετά καλή ήταν η κίνηση του κόσμου την Πρωτοχρονιά στην επαρχία μας με πολλούς επισκέπτες απ' όλη τη χώρα.

• Στις 16/1/09, μετά το πέρας της εκπαίδευσης των ειδικών φρουρών στη Σχολή της Κόνιτσας, ήρθαν για εκπαίδευση 160 νέοι και νέες για εκπαίδευση τεσσάρων μηνών στη Δημ. Αστυνομία.

• Άγνωστοι έσκαψαν μέσα στην εκκλησία του Αγίου Κων/νου που βρίσκεται έξω από το χωριό Καλλιθέα Κόνιτσας για την ανεύρεση "Θησαυρού". Μεγάλη μανία έχει πιάσει μερικούς "θησαυροκυνηγούς" και κοντεύουν να ξεθεμελιώσουν γεφύρια και ξωκκλήσια στην περιοχή μας, ψάχνοντας για λίρες και φλουριά...

• Στις 28/1 ο αγροτικός Σύλλογος και άλλοι φορείς πραγματοποίησαν εκδήλωση συμπάραστασης στους απεργούντες αγρότες που έκλεισαν με τα τρακτέρ τους εθνικούς δρόμους της χώρας.

• Σε συνεδρίαση του Δημ. Συμβουλίου Κόνιτσας στις 21/1 παρέστη και ο Γεν. Γραμματέας Περιφέρειας κ. Πανοζάχος. Στη συζήτηση που ακολούθησε, διατυπώθηκαν διάφορες προτάσεις από τους Δημ. Συμβούλους. Για αναβάθμιση του οδικού δικτύου, πρόταση για τη δημιουργία κέντρου Πιλοτικών καλλιεργειών σε δημόσιες εκτάσεις της περιοχής, αναβάθμιση των ιαματικών πηγών Καβασίλων - Αμαράντου, αξιοποίηση του γεωθερμικού πεδίου,

δημιουργία βιοτεχνικού πάρκου κ.λ.π.

Ο κ. Πανοζάχος υποσχέθηκε ότι θα προωθήσει το αίτημα για αναβάθμιση του δρόμου από καλπάκι προς Κόνιτσα.

- Στο Μάζι γιόρτασαν την Τσικνοπέμπτη τα μέλη του Κ.Ε.Φ.Ο. Κόνιτσας με φαγοπότι και γλέντι.

- Αποκριάτικο χορό στο κέντρο "Πλατανάκια" πραγματοποίησε Σύλλογος Γυναικών Κόνιτσας.

- Στις 25/2 το κέντρο Περ/κής Εκ/σης Κόνιτσας σε συνεργασία με το Δήμο και τον Εμποροεπαγγελματικό Σύλλογο πραγματοποίησε στην αίθουσα του Δημαρχείου ημερίδα με θέμα: "Διαχείριση απορριμμάτων και ανακύκλωση".

- Στις 25/2 στο Πνευματικό Κέντρο Δήμου Ιωαννίνων πραγματοποιήθηκε μεγάλη Αποκριάτικη εκδήλωση.

Το πρόγραμμα είχε διάφορα σατιρικά νούμερα μουσική από παραδοσιακά συγκροτήματα και τραγούδια επίκαιρα από διάφορες χορωδίες της περιοχής Ιωαννίνων, μεταξύ των οποίων και της χορωδίας του Π.Κ. Δήμου Κόνιτσας, που καταχειροκροτήθηκε.

- Στις 26/2 ο Σύλλογος Γονέων του Γ', Δήμ. Σχολείου πραγματοποίησε στο κέντρο "Μύλος" παιδικό Αποκριάτικο χορό.

- Ο Σύλλογος παλαιών εθίμων Κόνιτσας διοργάνωσε Αποκριάτικες εκδηλώσεις το Σαββατοκύριακο 27-28 Φλεβάρη.

- Αποκριάτικες εκδηλώσεις έγιναν με επιτυχία και στη γειτονική Πηγή από τον εξωρ. Σύλλογο και την Αδ/τα Πηγιωτών - Νικανοριτών Αθήνας, που ήρθαν με λεω-

φορεία από την πρωτεύουσα.

- Το έθιμο έκαναν και οι Κερασοβίτες που ήρθαν από την Αθήνα.

Τις Αποκριάτικες εκδηλώσεις απόλαυσαν και οι πολυπληθείς επισκέπτες που είχαν κατακλύσει την περιοχή μας αυτές τις μέρες.

Τους περιμένουμε και το Πάσχα που θά'ναι και ο καιρός καλύτερος.

- Η συμπατριώτισσά μας Παρασκευή Γ. Δερμιτζάκη από το Γανναδιό ολοκληρώνοντας την ειδικότητα παιδοπνευμολογίας στην Α΄ Παιδιατρική κλινική του Παν/μίου Αθηνών ασκεί το ελεύθερο επάγγελμά της, συνεργαζόμενη με το Νοσοκομείο "ΙΑΣΩ" παιδών.

Δ/ση: Αναβρύτων 38 Τηλ. 2106144270

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ

- Η Ευφροσύνη Χαραλ. Τσούκα πήρε το πτυχίο Οικονομ. Επιστημών στη Θεσ/νικη.

- Ο Αλέξανδρος Καράμ γιός της Μαίρης Κούσιου από την Κόνιτσα επέτυχε στο Φυσικό τμήμα του Παν/μίου Ιωαννίνων.

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΤΖΟΚΑΣ

Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών εκλέχτηκε πρόσφατα ο συμπατριώτης μας Λευτέρης Τζόκας. Έτσι ο πολυγραφότατος συγγραφέας Λ.Τ. επιβραβεύεται για τον πνευματικό μόχθο μιας ζωής.

Το περιοδικό μας τον συγχαίρει και του εύχεται καλή δύναμη στα καθήκοντα του Προέδρου.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις: Στις 14/11/08 ο Χρήστος και η Ελένη Γαϊτανίδη απόκτησαν στην Κόνιτσα κοριτσάκι.

- Στις 13/1/09 ο Απόστολος Τζήμος και η Μαρία Τσίκα απόκτησαν στα Γιάννινα κοριτσάκι.

Βάπτιση:

Στις 25/1 βαπτίστηκε στην Κόνιτσα ο Νικόλαος Μπισάκος του Μιχαήλ.

- Στις 22/2 ο Ηλίας Δ. Ντίνης βάπτισε την κόρη του στη Θεσ/νίκη. Το όνομα αυτής Αλεξάνδρα.

Αρραβώνες:

Στις 3/1/09 έγιναν στην Κόνιτσα οι αρραβώνες του Νικολάου Στεφανίδη και της Νεκταρίας Φ. Τσάμη.

Απεβίωσαν:

Στις 2/1/09 η Δέσποινα Πλατή, ετών 89, στο Ελεύθερο.

- Στις 6/1 η Βάγια Γελαδάρη, ετών 95 στην Αγ. Παρασκευή.

- Στις 13/1 η Μαρίκα Σδράλη, ετών 94 στην Κόνιτσα.

- Στις 14/1 η Ειρήνη Μπάμια-Μπούσμπουλα, ετών 89, στα Γιάννινα.

- Στις 17/1 ο Δημήτριος Καπακλής, ετών 75, στην Κόνιτσα.

- Στις 18/1 η Ευαγγελία Ευαγγέλου, ετών 75, στην Μελισσόπετρα.

- Στις 25/1 ο Ιωάννης Γουσγούνης, ετών 82, στην Κόνιτσα.

- Στις 31/1 ο Γεώργιος Μούχος, ετών 81, στο Παλαιοσέλλι.

- Την 1/2 η Αριστέα Θώμου, ετών 86, στην Αετόπετρα.

- Στις 7/2 ο Ιωάννης Γιαννάκος, ετών 56, στην Κόνιτσα.

- Απεβίωσε στα Γιάννενα και κηδεύτηκε στο χωριό της Μαυροβούνι, η Κλεονίκη Τούφα. 14 / 2

- Στις 20/2 η Ανδρονίκη Ρούσση, ετών 89, στον Πύργο Κόνιτσας.

- Στις 23/2 η Μαριάνθη Μιχοπούλου, ετών 84, στο Παλαιοσέλλι.

- Στις 27/2 ο Ορέστης Τζινας, ετών 83, στην Αγ. Παρασκευή.

ΜΝΗΜΕΣ

Στις 25/1/09 τελέστηκε στον Ι. ΝαόΚαστανέας επίσιο μνημόσυνο του Αλέξανδρου Τσιαλογιάννη, εμπειροτέχνη εργολάβου, που οικοδόμησε το Ναό του Αγ. Κοσμά Αιτωλού στην Κόνιτσα.

Στη μνήμη του, τα παιδιά του, προσφέρουν χρηματικό ποσό στο Γηροκομείο Κόνιτσας και στο περιοδικό μας.

- Στη μνήμη του Τάσου Ευθυμίου από τη Βούρμπιανη, ιστοριοδίφη και συνεργάτη του περιοδικού Κόνιτσα, ο Όθων Κωτούλας προσφέρει 100 ευρώ.

- Στις 5-12-2008 πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο Γαύριο Άνδρου, η Ελένη Δημητριάδη, ετών 91, το γένος Δημ. Οικονομίδη με καταγωγή από Σαναβιό (Αετόπετρας) Κόνιτσας.

Στη μνήμη της ο Τζώρτζ Μάρραιη προσφέρει στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" το ποσό των 30 ευρώ.

Ηπειρωτική Εστία Θεσ/νίκης

Ύστατο χαιρε στον Παύλο Καραγιάννη

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ηπειρωτικής Εστίας Θεσσαλονίκης, ως εκπρόσωπος της Ηπειρωτικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης με βαθιά θλίψη απευθύνει σήμερα τον ύστατο χαιρετισμό στον αλησμόνητο Παύλο Καραγιάννη από την Πυρσάγιαννη, εν ενεργεία μέλος της Ηπειρωτικής Εστίας Θεσσαλονίκης μέχρι την ύστατη ώρα, στον φλογερό πατριώτη, που αγάπησε, υπηρέτησε και προώθησε την Ηπειρωτική Ιδέα.

Εκφράζει τα ειλικρινή του συλλυπητήρια στην ακούραστη σύζυγο και συνοδοιπόρο ΤΟΥ στη ζωή κυρία Ιφιγένεια Καραγιάννη, στα παιδιά του, τα εγγόνια του και τους λοιπούς συγγενείς .

Ο Παύλος Καραγιάννης, πάντα ευγενής, καλοσυνάτος, με καλοπροαίρετη κριτική που συμβάλλει στην πρόοδο και την καλύτερη εξέλιξη των καταστάσεων, εγκαταλείποντας τον φυσικό του βίο, εισήλθε στο Πάνθεον των μεγάλων ανδρών της λεβεντογέννας Ηπείρου, γιατί με το έργο του, προσέφερε στην ιδέα του Ηπειρωτισμού - Εθελοντισμού που αποτελεί την ταυτότητα της Ηπειρωτικής Εστίας Θεσσαλονίκης στα 69 χρόνια της συνεχούς λειτουργίας της, δικαίωσε την ρήση η Εύανδρος Ήπειρος και άφησε πίσω του παρακαταθήκη στις επερχόμενες γενεές την αγωνιστικότητά του, την δημιουργικότητα, το πνεύμα της αισιοδοξίας, την εθελοντι-

κή προσφορά του για την προβολή των ηπειρωτικών θεμάτων.

Αισθανόμαστε γαλήνη, γιατί αναχώρησε για την γειτονιά των Αγγέλων, με την αγάπη και την φροντίδα των δικών του ανθρώπων. Έφυγε από την αγκαλιά τους , για να πάει να συναντήσει τους αγαπημένους του που επί σειρά ετών τίμησε την μνήμη τους. Έφυγε ένας ακόμα ευπατρίδης Ηπειρώτης, από την γεινιά των Ηπειρωτών που είχαν ταυτίσει την ύπαρξή τους με την Ήπειρο.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ηπειρωτικής Εστίας Θεσσαλονίκης στην έκτακτη συνεδρίαση της 26 Ιανουαρίου 2009, αποφάσισε;

1. Να εκφράσει τα συλλυπητήριά του προς τους οικείους και συγγενείς.

2. Να παρακολουθήσει την εξόδιο ακολουθία

3. Να εκφωνηθεί ύστατος χαιρετισμός

4. Να μνημονευθεί για την προσφορά του στην Ηπειρωτική Εστία Θεσσαλονίκης στο ετήσιο μνημόσυνο των Ηπειρωτών που τελεί η Ηπειρωτική Εστία στις αρχές Οκτωβρίου

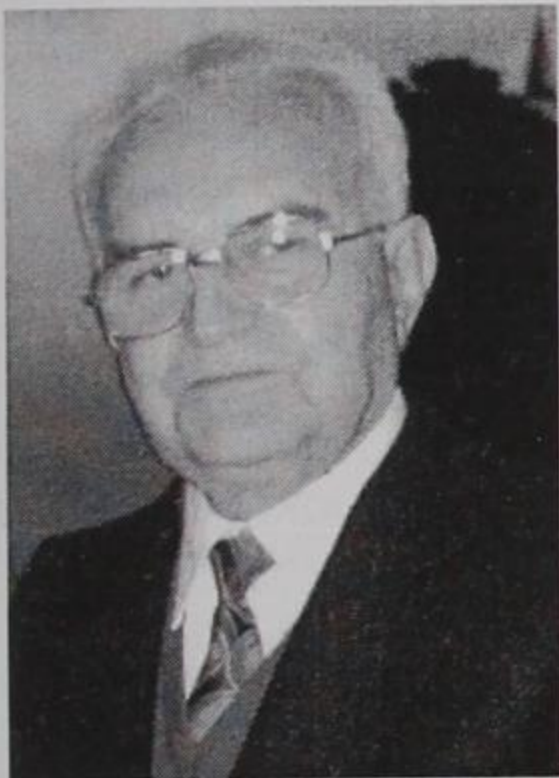
5. Να δημοσιευθεί το παρόν στον Ηπειρωτικό Τύπο.

Οι Ηπειρώτες και οι Ηπειρώτισσες της Θεσσαλονίκης δέονται του Υψίστου την ψυχή του μετασπώντας να κατατάξει μεταξύ των Δικαίων και στους οικείους του να χαρίζει υγεία και μακροημέρευση.

Αιωνία του η μνήμη.

Αυτοί που Έφυγαν

† Σπυρίδωνος Βασίλειος

Στις 27 Δεκεμβρίου του 2008 έφυγε μετά από άνιση μάχη με την ασθένεια ο δάσκαλος Βασίλης Σπυρίδωνος.

Γεννήθηκε το 1934 στην Μικρή Γότιστα Ιωαννίνων και ήταν ο 7ος κατά σειρά από τα 9 αδέρφια του. Λόγω και των δύσκολων εποχών, έζησε τα παιδικά του χρόνια με δυσκολίες και στερήσεις.

Τελείωσε το Δημοτικό Σχολείο του χωριού του και το έτος 1950, έδωσε επιτυχείς εξετάσεις στο Γυμνάσιο Αρρένων Ιωαννίνων, από το οποίο αποφοίτησε το 1956.

Τον ίδιο χρόνο έδωσε εξετάσεις και εισήχθη στη Ζωσιμαία Παιδαγωγική Ακαδημία.

Το 1958 αποφοίτησε από τη ζωσιμαία Παιδαγωγική Ακαδημία. Διορίσθηκε το 1962 και τοποθετήθηκε στο μονοθέσιο Δημοτικό Σχολείο Βαθυπέδου Ιωαννίνων.

Το σχολικό έτος 1963-64 τοποθετήθηκε οργανικά στο 2θέσιο Δημοτικό Σχολείο Δροσοπηγής Κόνιτσας, όπου υπηρέτησε επί τριετία, έχοντας συγχρόνως και τη Δ/ση του Κέντρου Επιμόρφωσης Ενηλίκων.

Στη συνέχεια υπηρέτησε σε διάφορα σχολεία της Περιφέρειας Κονίτισης, Αθηνών, Ιωαννίνων και συγκεκριμένα: από το 1966 έως το 1970 στην Αγία Παρασκευή (Κεράσοβο), από το 1970 έως 1977 στην Κόνιτσα, από 1977 έως 1982 στην Αθήνα και από τότε έως και το 1991 που συνταξιοδοτήθηκε υπηρέτησε στα Γιάννινα.

Έχει δύο γιους, τον Δημήτρη και τον Θανάση.

Άνθρωπος ευρυμαθής και φιλομαθέστατος, γενναιόψυχος και γενναιόδωρος, λάτρεψε τα γράμματα, τη φύση και την ομορφιά και πορεύτηκε με αξιοπρέπεια έχοντας πάντα το σταυρό του Ιησού στον ώμο και τον πυρσό του Προμηθέα στο χέρι. Δίδαξε με την κυριολεκτική έννοια, αλλά, και με το ήθος του.

Δυστυχώς έφυγε γρήγορα, καθώς είχε πολλά ακόμα να δώσει, τόσο στην οικογένειά του, όσο και στον ευρύτερο συγγενικό του και φιλικό περιβάλλον, αλλά και στην κοινωνία γενικότερα.

Τον αγαπητό φίλο Βασίλη τον γνωρίσαμε τότε που υπηρετούσε στην Κόνιτσα, ήταν θερμός φίλος του περιοδι-

κού μας και διατηρούσε δεσμούς με την Κόνιτσα ρωτώντας πάντα σε κάθε προσωπική ή τηλεφωνική επαφή μαζί μας, για όλους και για όλα.

Είχε αγαπήσει τον τόπο που υπηρέτησε και τον αγάπησαν παντού για το ήθος του στη συμπεριφορά και την ευσυνειδησία στο επάγγελμά του.

Απλός μειλίχιος, στοχαστικός, ήταν

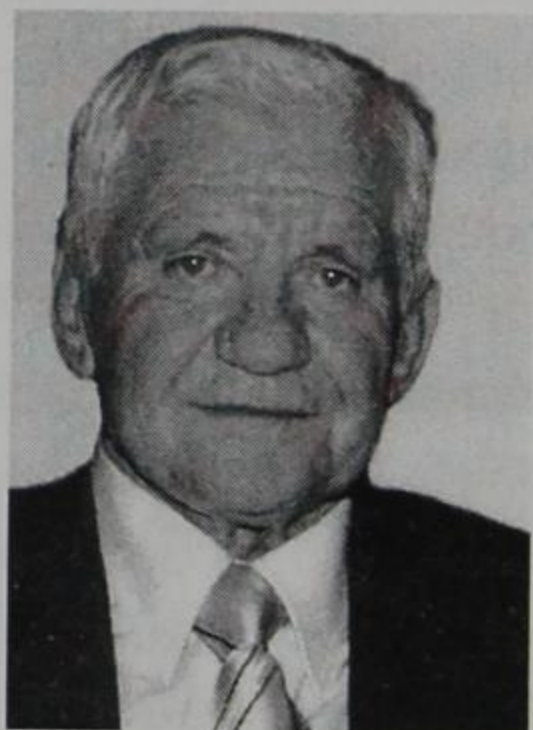
ευχάριστος στις συζητήσεις και στις συναναστροφές. Ήταν ο άνθρωπος με κεφαλαίο Α.

Αυτά τα λίγα λόγια ας είναι λουλούδια αμάραντα στη μνήμη του Βασίλη και βάλσαμο στον πόνο της αγαπημένης του γυναίκας και των παιδιών του.

Σ.Τ.

* * *

† Δημήτριος Καπακλής

Σ τ ι ς
7/1/2009, ανή-
μερα του Αγ.
Αντωνίου, έφυ-
γε αιφνίδια α-
πό την ζωή ο
Δημήτριος Κα-
πακλής.

Γεννήθηκε
το 1934 στην

Πηγή Κόνιτσας. Είχε γονείς την Αικατερίνη και τον Βασίλειο Καπακλή. Μεγάλωσε σε μια πολυμελή οικογένεια, είχε επτά αδέρφια και ήταν ο έκτος κατά σειρά.

Τα δύσκολα χρόνια του εμφυλίου σπαραγμού, η οικογένεια χωρίστηκε και βρέθηκε στην παιδόπολη Ιωαννίνων "Αγία Ελένη". Το 1956 νυμφεύτηκε τη Γιαννούλα το γένος Λωλίδη από την Βράνιστα Κόνιτσας, ορφανή κι

αυτή από μητέρα, με δύσκολα παιδικά χρόνια.

Βασανισμένα παιδιά και τα δύο έκαναν τα πρώτα βήματα της κοινής τους ζωής στην Πηγή, ως ψυχοπαίδια του Παναγιώτη Κουτσούμπα, με όνειρα να δημιουργήσουν μια δεμένη οικογένεια.

Είχε ριχτεί από μικρός στην βιοπάλη, στα 12 του χρόνια πήγε κοντά στους πετράδες για να μάθει την τέχνη του χτίστη.

Με τα "μπουλούκια" των μαστόρων περιφέρθηκε σε όλη την Ελλάδα και έτσι έμαθε την τέχνη. Ήξερε να μιλά τα "μαστορίτικα" και συχνά μας έλεγε ιστορίες για τη ζωή των μαστόρων.

Το 1964 έφυγε με το κύμα των μεταναστών για την Γερμανία. Εργάστηκε για λίγα χρόνια ως χτίστης στην περιοχή της Φραγκφούρτης. Επιστρέφοντας στην Ελλάδα, ξεκίνησε να δημιουργεί τη δική του περιουσία. Με προσωπική εργασία έχτισε σπίτι στο κέ-

ντρο της Κόνιτσας όπου και εγκαταστάθηκε μόνιμα.

Ποτέ δεν σταμάτησε να κάνει την δουλειά που τόσο αγαπούσε. Ήταν γνωστός πετράς σε όλη την περιοχή της Κόνιτσας, της Μόλιστας, του Γαναδιού και της ευρύτερης περιοχής της Κόνιτσας.

Φιλήσυχος άνθρωπος, έντιμος βιοπαλαιστής και αγαπητός σε όλους. Λάτρευε την παραδοσιακή μουσική, έπαιζε ερασιτεχνικά κλαρίνο και παλαιότερα συμμετείχε στα πανηγύρια του χωριού.

Ήταν χρόνια ευσυνείδητος κυνηγός με σεβασμό προς την φύση.

Το κυνήγι ήταν μέρος της ζωής του. Του άρεσε να περιποιείται τον κήπο του, τα κλήματά του ενώ κάθε χρόνο έβγαζε κρασί και τσίπουρο. Ιδιαίτερη αδυναμία είχε στο κόκκινο αγροτικό αυτοκίνητό του, τον βοηθό σε κάθε εργασία όλα αυτά τα χρόνια, τον “Ντάτσο” όπως το έλεγε δεν το άλλαζε με το καλύτερο αυτοκίνητο του κόσμου.

Άριστος οικογενειάρχης δημιούργησε μια ισορροπημένη και δεμένη οικογένεια. Ανέθρεψε με αρχές τα δύο του παιδιά, τον Παναγιώτη και τη Μαρία. Καμάρωνε τα τέσσερα εγγόνια του, τον Δημήτρη, τον Νίκο, την Γιάννα, τον Δημήτρη, ενώ μεγάλη χαρά του έδωσε η γέννηση του δισέγγονου του Χαράλαμπου, του οποίου δεν πρόλαβε να γιορτάσει τα πρώτα του

γενέθλια όπως επιθυμούσε.

Βλέπω μέρες αυτή τη λευκή κηλίδα να περιμένει το μελάνι που θα χυθεί πάνω της. Θα γεμίσει με λόγια, συναισθήματα και αναμνήσεις. Ήσουν εκεί για όλους μας, όποια στιγμή και αν σε χρειαζόμασταν. Χαιρόσουν με τη χαρά μας, λυπόσουν με τη λύπη μας, ένιωθες τις ανησυχίες μας. Μας έκανες ανθρώπους μερακλήδες, να παθιαζόμαστε με την δουλειά και να μην το βάζουμε κάτω στα δύσκολα. Τι να πω για σένα βρε παππού; οι λέξεις είναι λίγες για να περιγράψουν όλα τα συναισθήματα. Όποιος σε γνώρισε καταλαβαίνει την θλίψη που σκόρπισες στην οικογένειά σου με τον ξαφνικό θάνατό σου. Μέσα στην αγκαλιά μας έφυγες, έτσι όπως επιθυμούσες όρθιος.

Η ευγενική παρουσία σου θα συντροφεύει τις ζωές μας, ο ήχος του σφυρίγματος πάντα θα ξυπνά αναμνήσεις στο μυαλό μας. Οι αναμνήσεις κρατάνε τους ανθρώπους ζωντανούς και για όλους εμάς, την οικογένειά σου δε θα φύγεις ποτέ από τις καρδιές μας.

Να είναι ελαφρύ το χώμα που σε σκεπάζει.

Η εγγονή σου Γιάννα Καπακλή

Σ.Σ.

Η οικογένεια του εκλιπόντος, στη μνήμη του προσφέρει στο περιοδικό μας το ποσό των 50 ευρώ.

Μόλις κυκλοφόρησε Τηλ. 26510 22030

Ελεύθερο Πνεύμα

ΕΡΕΥΝΑ - ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ - ΤΕΧΝΗ - ΚΡΙΤΙΚΗ
 Ιδρυτής - Διευθυντής - Εκδότης Λάμπρος Μάλαμας - ΔΙΠΛΟΤΕΥΧΟΣ
 Χρόνος 40^{λε} - Τόμος 20^{ος}

148-149

Θέματα:

- Επιφυλλίδες
- Η Ολιγαρχία των ΜΜΕ
- Η Λογική και η Ειρήνη
- Ο ατομικισμός και ο αφορισμός του
- Ανθολόγιο νεοκλασικών ποιητών
- Αποφθεγματική γνώση και σοφία
- Για την Υγεία και τη μακροζωία
- Ιστορικά παραλείπόμενα
- Ο Μακρυγιάννης και άλλοι ηγέτες για τον ανεκδιήγητο Ιωάννη Κωλέτη
- Μελέτη για τη διασφορά της εποχής του Σολωμόνα και των μύθων της Π. Διαθήκης
- Αρχαιοελληνική ανεκδοτολογία
- Ταξιδιωτική Λογοτεχνία
- Ο Ακαδημαϊκός Σπύρος Μελός για τη σσαλιστική Πολωνία 1960
- Λυρική οδοιπορία στην ίδια χώρα το 1980
- Ένα ποίημα για το Άουσβιτς
- Πεζογραφία-διηγήματα και δοκίμια
- Μορφές και μνήμες της Εθνικής Αντίστασης
- Ποίηση επίκαιρης πολιτικής σάπρας
- Κρητική Λογοτεχνία
- Αναλύσεις και καταγωγές παροιμιών
- Λογογραφικά σύμμεικτα
- Αποκαλυπτική και μαχητική σχολιογραφία
- Σφηκβολές και χαιδολόγια
- Με το σφυρί στα καμώματα
- Η πειθώ των Αριθμών
- Πολιτικοκοινωνικά κεντρίσματα
- Μηνύματα στην Επιθεώρησή μας
- Πνευματικά και καλλιτεχνικά γεγονότα
- Ο Κυριάκος Διακογιάννης για έργα του Λ. Μάλαμα

“Όταν διαβάζεις κείμενα του Λάμπρου Μάλαμα, καταγγίλλεις για το στραβά και γ’ αυτό κα’ ή θερμή υποστήριξη για τη σωστά και τα δίκια, είναι σα να ακούς τη φωνή του Γάλλου (ιδρυτικού παράγοντα του Σσαλισμού) Ζαν Ζωρέ, και κανοποιείσαι μοθαίνοντας τη αλήθεια για το χτύπημα του κακού... Ο Λ. Μάλαμας απομνημοποιεί κι ενθουσιάζει, με τη 247 αυτοτελείς δημιουργίες του: στην ποίηση, το διήγημα, το μυθιστόρημα, το θέατρο, την κριτική, την κοινωνιολογία, την ιστορία, τη φιλοσοφία, την Επιθεώρηση, τη δημοσιογραφία...”

Άγγελος Δόξα

“Γ’ όλο τον κόσμο ξεστεριάσ’ όλο τον κόσμο ήλιος”

Τρίμηνη Επιθεώρηση Αγωνιστικής Λογοτεχνίας και κριτικού προβληματισμού. Μαχητικό όργανο διαφώτισης και πνευματικής καλλιέργειας του λαού.

Όσα σημειώνω, τα σημειώνω γιατί δεν υποφέρω να βλέπω το άδικο να πνίγει το δίκαιο

Μακρυγιάννης

Λάμπρος Μάλαμας

Διονύσιος ο Φιλόσοφος

1541-1611

Ο πρώτος εθνεγέρτης
 κι εθνομάρτυρας του Γένους

Η επαναστατική του δράση
 και το τραγικό του τέλος

Δοκιμιοκριτική ιστορική πραγματεία

Dr. ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΓΚΟΣ

Οδοντίατρος - Ενδοδοντολόγος
 Λέκτορας Οδοντιατρικής Α.Π.Θ.

Ι. ΔΡΑΓΟΥΜΗ & ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΗΛ. 2310 265168
 (ΒΑΜΒΑΚΑ 1) ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΚΙΝ. 6977032376

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΚΑΤΣΑΝΟΥ-ΖΕΥΓΟΛΑ

Συμβολαιογράφος

ΑΒΕΡΩΦ - ΚΟΝΙΤΣΑ ΤΗΛ. ΟΙΚΙΑΣ: 26510 93622
 ΤΗΛ.: 26550 22529 ΚΙΝ.: 6945182799

Γεώργιος Ι. Ντάφλης

Πολιτικός Μηχανικός

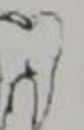
- ΜΕΛΕΤΕΣ
- ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
- ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΑ
- ΑΝΤΙΠΑΡΟΧΕΣ
- ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Β. Ηπείρου 58 Τηλ.: 26550 24200
 Τ.Κ. 44 100 Κόνιτσα Κινητό: 697 2268128
 site: homepages.pathfinder.gr/dafiis e-mail: gntaf@tee.gr

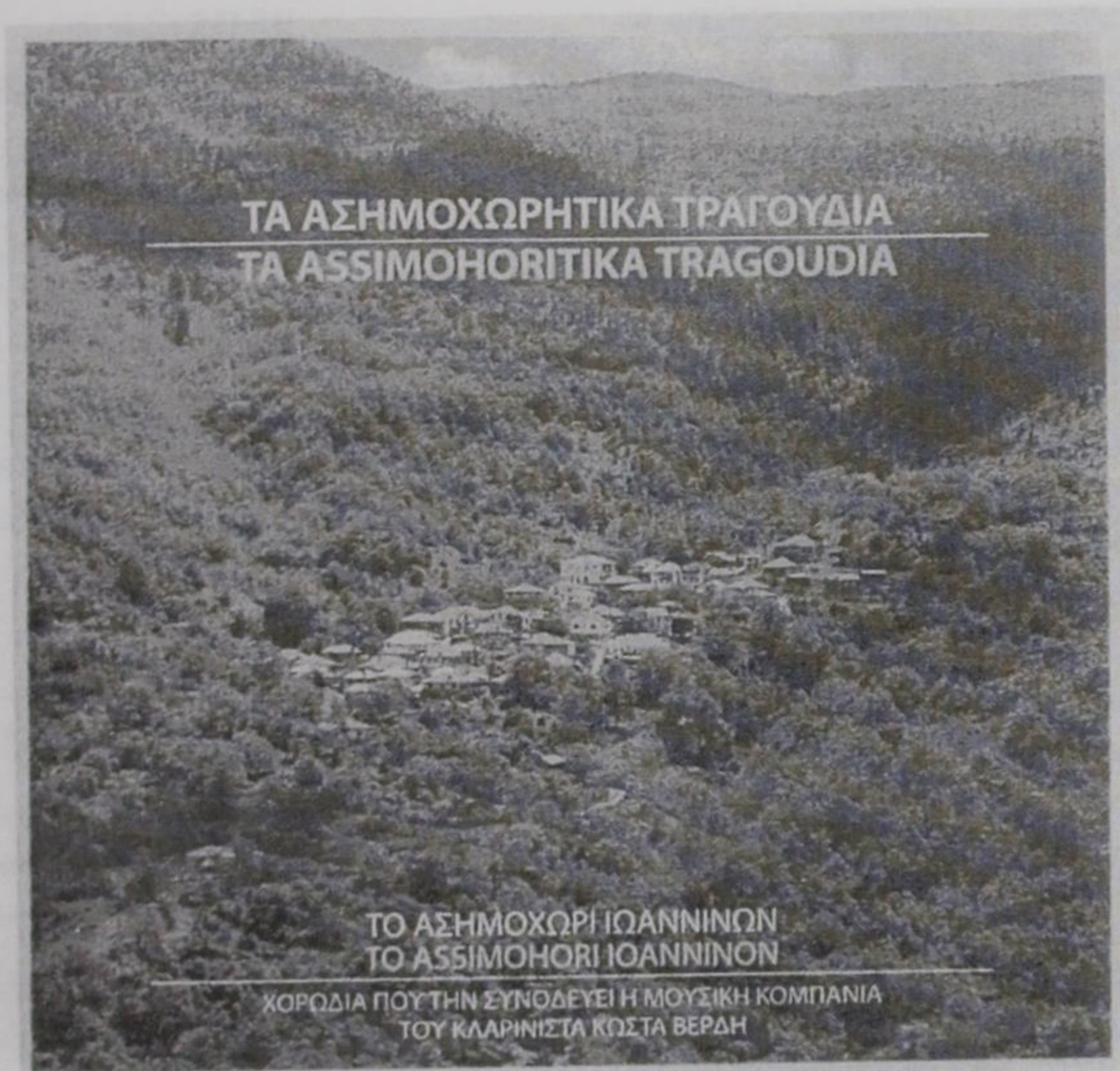

Νεραντζιά Λ. Κολιού - Σαββίδου

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ
 ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 80 - ΠΛΑΤΕΙΑ ΕΠΤΑΛΟΦΟΥ
 ΤΗΛ. ΙΑΤΡΕΙΟΥ: 2310.744.457 - ΤΗΛ. ΟΙΚΙΑΣ: 2310.640.638
 ΚΙΝ.: 6945.33.50.33

ΤΑ ΑΣΗΜΟΧΩΡΗΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΑ ΑΣΣΙΜΟΗΟΡΙΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΟ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟ ΑΣΣΙΜΟΗΟΡΙ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΧΟΡΩΔΙΑ ΠΟΥ ΤΗΝ ΣΥΝΘΕΤΕΙ Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΟΜΠΑΝΙΑ
ΤΟΥ ΚΛΑΡΙΝΙΣΤΑ ΚΩΣΤΑ ΒΕΡΔΗ

Το άνω C.D. με δημοτικά ηπειρωτικά τραγούδια είναι ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΙΚΟ. Περιλαμβάνει 20 πολύ γλυκά και πολύ μελωδικά τραγούδια. Τα άκουσαν πολλοί έλληνες από κάθε γωνιά της Ελλάδος και το χαρακτήρισαν ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ. Ο Αθηναίος Ιατρός Δημήτρης Δράκος είπε ότι η μουσική του εν λόγω C.D. είναι θεϊκή. Ο Αριστοτέλης έγραψε ότι η Δώρα μουσική αρμονία, δηλαδή η ηπειρώτικη μουσική είναι η καλύτερη και πρέπει να διδάσκεται σε όλους τους έλληνες. Αυτό λοιπόν το C.D. δεν πρέπει να λείπει από κανένα σπίτι ελληνικό.

Πωλείται: ΚΟΝΙΤΣΑ: Ράπτη Λάμπρο – Φωτογραφικά.

ΙΩΑΝΝΙΝΑ: Παρασκευά Αθανάσιο Κ. Φρόντζου 6, Ευαγγέλου Βασίλη Ν. Ζέρβα 72.

ΑΘΗΝΑ: METROPOLIS GROUP. Κατάστημα Πανεπιστημίου 54 και στα άλλα 10 καταστήματα Αττικής. Music Corner Πανεπιστημίου 56. Virgine Megastor Σταδίου 7-9, Σύνταγμα.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: METROPOLIS, Τιμισκί 33 και στα καταστήματα πώλησης C.D. όλης της Ελλάδος και του εξωτερικού, όπου υπάρχουν έλληνες.

Παραγγελίες: Μουσικό Ταχυδρομείο Μ. Τούλης
Τηλ. 210-9343980.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Σπίτι στη θέση
Μπούση Κόνιτσας
50.000 €
Τηλ. 6936705324

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Οικόπεδο σε προνομιούχο θέση
στο Παλαιοσέλλι Κόνιτσας
(Εντός οικισμού)

Πληροφορίες:

Τηλ. 210 8034174 - 6934014317

HOTEL ΑΩΟΣ

RESTAURANT BAR

ΚΩΝ. ΜΠΛΙΘΙΚΙΩΤΗΣ

*Ανακαινισμένο προσφέρεται
και για συνεσιότητες - βαπτίσεις κ.λπ.*

1ο χιλιόμετρο Εθνικής οδού Κόνιτσας- Κοζάνης
Τηλ.: 26550 22079 - Fax. 26550 23079

Σημείωση: Για τα Κοινωνικά οι ενδιαφερόμενοί μας ενημερώνουν εγκαίρως και λεπτομερώς για να μην υπάρχουν ελλείψεις και παραλείψεις.

Συνδρομές

Ελένη Alsali U.S.A.	30	Ανδρεάδης Χρήστος Αθήνα	20
Βακόλας Αποστ. U.S.A.	30	Μπούσμπουλας Κώστας Αθήνα	30
Βακόλας Σωτ. U.S.A.	30	Καρράς Παναγ. Καστέλλα Αθήνα	40
Μίλιος Βασίλειος U.S.A.	30	Καλλιντέρης Παναγ. Παιανία	40
Ξάνθος Μιχ. Αθήνα	25	Εζνεπίδης Αντ. Αθήνα	45
Μίσσιου Μαρίκα Αθήνα	15	Γιούσιου Άννα Αθήνα	60
Δήσιος Χρήστος Αθήνα	30	Λώλου Ουρανία Θεσ/νίκη	15
Κορέτση Όλγα Αθήνα	15	Λύρας Δημ. Θεσ/νίκη	15
Λαμπρούσης Δημ. Αθήνα	20	Γκούντας Πασχ. Θεσ/νίκη	15
Βλάχος Μιλτ. Αθήνα	15	Καρβέλης Επαμ. Θεσ/νίκη	15
Ζούκη Βασιλεία Αθήνα	15	Νάτσης Παναγ. Θεσ/νίκη	20
Βακόλας Χρήστος Αθήνα	15	Κληματάς Χαραλ. Θεσ/νίκη	20
Κελεριάν Αθαν. Αθήνα	40	Βλάχου Αμαλία Γιάννινα	15
Νούτσος Γεωργ. Αθήνα	20	Ματσή Ολυμπία Γιάννινα	25
Κατσένης Νικ. Αθήνα	15	Νικολοπούλου Φρειδ. Γιάννινα	15
Ζούκης Χρήστος Αθήνα	15	Σκούφιας Δήμος Γιάννινα	15
Τσίμα Έλλη Αθήνα	15	Σβάρνας Χρήστος Γιάννινα	15
Μπίζου Φρίντα Αθήνα	15	Λάμπρου Αλεξία Γιάννινα	30
Μπίζος Δημ. Αθήνα	15	Ρέντζος Παναγ. Γιάννινα	50
Λάζος Κων/νος Αθήνα	30	Μάστακας Νικ. Γιάννινα	15
Μουκοβίνας Γεώργ. Αθήνα	15	Τσιαλογιάννη Μαρία Γιάννινα	15
Παπαδημούλης Ιωάν. Αθήνα	45	Παπατρύφων Λάμπρος Γιάννινα	15
Γκότζου Αικατ. Αθήνα	50	Φουνταράς Κων. Γιάννινα	30
Καρβούνης Θεοδ. Αθήνα	20	Βανδόλας Δημ. Γιάννινα	50
Αθανασιάδου Αγαθή Αθήνα	15	Λαζαρίδη Ειρήνη Γιάννινα	50
Φασούλης Νίκος Αθήνα	20	Δήμου Στέφανος Γιάννινα	15
Παπαδημούλης Δημ. Αθήνα	15	Πρόκος Γιάν. Γιάννινα	20
Ντέμου Αγαθή Αθήνα	15	Σταυρίδη Κασσιανή Γιάννινα	20
Σβάρνας Ιωάν. Αθήνα	50	Κατής Νικ. Αλεξάνδρεια	50
Καραγιάννης Σπύρος Αθήνα	15	Κωφός Νικ. Δράμα	15
Δάφνης Ιωάν. Αθήνα	10	Σταυρίδης Παν. Δράμα	15
Χουρσανίδης Αποστ. Αθήνα	15	Σγούρας Ιωάν. Δράμα	15
Πράπας Ηλίας Αθήνα	15	Τσιναρίδου Πόπη Τρίκαλα	20
Παρασκευάς Γεώργ. Αθήνα	15	Χούσος Σπύρος Πειραιάς	20
Κώστας Γρηγ. Αθήνα	25	Τουτουδάκη Μαρίνα Κρήτη	30
Ταμπάκης Αλεξ. Αθήνα	30	Ράπη Ανδρομάχη Λάρισα	50
Τζήμος Ηλίας Αθήνα	20	Κίτσιος Ιωάν. Σαντορίνη	15
		Πολύζου Πηνελόπη Αγρίνιο	15
		Τούσης Κων. Πάτρα	15
		Κουσιαφέ Θεοδώρα Μοσχάτο	15
		Ευαγγελίδης Ανδρέας Κως	15

Κόνιτσα

Σκούφιας Γεωργ. Πρέβεζα	15	Κατής Απόστ. Κόνιτσα	20
Καρανάσιος Αθαν. Λάρισα	50	Ρόμπολος Κώστας Κόνιτσα	15
Ντίνης Αλεξ. Κέρκυρα	20	Αντωνίου Νίκος Κόνιτσα	15
Μήτσικα Ελένη Κέρκυρα	15	Γαϊτανίδης Σταύρος Κόνιτσα	15
Μπάρμπας Σωτ. Άρτα	50	Γαϊτανίδης Ι. Μάκης Κόνιτσα	45
Κώτσικου Ευανθία Ελευσίνα	15	Βλάχος Γρηγόρης Κόνιτσα	20
Βέτσας Θεοφ. Αγρίνιο	20	Γγόγκος Κων/νος	20
Ευαγγέλου Δημ. Ηράκλειο	20	Μίσσιος Κώστας Κόνιτσα	15
Φασούλης Κώστας Πάτρα	20	Ζαχαράκη Ευαγενία Κόνιτσα	15
Λυμπερόπουλος Νικ. Εύβοια	20	Βαζούκης Θωμάς Νικάνορας	20
Πάντου Ελευθερία Κέρκυρα	15	Χριστοδούλου Λευτέρης Πάπιγγο	30
Μπούσμπουλας Βασ. Κόνιτσα	30	Κίτσιου Χριστίνα Πηγή	15
Παπαδήμας Νικ. Κόνιτσα	15	Τσάγκας Χ. Δημ. Ζέρμα	15
Δεμερτζίδης Ευάγγ. Κόνιτσα	20	Ματσής Γεώργ. Ελεύθερο	25
Γκότζος Πέτρος Κόνιτσα	15	Βακόλας Θεοφ. Νικάνορας	15
Ξάνθου Κων/ιά Κόνιτσα	15	Λάππας Δημ. Ηλιόραχη	20
Ζδράβου Δέσποινα Κόνιτσα	15	Τσίμας Νίκος Οξυά	15
Χούσου Άννα Κόνιτσα	20	Μουκοβίνας Κων. Μεσοβούνι	15
Ιερ. Νάκος Αποστ. Κόνιτσα	15	Κολόκας Δημ. Αετόπετρα	20
Μάλιακας Νικ. Κόνιτσα	15	Κοτσιάφτης Ευαγγ. Μάζι	15
Σπέλλας Χρήστος Κόνιτσα	15	Κεφάλας Νίκος Πηγή	15
Ευαγγελίδης Ευ. Κόνιτσα	15	Κεφάλας Χαρ. Πηγή	15
Λύρα Μαρία Κόνιτσα	15	Κίτσιου Ευδοκία Πηγή	15
Ιερ. Τάτσης Διον. Κόνιτσα	30	Καρράς Νίκος Ηλιόραχη	30
Κ.Ε.Φ.Ο. Κόνιτσας	20	Μπουζούλας Γεωργ. Εξοχή	15
Κολόκας Γεώργ. Κόνιτσα	15	Παρασκευάς Αντώνης Μάζι	15
Κυρολίβανος Δημ. Κόνιτσα	15	Καλησώρας Γεώργ. Καστανέα	20
Ιερ. Καλλιντέρης Χρ. Κόνιτσα	15	Ιερ. Δόνος Ευάγγ. Πηγή	20
Σπανού Αποστολία Κόνιτσα	15	Ιερ. Τζήμος Μηνάς Ελεύθερο	20
Μάτσικα Βασιλική Κόνιτσα	15	Λάκκας Σωτ. Μάζι	15
Μπούνας Ευαγγ. Κόνιτσα	25	Σκορίλα Δήμητρα Μάζι	15
Τσούκα Φρόσω Κόνιτσα	15	Ρούβαλης Αποστ. Ελεύθερο	20
Γαϊτανίδης Μάκης Κόνιτσα	15	Ντέμος Θωμάς Καστανέα	15
Αλεξάνδρου Γιάννης Κόνιτσα	15	Χρησιτίδη Ειρήνη Ανδονοχώρι	15
Γκέλης Βασίλης Κόνιτσα	50	Γκάσιος Μιχ. Πυρσόγιαννη	30
Ρούσης Νίκος Κόνιτσα	15	Γαζώνας Κων. Δροσοπηγή	20
Καπαίος Γιάννης Κόνιτσα	15	Εξάρχου Γ. Αθαν. Πηγή	15
Μπάρμπα Χριστίνα Κόνιτσα	20	Παπασπύρου Φωτεινή Αετόπετρα	20
Σπανός Ι. Βασίλης Κόνιτσα	20	Καρατζήμος Δ. Αθ. Δίστρατο	15
Κυρτζόγλου Ηλίας Κόνιτσα	15		
Χαραμούζα Ανδρονίκη Κόνιτσα	20		

Ειρήνη Οικονόμου Σταματάκη
Ειδικός Παθολόγος
Διδάκτωρ F.U. Berlin
Διευθύντρια Παθολογικής Κλινικής

Μακαρίου 9 & Ελ. Βενιζέλου 1
105 47 Ν. Φάληρο
Τηλ. 10 4809 000, 210 4809 338
10 4809 339, 210 4809 973
10 4814 887

Ιατρείο: Θέμιδος 6, 151 24 Μαρούσι
Τηλ. Ιατρείου: 210 6122 823
Δέχεται: Τετ. - Περ. 6-8 μ.μ. με ραντεβού
Τηλ. Οικίας-Fax: 210 4817 449
Κιν.: 6944 392 273
e-mail: istamataki@metropolitan-hospital.gr

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ - ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ

Πτυχ. Πανεπ. Αθηνών

ΤΗΛ. 210 2759721 - 2102691119

6974 491605

ΑΘΗΝΑ

ΜΕΡΟΠΗ ΕΛ. ΣΟΥΡΛΑ

Συμβολαιογράφος

(αρχείο Ι. Γ. Παπαϊωάννου)

Κεντρική πλατεία 26, 44100 Κόνιτσα

Τηλ./fax: 26550 29377

e-mail: sourslams@otenet.gr

ΔΑΜΙΑΝΗ Ζ. ΠΑΠΑΖΗΣΗ

ΙΑΤΡΟΣ - ΡΕΥΜΑΤΟΛΟΓΟΣ
Γ' ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ **ΙΑΣΩ** GENERAL

Τηλ. Νοσοκ.: 210 6502989

» Οικίας : 210 6929056

Κινητό: 6936876978

ΠΟΔΟΧΕΙΟ - ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ

το χάνι

ΜΕΙΔΩΝΙΑ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΤΗΛ.: 26550 24567

FAX: 26550 24568

PARIS SIANA
...αγνά υλικά, νέες γεύσεις!

Το άνω Ηπειρώτικο Ζαχαροπλαστείο
σας περιμένει να απολαύσετε τις γλυκές του γεύσεις

Δ/ση: Βαγγέλης Σ. Νούτσος

Ζήνωνος 7-9, ΟΜΟΝΟΙΑ
ΤΗΛ. 210 5222269

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΘ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Αισθητική & Επανορθωτική Οδοντιατρική
Εμφυτεύματα

Μιλτιάδου 1 & Αγ. Δημητρίου, πλατεία Κηφισιάς
Τηλ.: 210 8080010 - 6944 812910
e-mail: ktheodorou@mail.gr

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΧΡ. ΜΗΤΣΑΚΟΥΛΗ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος
Αστικού Δικαίου Παν/μίου Αθηνών

ΓΡΑΦΕΙΟ:
ΕΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ & ΝΙΚΗΤΑΡΑ 3
ΑΘΗΝΑ 106 78

ΤΗΛ.: 210 3820888
FAX: 210 3820888
ΚΙΝ.: 6977 242412

e-mail: elmitsakouli@ath.forthnet.gr